

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduskond
Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut

**Aivar Otsalti representatsioon *online*-meedias
seoses Kalle Kolgi kaasusega**

Bakalaureusetöö (4 AP)

Autor: Kerly Peitel
Juhendaja: Andres Kõnno, MA

Tartu
2009

SISUKORD

SISUKORD	2
SISSEJUHATUS	4
1. TEOREETILISED LÄHTEKOHAD	6
1.1 Representatsiooni mõiste	6
1.2 Representatsiooniteooria	7
1.3 Representatsioon ja reaalsus	9
1.4 Persoon ja tema kuvand avalikkuses	10
1.5 Meedia mõju	11
1.6 Kõneaine loomine	13
1.7 Sündmuste ja isikute taustainfo	15
1.7.1 Kalle Kolk	15
1.7.2 Urmas Treier	15
1.7.3 Retriiver Lily Lullaby.....	16
2. UURIMISKÜSIMUSED JA UURIMISTÖÖ HÜPOTEESID	17
2.1 Uurimisküsimused	17
2.2 Hüpoteesid	17
3. UURIMISTÖÖS KASUTATUD METODOLOOGIA	19
3.1 Kvantitatiivne ja kvalitatiivne kontentanalüüs	19
3.2 Analüüsiühik.....	20
3.3 Kategooriate süsteem.....	20
3.3.1 Meediakajastuste kodeerimisjuhend	21
3.3.2 Kommentaaride kodeerimisjuhend	24
3.4 Valim	25
3.4.1 Meediakajastuste valim	25
3.4.2 Kommentaaride valim	27
4. KONTENTANALÜÜSI TULEMUSED	30
4.1 Kvantitatiivse kontentanalüüsi tulemused	30
4.1.1 Artiklite ja kommentaaride avaldamise intensiivsus.....	30
4.1.2 Artiklite ja kommentaaride rõhuasetus	33
4.1.3 Artiklite ja kommentaaride temaatika	35
4.1.4 Artiklite ja kommentaaride tonaalsus.....	38
4.2 Kvalitatiivse kontentanalüüsi tulemused	42

4.2.1 <i>Online</i> -väljaannete representatsioonid	42
4.2.2 Kommenteerijate representatsioonid.....	48
4.2.3 <i>Online</i> -väljaannete ja kommentaaride representatsioonide võrdlus.....	61
5. JÄRELDUSED	63
5.1 Hüpooteeside kontroll	63
5.2 Diskussioon	67
5.3 Järelsõna	69
KOKKUVÕTE	71
SUMMARY	72
KASUTATUD KIRJANDUS.....	73
LISAD.....	78
Lisa 1 – Kategooriate süsteem.....	78
Lisa 2 - Analüüsitud meediakajastuste loetelu	82

SISSEJUHATUS

Meedia üheks ülesandeks ühiskonnas on hoida sotsiaalseid norme ja olla seeläbi tegelikkuse peegliks (Pürer 1990, tsiteerituna Palmaru kaudu 2001). Seega peaks meediakajastuste analüüsimisel olema võimalik saada ettekujutus avalikkuses eksisteerivatest väärtushinnangutest, hoiakutest ning peamistest rollimudelitest. Ühtlasi on meedia võimuses neid väärtusi ja hoiakuid muuta ning anda isikutele ja sündmustele soovitud staatusi läbi oma loodud teksti. Staatuste kinnistumist avalikkuses soodustab ilmselt ennekõike auditooriumi mõjutatavus ning asjaolu, et sageli minnakse kaasa igasuguse teemaarendusega, mille meedia üles on võtnud.

Siinkohal tekib küsimus, ehk isegi konflikt, meedia usutavuses. Kas on võimalik saada adekvaatne pilt sündmustest või isikutest vaid meedia tarbimise põhjal? Kas ja mille poolest erinevad meedia representatsioonid selle auditooriumi omadest?

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks on uurida ja võrrelda, kas ja kuidas erinevad Eesti *online*-väljaannete ja neile kirjutatud kommentaaride autorite representatsioonid politseiprefekt Aivar Otsaltist, mis loodi abipolitseinikule otsa sõitnud politseiametniku Kalle Kolgi kaasuse järgselt.

Bakalaureusetöö teema pälvis autoripoolse tähelepanu seoses Aivar Otsalti isiku kiire tõusuga meediakanalite huviorbiiti. 2008. aasta jooksul kajastati tema tegevusi oluliselt rohkem kui mõne teise politseiasutuse juhi tegevusi. Samuti ei olnud ühegi teise politseiprefektuuri juht 2008. aasta vältel arutusobjektiks sedavõrd mitmete erinevate teemade käsitlemisel. Kõige enam pälvis avalikkuse tähelepanu Aivar Otsalt 2008. aastal just Kalle Kolgi kaasuse läbi, mistõttu võib eeldada, et nimetatud juhtum oli 2008. aastal Aivar Otsalti tähendusele avalikkuses kõige enam mõju avaldav. Kuna teemad olid valdavalt konfliktid ja politseiprefektist kujunes ka laiemas avalikkuses (sh kommentaariumites) diskussiooniobjekt, võib eeldada, et meedial kui diskussioonitekitajal on oluline mõju selle üle, millised representatsioonid Aivar Otsaltist levivad ja auditooriumi seas kinnistuvad.

Varasemalt on Tartu Ülikoolis uuritud erinevaid representatsioone põhiliselt trükimeedia põhjal. Näiteks on uuritud korrakaitsja representatsiooni Edasis/Postimehes (Vanamölder 2004). Aegsasti on näidetena juurde toodud ka kommentaariumites kirjutatu. Näiteks

bakalaureusetööd, mis uurib Ester Tuiksoo representatsiooni päevaleht Postimehes, ilmekustavad mitmed erinevad väljavõtted internetikommentaaridest (Org 2007). Ent meediakajastuste ja neile kirjutatud kommentaaride omavaheline võrdlus pole seni veel ühegi uurimistöö ülesandeks olnud, mistõttu on antud uurimistöö omataoliste seas uudne.

Uurimistöö meetodiks on *online*-väljaannete ja neile kirjutatud kommentaaride kontentanalüüs, sest töö eesmärkide saavutamiseks pole efektiivne tagantjärele inimeste hinnanguid koguda või läbi viia intervjuusid, mis lisaksid tööle subjektiivsust. Autor peab mõttekaks lähtuda juba olemasolevast kirjalikust materjalist.

Seminaritöö käigus viis autor läbi Aivar Otsalti representatsioone uuriva kontentanalüüsi 2008. aastal Eesti *online*-väljaannetes kajastatu põhjal. Seminaritöö eesmärgiks oli kaardistada, milliseid enam levinud representatsioone on *online*-väljaanded Aivar Otsaltist loonud. Käesoleva bakalaureusetöö raames analüüsis autor *online*-väljaannete tekstid uuesti läbi saamaks ülevaade kõigist (mitte ainuüksi enamlevinud) representatsioonidest Aivar Otsalti kohta. Bakalaureusetöös lisatakse *online*-väljaannetele ka kommentaariumi dimensioon, mis võimaldab täita töö eesmärgi – võrrelda omavahel *online*-väljaannete ja neile kirjutatud kommentaaride sisu loodud representatsioonide osas.

Bakalaureusetöö on struktureeritud viieks peatükiks ning nende alapeatükkideks. Esimene osa annab ülevaate representatsiooni- ja meediateooria käsitlustest. Teises osas esitatakse bakalaureusetöö uurimisküsimused ja hüpoteesid. Kolmas peatükk annab ülevaate valitud meetodikast ja valimist. Tulemuste osa sisaldab kontentanalüüsi põhjal saadud analüüsitulemusi ning viies ehk järelduste osa keskendub uurimisküsimuste vastamisele, teooria seostamisele saadud tulemustega ning laiemale diskussioonile.

1. TEOREETILISED LÄHTEKOHAD

1.1 Representatsiooni mõiste

Antud uurimistöös on keskseks mõisteks „**representatsioon**”. Oxford English Dictionary defineerib representatsiooni mõistet valdkonnast lähtuvalt kaheksal eri viisil, mis näitab ilmekalt seda, kuivõrd mitmekülgne ja varieeruv võib üks sõna oma sisult olla. Antud meediaalase uurimistöö raames on neist kaheksast olulisim definitsioon, mis seletab representatsiooni IBS inglise-eesti veebisõnastiku järgi tõlgituna kui kujutust, esitust, kirjeldust või esindust (English... 2004).

Käesoleva uurimistöö kontekstis on kõik eelpool nimetatud definitsioonid teemakohased, kuna meedia üheks ülesandeks on just laiemas plaanis maailmapildi ja teatud arusaamade ning hoiakute ehk kujutluste konstrueerimine. Nii palju, kui on autoreid ja nende poolt loodava materjali tarbijaid, on ka erinevaid representatsioone, mistõttu on representatsiooni mõistel keeruline pretendeerida absoluutsele tõe ja tegelikkusele. See asjaolu saab ilmselt kinnitust ka käesoleva uurimistöö käigus, kuna kommentaaride põhjal saab analüüsida, kuidas näiteks kommentaariumites esinev avalikkus on tõlgendanud *online*-väljaannetes avaldatud artikleid.

Bakalaureusetöö lähtub representatsiooni mõiste kasutamisel ühtlasi Stuart Halli definitsioonist representatsioonile. Stuart Hall seletab representatsiooni kui tähenduste loomist läbi keele. Seega saab keelt kasutades luua tähendusi, representeerida erinevaid tähendusi teistele inimestele. Hall ütleb, et objektidele pigem luuakse või konstrueeritakse, kui lihtsalt leitakse tähendus ning representatsioon seletabki keele abil objektide põhiolemust. Seejuures määrab suures osas just sõnade valik ja nende emotsionaalsus ära, milline on ajakirjandusliku representatsiooni olemus isikust, sest just sõnade läbi näeme, mis suunas tähendusi kujundatakse (Hall 1997: 16).

Meedia vahendab representatsioone. Kõikvõimalikes pöördumistes – näiteks artiklis, raamatus, televisioonis, raadios või internetileheküljel – representeerivad autorid erinevaid temaatikaid, ja seda just oma personaalsest (ning sageli subjektiivsest) vaatenurgast. Olenemata, et iga ajakirjanik püüab oma töös olla objektiivne ja täita ennekõike ajakirjanduse

põhifunktsiooni – informeerida avalikkust, loob ajakirjandus tahes-tahtmata ka erinevaid identiteete ja väärtusi, hoiakuid ning seisukohti.

Lisaks representatsiooni mõistele on uurimistöös kesksel kohal ka alljärgnevad mõisted, mida on uurimistöös kasutatud vastavalt autori poolt antud definitsioonidele.

Online-meedia – antud uurimistöös on *online*-meediaks nimetatud üldistavalt *online*-väljaanded ja neile kirjutatud kommentaare üheskoos.

Online-väljaanne – paberlehe *online*- ehk internetist kättesaadav versioon, mida on võimalik vastupidiselt paberväljaandele pidevalt täiendada, parandada ja muuta.

Meediakajastus – *online*-väljaandes avaldatud materjal (nt artikkel, video, audio). Antud uurimistöös kasutatakse meediakajastuse mõistet sageli artikli sünonüümina.

Kommentaarium – kirjaliku kommenteerimise ruum internetis, mis on avatud sõnavõttudeks igaihele, kel olemas arvuti, internetiühendus ning oskus kommentaariume kasutada.

Kommentaar – Kommentaariumi lisatud üks kirje, mis on teistest kommentaaridest eristatav selle postitamise aja ja postitaja isiku järgi.

Kalle Kolgi kaasus – Kaasus on ajaliselt piiritletud sündmuse esmakajastamisega meedias 26. veebruaril, kui oli teada selles Kalle Kolgi isiku osalus. Kaasuse lõpuks on fikseeritud Otsaltile karistuse määramine politseipeadirektori korraldusega, mida võib pidada antud kaasuse lõpulahenduseks. Kuupäevaliselt on kaasuse lõpp määratletud viimase Otsalti karistust kajastava meediakajastusega 3. aprillil.

1.2 Representatsiooniteooria

Stuart Halli (Hall 1999: 15-19) järgi on representatsiooni seletamiseks keeles kolm lähenemist: reflektiivne, kavatsuslik ning konstruktivistlik. Reflektiivne lähenemine ütleb, et keel imiteerib tõde, mis on maailmas juba olemas ja sinna kinnistunud. Kavatsuslik lähenemine eitab reflektiivset ning väidab, et keele kasutaja ainuisikuliselt määrab läbi kasutatavate sõnade, millise tähenduse ta maailmale annab. Konstruktivistlik lähenemine ütleb, et tähendused luuakse kollektiivselt läbi representatsiooni süsteemide ehk kasutades erinevaid keelelisi mõisteid ja märke.

Just konstruktivistliku lähenemisteooria järgi on representatsioon tähenduste loomine läbi keele. Selles protsessis kasutatakse märke, mis on organiseeritud erinevateks keelteks, et teistega arusaadavalt suhelda. Keeled võivad kasutada märke sümboliseerimaks, andmaks tähendusi või viitamaks objektidele, inimestele ja sündmustele tegelikus maailmas. Samal ajal saavad märgid viidata kujuteldavatele asjadele ja maailmale või abstraktsetele ideedele, mis ei ole mingis selges seoses meie materiaalse maailmaga. Refleksiooni, imiteerimise või üks-ühele vastamise vahel keeles ja reaalses maailmas ei ole selget suhet. Ehk siis keel ei tööta lihtsalt peeglina. Mugavusest kutsutakse aga kõiki süsteeme keeleks, kus tähendusi produtseeritakse. Tekivad nad aga representatsiooni protsessis. (Hall 1999).

Representatsiooniprotsess toimub kahes erinevas süsteemis:

- 1) Kontseptsioonides, mis liigitavad ja organiseerivad maailma arusaadavatesse kategooriatesse. Seega, kui meil on millegi kontseptsioon, võime öelda, et teame selle tähendust, ent me ei saa kommunikeerida seda tähendust ilma teise representatsiooni süsteemita - keeleta. Keel sisaldab erinevates suhetes olevaid märke, aga märgid saavad tähendust üle kanda vaid siis, kui me valdame koode, mis lubavad meil tõlkida oma kontseptsioonid keelde ja vastupidi.
- 2) Ning kultuuri tähenduse protsessis, kus omavahel on seotud kaks representatsiooni süsteemi. Esimene neist võimaldab anda maailmale tähendus moodustades kooskõla erinevate objektide – inimesed, esemed, sündmused, abstraktsed ideed – vahel. Teine neist sõltub kooskõla loomisest meie kontseptuaalse kaardi ja märkide vahel, mis on korraldatud erinevatesse keeltesse, mis esindavad neid kontseptsioone. Seos asjade, kontseptsioonide ja märkide vahel loob tähenduse just keele kaudu.

Protsess, mis seob need kolm elementi üheks, ongi Stuart Halli teooria järgi representatsioon. (Hall 1999: 15-19).

Käesolev bakalaureusetöö analüüsibki neid keelalisi sümboleid ja sõnu, mille läbi Aivar Otsalti tähendust avalikkuses konstrueeriti.

1.3 Representatsioon ja reaalsus

Reaalsust jagub meie elus igasse päeva ning igale poole. Ometigi eelistavad inimesed vahetult kogetavale reaalsusele aina enam seda reaalsust, mida ammutatakse meediakanalitest. Enamjaolt piisab inimesele reaalsuse tajumiseks ainuüksi silmade avamisest, kuid tänapäeval on saanud paljude jaoks tavaks mitmeid kordi uurida uudislugusid päevalehtede kodulehekülgedel, vaadata uudiseid telerist ja kuulata uudiseid raadiost eesmärgiga säilitada kontakt reaalsusega. (Loog 2007). Seega on inimesed ise üha enam ja enam pealtvaatajateks meedia poolt pakutavas vaatamängus.

Sellest johtuvalt võib antud uurimistöökontekstis järeldada, et representatsioon on tihedamalt seotud tegelikkusega, kui inimesed ise on kokku puutunud Aivar Otsaltiga, sest sellisel juhul on nende representatsioon tekkinud vahetu kogemuse käigus. Meedia tarbimise järel tekkinud representatsioonid Aivar Otsaltist on aga tegelikkusest kaugemal, kuna need on vahendatud.

Informatsiooni on praegusel infoajastul väga palju ning ühtlasi kaotab uudis oma aktuaalsuse, uudsuse ja informatiivsuse väga kiiresti. Seda võib täheldada eriti uudisportaalides, kus tund-tunnilt riputatakse üles mõni uus lugu, millest avalikkus teadlik olema peaks. Mõne aja pärast kaob see uudis aga internetist, ühtlasi ka inimeste teadvusest. (Loog 2007). See asjaolu kirjeldab ilmekalt tänast olukorda meedias, eriti uudisportaalides, kus uudised on masstootmises ja nende kvaliteedile eelistavad meediakanalid pigem kvantiteeti. Rõhudes kvantiteedile, kannatab aga kvaliteet, mistõttu peab avalikkus meediakanalite poolt edastatud enne põhjalikult analüüsima, kui selle info põhjal mingisuguseid sisukamaid järeldusi teeb.

Ajakirjanik vastutab, et tema poolt edastatud info oleks kvaliteetne, usaldusväärne ja objektiivne. Iga pisemgi ajakirjaniku eksimus neis punktides viib avalikkuse kaugemale tegelikkusest (Pullerits 2009). Sellest lähtuvalt väheneb ka avalikkuse võime luua representatsioone, mis põhineksid tõesel informatsioonil.

Informatsiooni põhjalikumaks töötlemiseks ja analüüsimiseks pole inimestel tänapäeval sageli üldse aegagi. Samuti ei käi meie jõud lihtsalt üle kõigist uudistest, mida erinevad meediakanalid avaldavad. Suurem osa loetust ja kuuldust ei pälvi auditooriumi poolt üldse tähelepanu ega oma pikemaajaliselt mingisugust tähendust. Taolist pinnapealsust ja süvenemisvõimetust just info üleküllus soodustabki. Inimestel pole aega ega tahet kogu

informatsiooni hulgast selekteerida välja olulist mitteolulisest või eristada objektiivset tõde ajakirjaniku subjektiivsest tõlgendusest. Samas on küsitav, kas piire enam eksisteeribki? Infoühiskonnas elava inimese teadvuses on reaalsus ja representatsioon omavahel juba sedavõrd põimunud, et selget vahet teha on peaaegu et võimatu (Loog 2007).

1.4 Persoon ja tema kuvand avalikkuses

Nii nagu reaalsuse ja representatsiooni vahel, on ilmselt hõlpsamaks muutunud piirid ka tegeliku persooni ja tema avaliku kuvandi vahel. McQuail ütleb, et on olemas tegelik persoon ja tema avalik kuvand, mis võib olla avalikkuse jaoks lavastatud ja etendatud roll. Avalikkus suhtleb selle näitleja, rolli täitjaga, kuid ei pääse kunagi tegeliku inimeseni. Avalikkusel on tunduvalt lihtsam võtta vastu meedia poolt pakutav persooni kuvand ja selle järgi enda arvamus kujundada, kui õppida tundma inimest ennast ja tema tegelikku kuvandit ja pilti. (McQuail 2000).

Enamusel juhtudest pole auditooriumil aga võimalustki avaliku elu tegelasi personaalselt tundma õppida, mistõttu ainukeseks väljundiks kulisside taha pääsemisel ongi tutvuda meedia huviorbiidis olevate isikutega läbi meedia enda. Kui inimestel on isiklike kokkupuuteid ja kogemusi erinevate avaliku elu tegelastega, saavad need ka persooni kuvandi kujundamisel määravaks. Kui kokkupuude puudub, saavad otsustavaks persooni tegevus ja ütlused meediakajastustes. Internetis kommentaare kirjutavate ja lugevate inimeste jaoks võib persooni kuvandi loomisel oluliseks aspektiks olla ka teiste kommenteerijate seisukoht ja hinnangud.

McQuail (2000) käsitleb inimest kui sündmust, mis tähendab, et meedia ei kajasta isikut, vaid seda lugu, mida ta endas kannab. Täendus kujuneb seega mitmesuguste erinevate sündmuste ja inimesele omistatud rollidega kaasnevate tähenduste koosmängu tulemusena. Aivar Otsaltile omistatud rolle uuris autor põhjalikumalt bakalaureusetööl eelnenud seminaritöös „Politseiprefekt Aivar Otsalti kuvand ajakirjanduses aastal 2008”, kus selgus, et avalikkuses on politseiprefekti tähenduse kujunemisel olulist osa omanud tema vastutustundetu käitumine abipolitseinikule otsa sõitnud politseiametnik Kalle Kolgi kaasuse asjaolude selgitamisel ning liiga soojad sõprussuhted Andrus Ansipi ja Neinar Seliga.

1.5 Meedia mõju

McQuail (2000) märgib, et meediat saab demokraatlikus ühiskonnas käsitleda kui:

- 1) vahendite ja võimaluste pakkujat, mis loob areeni ja kanali laialdasteks aruteludeks, pakub mitmekesise info ja arvamuste levitamiseks, sealhulgas üldise tuntuse saavutamiseks;
- 2) võimu rakendamise vahendit, kuna meedia kaudu on võimalik kontrollida ja suunata ühiskonnas aset leidvaid protsesse;
- 3) sotsiaalse reaalsuse määratlejat, mille kaudu luuakse ühiskonnas väärtushinnanguid;
- 4) meelelahutajat, mis pakub ühist kultuurikeskkonda enamikule inimestest tehes seda järjekindlamalt kui ükski teine institutsioon.

Nõustudes esitatud väidetega, pole raske mõista suurt tähelepanu, mis on massimeediale selle algusaegadest alates osaks saanud, ega ka seda, miks meedia on olnud nii suure avaliku kontrolli ja regulatsiooni, samuti teoreetilise analüüsi objektiks. (McQuail 2000).

Meedia kaalukust ehk mõju võib suurendada tema usaldusväarsuse kasv. Kui meedia ei ole usaldusväärne, puudub tal ka ühiskondlik sidusus (Gontšarov & Eerik 2006). Eestis on Turu-uuringute AS 2009. aasta märtsikuu küsitluse tulemusel trükiajakirjanduse usaldusmäär avalikkuses 50% ning sama küsitluse andmetel ulatub politsei usaldusväarsus avalikkuses 78%-ni (Riigikogu... 2009).

Politseiorganisatsioon pälvib meedia vahendusel nii positiivset kui ka negatiivset tähelepanu – seda politseinike poolt tehtu või tegematajätmist läbi. Üldistades usaldusuuringuga selgunud tulemusi, saab öelda, et politsei on oma töös usaldusväärne, ent oluliselt madalam on trükiajakirjanduse usaldusväarsus, kel ühe meediakanalina igapäevaselt õigus avalikkust informeerida selle riikliku institutsiooni töötulemustest. Kui avalikkus usaldab meedia institutsioone, tähendab see, et nendeni jõudev info on tegelik, reaalne ja tõene. Seega on ka tõlgendused, representatsioonid, mida meedia vahendusel luuakse, avalikkuse jaoks enam reaalsed ja tõesed. Kokkuvõtlikult: avalikkus on kindel, et nende tõlgendused maailmast on tõesed, kuna need baseeruvad usaldusväärset allikal ja informatsioonil.

50%-line tulemus trükiajakirjanduse usaldusväarsuse hindamisel on aga selgeks märgiks sellest, et avalikkus kahtleb meedia tõsiseltvõetavuses. Ometigi tarbitakse meediat aina suuremas koguses. Kas avalikkus teadvustab ka asjaolu, et nende representatsioonid ühiskonnast ja ühiskonnategelastest on tekkinud info põhjal, mille usaldusväarsuse suhtes nad ise nii ebakindlad on?

Massikommunikatsiooni uurimise aluseks on eeldus, et meedial on märkimisväärne mõju. Meie meeled on täis ajakirjandusest saadud informatsiooni ja muljeid. Meedia soovitatavate mõjude saavutamiseks investeeritakse palju aega ja vahendeid. Samas saab harva öelda, et meedia oli ainuke või piisav mõju põhjustaja, kuna meedia suhtelist panust on äärmiselt raske hinnata (McQuail 2000).

Meedia mõju esmased uuringud jagunevad McQuaili järgi ajaloolisesse nelja faasi, kus esimeses faasis, mis ulatub sajandi algusest 1930. aastate lõpuni, usuti, et meedia suudab märkimisväärselt mõjutada arvamusi ja tõekspidamisi, muuta harjumusi ja modelleerida käitumist rohkem või vähem vastavalt nende tahtmisele, kes omavad kontrolli meedia üle (Bauer ja Bauer 1960, tsiteerituna McQuaili kaudu 2000: 374). See seisukoht ei lähtunud teaduslikest uuringutest, vaid tähelepanekutest, kuidas press ja uued meediumid nagu film ja raadio saavutasid kiiresti tohutu populaarsuse ja tungisid paljudesse igapäevaelu aspektidesse ning avalikku ellu. (McQuail 2000).

Teises faasis, aastatel 1930 kuni 1960, viidi läbi mitmeid sotsiaalseid uurimusi erinevate sisutüüpide ja meedialiikide mõju kohta. Ajastu lõpul väljendas oma pettumust sedalaadi meediauuringute tulemustes Joseph Klapper, kes ütles oma järeldustes, et massikommunikatsioon ei ole vajalik ega piisav põhjus mõjude esilekutsumiseks auditooriumi hulgas, pigem toimub ta vahendavate tegurite kaudu. (Joseph Klapper 1960 tsiteerituna McQuaili kaudu 2000).

Kolmandas faasis leiti palju kaasaegset detailset tõestusmaterjali selle kohta, et meedial võivad siiski olla olulised sotsiaalsed mõjud. Üks põhjus, miks ei soovitud aktsepteerida järeldust minimaalse mõju kohta, tulenes televisiooni kui uue meediumi laialdasest levikust 1950. - 1960. aastatel. (McQuail 2000).

Neljas faas tõi esile uue meedia mõjusid puudutava lähenemisviisi, mida võib nimetada sotsiaalseks konstruktivismiks (Gamson ja Modigliani 1989 tsiteerituna McQuaili kaudu 2000). Selle käsitluse järgi tekivad kõige olulisemad meedia mõjud tähenduste konstrueerimisel. Neid konstruktsioone pakutakse süstemaatiliselt auditooriumile, kus neid seejärel teatud kooskõlastamise ja kokkusobitamise tulemusel liidab oma personaalsete tähendusstruktuuridega, mis on sageli eelneva kollektiivse identifitseerumise kaudu kujunenud. Vastuvõtjad loovad ise tähendusi, seega ka mõju. (McQuail 2000).

Avaliku tähenduse kujundamist saab ilmekalt jälgida näiteks kommentaariumites, kus toimub väga oluline osa avalikust diskussioonist erinevate ühiskonnaliikmete vahel. Diskussioonist tekkinud avalik arvamus ei ole sealjuures pelgalt hulga inimeste ühine arvamus, vaid eraldiseisvate indiviidide arvamuste kogum teemadel, mis neile kõige enam korda lähevad. (Wilcox & Nolte 1994). Tähelepanu tuleks pöörata just sellele asjaolule, et kommentaariumis esindab iga isik oma arusaamu ja hoiakuid, mille ta on ilmselt omandanud tekstis esitatud info põhjal. Oluliseks mõjuriks hoiakute kujundamisel või nende täiendamisel võib olla aga ka kommentaariumis toimuv üleüldine diskussioon erinevate sõnavõtjate vahel.

Ka Habermasi (1985) järgi tekib avalik arvamus avaliku diskursuse kaudu ja arvamuse tekkeprotsessis on olulisel kohal just kommunikatsioon ja suhtlemine. Avalikkuse üldine madal kriitika- ja analüüsivõime tingib sageli aga olukorra, kus paljusid ajakirjanduslikke sõnavõtte võetakse väga tõsiselt ja aktsepteeritakse koheselt just see kuvand ja tähendus, mille ajakirjandus „asjale” omalpoolt omistab. Laiendades Habermasi teooriat kommentaariumitele, kus samuti on olulisimal kohal kommunikatsioon ja suhtlemine, võib tõdeda, et mitte ainuüksi ajakirjanduse poolt avaldatu ei kujunda meie arvamust, vaid täna võib seda teha kes iganes, kel avalikus ruumis (nt Internetis) mingisugust informatsiooni teistega jagada on. Ühtlasi saab Habermasi ja McQuaili teooriaid kokkupõimides järeldada, et keskmisest kõrgema analüüsivõimega vastuvõtja loob tähendusi pigem ise, samal ajal, kui keskmisest madalama analüüsivõimega inimene pigem võtab üle teiste poolt juba loodud tähendusi.

1.6 Kõneaine loomine

Kõneaine loomine ehk *agenda setting* on see, kui meedia kujundab välja selle, mida avalikkus ühiskonnas parasjagu oluliseks kõneaineks peab. Glasseri ja Salmoni (1995) järgi on määrav

tähtsus kõneaine loomisel ajakirjanikel, kes valivad ajalehte minevad uudised. Avalikkus mitte ainult ei teadvusta endale käsitletavat probleemi, vaid otsustab näiteks teema esinemissageduse või sellele kulutatud lehepinna suuruse järgi, kui palju oma tähelepanu millelegi pühendada.

Lisaks meediakanalite võimele suunata ühiskonnas kõneaineid, on nende võimuses ka manipuleerida selle esitusega (nt tekstiga, pildiga). Antud kontekstis, kus analüüsitakse Aivar Otsalti avaliku tähenduse kujunemist *online*-väljaannetes ja kommentaariumites, ongi tekst ainukeseks tähenduse kehtestajaks. Seetõttu on määrava tähtsusega see, milliseid sõnu ajakirjanikud kirjutamisel kasutavad ja milliseks kujuneb üldine teksti tonaalsus.

Tänapäeva massimeedias on võimalik sõnumi tähendusega „mängida” andes sellele täpselt selline toon ja sisu nagu arvatakse õige olevat publikule näidata. McQuail (2000) märgib, et artiklite rõhuasetuse, grammatika ja visuaalsete elementidega on võimalik ühe sõnumi sisu väga erinevalt edasi anda, saavutades vajalik tagasiside ja publiku reaktsioon.

Just tarbijauuringutest saadav tagasiside määrab suuresti ära selle, mida me homse lehe esikaanel näha võime. Näiteks võib mõni ajaleht juhuslikult avastada, et üks teema müüs ajalehes hästi ning järgmisel päeval leiame selle sama teema juba esikaanelt. Ühest küljest näitab see majanduslike huvide domineerimist meedia sisu üle, kuid teiselt poolt on võimalik seda vaadata ka kui tarbija osalemist meediaprotsesside kujundamises. (Vaarik 2004) Seega saame järeldada, et meediakanalid ei lähtu alati kõneaine loomisel sellest, mis parasjagu on oluline ja vajalik teada, vaid lähtutakse sageli just avalikkuse tarbimiskäitumisest. Vaariku sõnul viib selline kohandumine meedia veelgi suurema nihkumiseni üle üksikisiku eraelu puutumatus piiride, sest inimolemusele on iseloomulik püüd kiigata teiste inimeste tagahoovi. Nii et kui tarbija seda soovib, siis meedia järk-järgult selles suunas ka liigub. Kokkuvõtlikult selgub, et peamiselt majanduslikel põhjustel on meedia loovutanud oma kontrolli avaliku diskussiooni üle auditoriumile. Kõneaine on täna avalikkuse kehtestada, mistõttu meediakanalite roll pole enam seda diskussiooni juhtida, vaid selles lihtsalt kõrvalise tegelasena osaleda.

1.7 Sündmuste ja isikute taustainfo

Et uurimistöö oleks lugejale mõistetav, annab autor ülevaate olulisematest uurimistöös käsitletavatest sündmustest ja nendega seotud isikutest. Sündmused on kirjeldatud meediakajastustes avaldatud info põhjal, mistõttu ei pruugi nende sisu pretendeerida absoluutsele tõe. Samas aitab sündmuste ja isikute kirjeldus lugejal paremini mõista näiteks seda, millest tulenevalt *online*-väljaannetes ja kommentaariumites representatsioone loodi.

1.7.1 Kalle Kolk

Kalle Kolk oli Lõuna Politseiprefektuuri kriminaalpolitseinik, kes 22. veebruaril 2008. aastal juhtis joobeseisundis sõidukit, eiras abipolitseiniku poolt antud peatumismärguannet, sõitis abipolitseinikule otsa põhjustades talle seeläbi raskeid kehalisi vigastusi ning põgenes sündmuskohalt (Abipolitseinikule... 2008).

Aivar Otsalt oli 2008. aastal Lõuna Politseiprefektuuri prefekt, seega Kalle Kolgiga sidus neid ülemuse-alluva suhe. Siiski tuleb märkida, et nende vahel ei olnud otsealluvussuhet, kuna kriminaalpolitseinike tööd koordineerib laiemas mõõtes kriminaalosakonna direktor ning kriminaalosakonna direktori alluvuses töötab omakorda eraldi rida juhte, kes koordineerivad erinevaid kriminaalpolitsei tööga seotud valdkondi. Kalle Kolgi vahetuks juhiks politseis oli majanduskuritegude talituse juht.

Aivar Otsalt vabastas Kalle Kolgi koheselt pärast sündmuse ilmsikstulekut ametist. Hiljem selgus, et Kalle Kolk oli ka 2003. aastal alkoholihoobes autoroolis olnud, kuid tol korral jäeti ta politseinikuna tööle edasi. Lisaks premeeris Otsalt Kolki ka teenetemärgiga „10 aastat laitmatut teenistust”, mida antakse käskkirja kohaselt staaži järgi (Niitra 2008b). Küsitavusi tekitas avalikkuses ilmselt hoopiski aga fraas „laitmatu teenistus”, mitte aga asjaolu, et Kolk oli 10 aastat politseinikuna töötanud.

1.7.2 Urmas Treier

Urmas Treier oli Jõgeva Politseijaoskonna ülemkomissar, kes astus 18. veebruaril Eesti Päevalehes avalikkuse ette väitega, et prefekt Otsalt on kogu tema elu ära rikkunud. Treieri sõnul kiusas teda politseiprefekt, kuna Jõgeva maakonnas kirjutasid tema alluvuses töötanud

politseinikud välja liiga väikese trahvisummaga kviitungeid. Samuti ei meeldivat Otsaltile väidetavalt asjaolu, et Treier seltskonnas olles piisavalt palju viina ei tarbinud. (Roonemaa 2008a).

Kuna Treieri sõnul ei saanud ta Otsaltiga hästi läbi, otsustas mees Lõuna Politseiprefektuuris olevast töökohast loobuda. Pärast tema ametist lahkumist algatas prefektuur aga Treieri suhtes kriminaalmenetluse, kus politsei versiooni järgi oli Treier 2005. aasta septembris maksnud oma eraautosse bensiini tankimise eest politsei kütusekaardiga. Kuigi Tartu maakohus Treierit süüdi ei mõistnud, algatas politsei samas asjas väärteomenetluse - politseile 200kroonise kahju tekitamise eest määrati Treierile 700kroonine karistus. Treier kaebas otsuse edasi maakohusse, kuid sealgi jäeti karistus kehtima. Riigikohus aga otsustas tühistada maakohu otsuse ja lõpetada ka väärteomenetluse. (Roonemaa 2008b). Kogu seda lugu nimetas Treier enda kiusamiseks prefekt Otsalti poolt.

1.7.3 Retriiver Lily Lullaby

Ilmselt ei oskaks inimesed öelda just palju, kui neil palutaks rääkida, mida nad teavad koerast nimega Lily Lullaby. Samas, kui küsida, mida nad teavad Otsaltist seoses koertega, oleks see teadmiste väli tõenäoliselt kordades suurem.

Otsalt ostis 2005. aasta 16. juunil kahe kuu vanuse kutsika Eesti retriiverite tõuühingu tegevliikme Helen Vihtoli käest. Novembris 2005 sattus luumurdudega koer Võru koerte varjupaiga juhataja kätte. Kutsika müüja sai koera saatusest teada kuid hiljem. Ehkki tõukoera dokumentides oli märgitud omanikuks Otsalt, kinnitas Otsalt, et ta pole enam koera omanik, sest kinkis looma edasi. Politsei sisekontroll leidis, et kuna Otsalt andis koera tasuta edasi oma tuttavale, lõppes sellega ka Otsalti ja Vihtoli vahel sõlmitud leping ning et Otsalt ei olnud koera hilisemast väärkohtlemisest teadlik. Olgugi, et sisekontroll Otsalti süüd antud loos ei näinud, kogus Helen Vihtol internetis toetavaid allkirju oma avalikule pöördumisele peaminister Ansipi ja tollase siseminister Kalle Laaneti poole koera väärkohtleja ja piinaja vastutuselevõtmiseks. (Politseiameti... 2006). Loo sügavust kinnitas omakorda ka asjaolu, et Eesti Loomakaitseselts valis läbi internetihääletuse Otsalti väidetava koerapiinamise kõige loomavaenulikumaks teoks 2006. aastal (Loomakaitsapäeval... 2006).

2. UURIMISKÜSIMUSED JA UURIMISTÖÖ HÜPOTEESID

2.1 Uurimisküsimused

Uurimistöö eesmärgiks on võrrelda, kuidas erinevad omavahel *online*-väljaannetes avaldatud artiklite ja neile kirjutatud kommentaaride representatsioonid Aivar Otsaltist. Konkreetsemad uurimisküsimusi on kolm.

1. Millised erinevused ilmnevad *online*-väljaannete artiklite ja neile kirjutatud kommentaaride avaldamise intensiivsuses, rõhuasetuses ning temaatikas?
2. Millised erinevused ilmnevad *online*-väljaannete artiklite ja neile kirjutatud kommentaaride domineerivas toonis ja hoiakutes Aivar Otsalti ütluste ja isiku suhtes?
3. Milliseid representatsioone Aivar Otsaltist loovad *online*-väljaanded ja nende kommenteerijad? Mille poolest need representatsioonid teineteisest erinevad? Millised on kõige enam levinud ja kinnistunud representatsioonid *online*-väljaannetes ja nende kommentaariumites?

2.2 Hüpoteesid

Esimesest uurimisküsimusest lähtuvalt:

Kõige intensiivsemalt kajastab Kalle Kolgi kaasust Aivar Otsaltiga seotult Tartu Postimees, kuna tegu on enam Lõuna-Eestit ja Tartu maakonda puudutava isiku ja tema haldusalaga (Lõuna Politseiprefektuuri prefekt). Kommentaare lisatakse kõige intensiivsemalt Delfi.ee veebiraumis, kuna TNS Emori igakuiste uuringuandmete põhjal on Delfi portaal olnud üks külastatuim veebilehekülg Eestis (TNS Emor 2009). *Online*-väljaannetes rõhutatakse isikut läbi tema nime kasutamise teksti pealkirjas ja juhtlõigus, kusjuures peaausjalikult negatiivses kontekstis. Kommentaarides kasutatakse Aivar Otsalti nime harva.

Olgugi, et põhiteemaks peaks eeldatavasti olema Kalle Kolgi kaasus, on autori hüpotees, et Kalle Kolgi kaasuse kajastamise kõrval võtavad nii *online*-väljaanded kui ka nende kommenteerijad üles mitmeid teisigi Aivar Otsaltiga seotud teemasid. Autor eeldab, et meediakajastustes sõltub kõrvalteemade varieeruvus enamjaolt nende aktuaalsusest ja

päevakajalisusest. Kommentaariumis sõltub kõrvalteemade hulk ja varieeruvus aga kommenteerijate kogemustest, kokkupuudetest ja varasematest teadmistest Aivar Otsalti kohta. Hüpoteesina saab öelda, et kommentaarides käsitletav teema ei ole sageli seotud väljaande poolt ette antud temaatikatega.

Teisest uurimisküsimusest lähtuvalt:

Online-väljaannetes avaldatu on kirjutatud valdavalt negatiivse tooniga, seda nii Aivar Otsalti isiku kui ka tema sõnavõtude suhtes. Kommenteerijate hoiakud on samuti valdavalt negatiivsed. Kommentaaride üldine tonaalsus on enam negatiivne kui *online*-väljaannete tekstide oma, kuna kommenteerija anonüümsus vähendab oluliselt vastutust öeldu ees.

Kolmandast uurimisküsimusest lähtuvalt:

Online-väljaannete representatsioonid Aivar Otsaltist on sisulises seoses päevakajaliste ja aktuaalsete meediakajastustega. Kommenteerijate representatsioonid on tulenenud nii aktuaalsetest kui ka varasematest (Kalle Kolgi kaasusega mitteseonduvatest) teemadest.

3. UURIMISTÖÖS KASUTATUD METODOLOOGIA

3.1 *Kvantitatiivne ja kvalitatiivne kontentanalüüs*

Kontentanalüüs töötati välja H. D. Lasswelli poolt 1930. aastate lõpus, kui viidi läbi üks esimesi propaganda ja avaliku arvamuse teaduslik uurimusi. Nimelt uuris Lasswell Teise maailmasõja ajal laiali jagatud propaganda teateid ning kasutas esimesena nende tekstide analüüsil kontentanalüüsi meetodit (Levyatan 2009).

Kontentanalüüs ehk teisisõnu sisuanalüüs võimaldab teisendada mistahes teksti kvantitatiivsete näitajate keelde. Kvalitatiivset uurimistööd tehakse eksplitsiitsete reeglite ja protseduuride alusel, seega peavad erinevad uurijad samu reegleid ja materjali kasutades jõudma samasuguste tulemusteni (Berelson 1954: 488-522). Arvestama peab aga sellega, et absoluutne objektiivsus ei ole kunagi võimalik, kuna iga uurija valmistab ette valiku kriteeriumid ja kategooriate süsteemi ikkagi ise. (Holsti, 1969: 4).

Bernard Berelson (1954: 488-522) ütleb, et sisuanalüüsi kasutatakse kommunikatsiooni objektiivseks, süstemaatiliseks ja kvantitatiivseks kirjeldamiseks.

- Objektiivsus – kontentanalüüs viiakse läbi väga selgelt formuleeritud reeglite järgi. Erinevad uurijad peavad samu reegleid ning materjali kasutades saama ühesugused tulemused.
- Süstemaatilisus – analüüsitav sisu on valitud selgelt sõnastatud ja järjekindlalt rakendatud kriteeriumite alusel. Igal analüüsiobjektile peab olema võrdne võimalus sattuda valimi sekka. Süstemaatilisus välistab olukorra, kus uurija valib tekstide seast välja vaid need analüüsiühikud, mis tema hüpoteese kinnitavad.
- Kvantitatiivsus – võimaldab mõõta teksti sisu arvuliste näitajatega.

Kui kvantitatiivse kontentanalüüsi puhul on tähendus tekstil endal sõltumata selle lugejast või kirjutajast, siis kvalitatiivse kontentanalüüsi puhul on tähendus kirjutaja ja lugeja mõtetes. Teksti sisu ja selle tähendus võivad varieeruda sõltuvalt lugejast ning ühtlasi tuleb arvestada, et ka teksti autor kirjutab erinevat sõnumit erinevates situatsioonides. Seepärast on kvalitatiivse kontentanalüüsi puhul oluline uurida ka konteksti, milles tekst produtseeriti.

Seega, kvalitatiivne sisuanalüüs võimaldab saada ülevaadet tekstist kui tervikust, mida ei ole võimalik eraldiseisvateks osadeks kategoriseerida ja kokku lugeda. (Gall et al 1996).

3.2 Analüüsiühik

Kontentanalüüsis on analüüsiühikuks:

- 1) *Online*-väljaandes: üks terviktekst/artikkel/kajastus;
- 2) Kommentaariumis: üks *online*-väljaande kommentaariumi lisatud kommentaar.

Autor analüüsib teksti nii kvantitatiivselt kui ka kvalitatiivselt. Kokku analüüsib autor 82 *online*-väljaannetes avaldatud meediakajastust ning 527 neile kirjutatud kommentaari. Seega on uurimistöös kasutatud ühtekokku 609 analüüsiühikut.

3.3 Kategooriate süsteem

Kategooriate süsteemi loomisele eelnes uurimisküsimuste püstitamine ja valimi kehtestamine nii artiklitele kui kommentaaridele. Seejärel viis autor läbi kümne kommentaari proovikodeerimise. Artiklid olid küll varasemalt kodeeritud juba bakalaureusetööl eelnenud seminaritöös, kuid kuna kategooriate süsteem täienes bakalaureusetöös, tuli ka artikleid täiendavalt kodeerida.

Kategooriate süsteemi loomisel lähtus autor uurimisküsimustest ja töö eesmärgist. Et kategooriate süsteem oleks loogiline ja lihtne, otsustas autor koostada kaks eraldi süsteemi – üks *online*-väljaannetes kajastatu ja teine kommentaaride analüüsiks. Oma sisult on need kategooriate süsteemid üsna sarnased erinedes vaid mõnes üksikus punktis, kuid kuna uurimistöö eesmärgiks on võrdlus, siis peab autor paremaks, kui võrreldavad on eristatud teineteisest ka kategooriate süsteemi siseselt (Lisa 1 – Kategooriate süsteem).

Meediakajastuste analüüsimiseks on autor loonud 14 erinevat kategooriat, mis on tähistatud kombinatsiooniga A1-A14. Kommentaaride analüüsiks loodud kategooriaid on kokku 10 ning tähistatud järjekorras vastavalt B1-B10. Kommentaaride kategooriaid on mõnevõrra vähem, kuna kommentaari vormi tõttu pole võimalik kõiki artiklitele määratud kategooriaid üks-ühele üle kanda. Näiteks on võrreldav artikli ja kommentaari sisu üldine tonaalsus. Samas ei saa kommentaari puhul määratleda selle žanrit, kindlaks teha selle autori tausta või analüüsida

kommentaari pealkirja, kuna vastupidiselt ajakirjandusele ei ole kommentaariumites oma sõnavõtude pealkirjastamine ilmingimata vajalik. Ilmselt seepärast kasutatakse seda võimalust ka haruharva. Ometigi on need lisakategooriad, mida saab ainult artiklites uurida, väga oluliseks taustainformatsiooniks representatsioonide uurimisel.

Enamus kategooriatest eeldavad etteantud valikuvariantide vahel kõige sobilikuma kasuks otsustamist. Üksikud kategooriad vajavad konkreetsete teemade või tunnuste sõnalist äramärkimist.

3.3.1 Meediakajastuste kodeerimisjuhend

Meediakajastuste kategooriate süsteem jaguneb kaheks põhiosaks, mis on täpsemini lahti kirjutatud alljärgnevalt.

Üldinfo artikli ja selle autori kohta

Kodeeritakse väljaande nimi (A2), artikli avaldamise kuupäev (A3), artikli pealkiri (A4), artikli žanr (A5) ja artikli autor (A6).

Kodeeritavad ühikud võimaldavad võrrelda erinevaid uurimistulemusi väljaannete lõikes ja vastavalt vajadusele ka ajaliste perioodide (kuupäevade, nädalate, kuude) lõikes. Žanr on oluliseks taustatunnuseks, mis võimaldab teha järeldusi selle kohta, milline on olnud ajakirjanike võimalus lisada oma arvamusi ja hinnanguid artiklisse konkreetsest žanritüübist lähtuvalt.

Uurimisküsimustest lähtuvalt annavad kategooriad A2 ja A3 vastuse artiklite avaldamise intensiivsuse kohta. A4 väljendab rõhuasetust ning A5 ja A6 kuuluvad artikli taustatunnuseid mõõtvate tunnuste hulka, mis ei ole uurimisküsimustest lähtuvalt küll esmased, aga annavad siiski parema arusaama üldisest taustast.

Representatsiooni mõjutavad asjaolud

Kodeeritakse artiklis käsitletavat teemat (A7), hinnatakse artikli pealkirja iseloomu (A8), hinnatakse artikli sisu tonaalsust (A9), märgitakse, milliseid hinnanguid on artiklis antud Otsalti ütlustele ja seisukohtadele (A10), märgitakse, milliseid hinnanguid on antud Otsalti isikule (A11), kodeeritakse Otsalti nime kasutamine artikli pealkirjas (A12), kodeeritakse

Otsalti nime kasutamine artikli juhtlõigus (A13) ning kirjutatakse välja kõik tähendused ja seosed, mis Aivar Otsaltiga seoses vastavas artiklis on loodud (A14).

Kodeeritavad ühikud võimaldavad anda ülevaate sellest, milliste teemadega seoses Aivar Otsaltit *online*-väljaannetes esitleti. Samuti saab ülevaate sellest, milline on olnud ajakirjanduse poolt etteantav tonaalsus artikli sisus. Artikli pealkirjast kogutakse info selle kohta, kas Aivar Otsalti isikut on rõhutatud artikli pealkirjas ning millise tooniga on seda tehtud. Samuti vaadeldakse seda, kas isikule on rõhutatud artikli juhtlõigus. Kategooriad võimaldavad uurida täpsemini ka seda, milliseid hinnanguid ajakirjandus annab Otsalti ütlustele ja tema isikule. Kokkuvõtlikult kirjutatakse välja ka kõik representatsioonid, mida ajakirjandus artiklis loonud on.

Uurimisküsimustest lähtuvalt annab kategooria A7 ülevaate käsitletavatest temaatikatest. Kategooriad A8-A10 mõõdavad tonaalsust, A11-A13 rõhuasetust ning A14 vastab kolmandale uurimisküsimustele representatsioonide kohta.

Märkused kategooriate kohta

Olgugi, et selged uurimisküsimused olid teada enne kategooriate süsteemi moodustamist, oli mõnevõrra keeruline moodustada küsimuste alla valikuvariante, kui autor kõigi artiklite sisuga veel tutvunud ei olnud. Sellest lähtuvalt tuli artiklite analüüsil kategooriate süsteemi pidevalt täiendada. Näiteks on nii väljaannete, autorite kui ka žanrite loetelu moodustatud vaid nende kategooriate põhiselt, mis tõepoolest artiklites esindatud olid. Samuti täiendati andmekogumise käigus pidevalt ka teemade ja representatsioonide valikuvariante, kuna neid enne materjaliga tutvumist polnud võimalik autori teadmiste põhjal kirja panna. Seega on nii väljaannete, autorite, žanrite, teemade ja ka representatsioonide kategooria valikuvariandid moodustatud analüüsi käigus.

Mitu kategooriat keskendub hinnangu andmisele, kus võimalike valikuvariantidena on ette antud:

- (Pigem) positiivne
- Neutraalne, tasakaalustatud
- (Pigem) negatiivne
- Ei ilmne

Võib tekitada küsitavusi, kas on võimalik nii kategooriliste hinnangute alusel ühte teksti või selle osa (nt pealkirja) lahterdada. Samas leiab autor, et nimetatud valikuvariante laiendades (nt väga positiivne – positiivne - pigem positiivne jne) oleks uurimistöö enam subjektiivne, kuna sellisel juhul tekiks suurem konflikt selle osas, kust läheb piir, millest alates tekst ei ole enam positiivne vaid pigem positiivne.

Et kirjeldatud süsteemsust paremini piltlikustada, toob autor iga valikuvariandi kohta ka vastava näite analüüsitud tekstidest (näitena sellest, kuidas hinnati Otsaltit kui isikut *online*-väljaannetes). Valikuvariandid 1) (Pigem) positiivne; 2) (Pigem) negatiivne; 3) Ei ilmne.

„(Pigem) positiivne”

„Ehk – meedias kellegi sõimamine ei too kasu ei sõimajale ega sõimatavale. Aivar Otsalti «põgenemine» välismaale on arusaadav. Kui meediaga kriisisituatsioonis suhtlemise kogemus puudub, on parem vaikida kui rääkida midagi väga rumalat. Tuntud inimeste ebaõnnestunud väljaütlemised saavad neid kogu elu.” (Mäggi 2008).

Tekstis õigustab selle autor Aivar Otsalti puhkusele põgenemist kui arusaadavat ja mõttekat tegu. Seda enam, et tuntud inimesed on kriisisituatsioonides öelnud välja rumalusi, mis saavad neid edaspidiselt kogu elu. Olgugi, et autor viitab ka Otsaltile kui puhkusele põgenejale ja nimetab teda vähese suhtlemiskogemusega inimeseks, on teksti läbiv mõte Otsalti teguviisi õigsus. Seepärast lahterdas uurimistöö autor antud teksti nende sekka, kus Otsaltit kui isikut kajastatakse positiivselt.

„Ei ilmne”

„Mis tahes inimest, seda enam abipolitseinikku, kes meid meie töös abistab, hindame väga kõrgelt,” ütles Lõuna prefektuuri prefekt Aivar Otsalt. „Selline tegu meie töötaja poolt on asjaolusid arvestades eriti raske ja jõhker.” (Abipolitseinikule... 2008).

Tekstist ei ilmne Otsaltile antavaid hinnanguid. Tegu on artikliga, mis on kirjutatud uudisformaadis ja sellest lähtuvalt pole võimalik taolise teksti põhjal hinnangut analüüsida, kuna teksti autor on info vahendajaks, mitte aga selle kommenteerijaks. Lahterdakse seega valikuvariandi „Ei ilmne” alla.

„(Pigem) negatiivne”

„Vaata, kust kandist tahad, Lõuna politseiprefekti Aivar Otsalti roll politseinikust roolijoodik Kalle Kolgi nahapäästmisel muutub aina piinlikumaks. Siseminister Jüri Pihl ei julge reformierakonna lemmikust tipp-politseinikku tema kõrges ametis puutada. Mis sest, et avalikkuse jaoks on Otsalti usalduskrediit lõplikult otsas. Kaua võib?” (Kaua... 2008).

Tekstist nähtub, et Otsalt tegeleb Kolgi päästmisega piinlikust loost ja teksti autor üldistab oma arvamuse Otsalti usaldusvääruse puudumisest kogu avalikkusele. Ka väljend „kaua võib” on antud teksti puhul oluliseks informatsiooniks, kuna väljendab ilmselt autori pahameelt, et Pihl siseministrina Otsaltit ametist vabastada ei julge. Antud tekst kuulub seega nende hulka, kus Otsaltit kui isikut hindab teksti autor negatiivselt.

3.3.2 Kommentaaride kodeerimisjuhend

Kommentaari kategooriate süsteem jaguneb samuti kaheks põhiosaks.

Üldinfo kommentaari kohta

Kodeeritakse väljaande nimi, mille veebivormis kommentaar loodi (B2), kommentaari lisamise kuupäev (B3) ning algmaterjali ehk artikli pealkiri (B4).

Kodeeritavad ühikud võimaldavad sorteerida kommentaare nende väljaannete, ajalise perioodi (kuupäev, nädal, kuu) lõikes ning artikli pealkiri näitab ära, millisele meediakajastusele on kommenteerijad omapoolseid vastuseid postitanud.

Uurimisküsimustest lähtuvalt annavad kategooriad B2 ja B3 vastuse kommentaaride lisamise intensiivsuse kohta ning kategooria B4 ei ole küll uurimisküsimustest lähtuvalt määrava tähtsusega, aga võimaldab uurimistöö autoril kergesti luua seoseid kommentaari sisu ja artikli vahel (millisest ajakirjaniku poolt etteantavast infost lähtuvalt on kommenteerija oma mõtted kirja pannud).

Representatsiooni mõjutavad asjaolud

Kodeeritakse kommentaaris käsitletavat teemat (B5), hinnatakse kommentaari sisu tonaalsust (B6), märgitakse, milliseid hinnanguid on kommenteerijad andnud Otsalti ütlustele ja

seisukohtadele (B7), märgitakse, milliseid hinnanguid on antud Otsalti isikule (B8), kodeeritakse Otsalti nime kasutamine kommentaari sisus (B9) ning kirjutatakse välja kõik tähendused ja seosed, mis Aivar Otsaltiga seoses vastavas kommentaaris on loodud (B10).

Kodeeritavad ühikud võimaldavad anda ülevaate sellest, milliste temadega seoses Aivar Otsaltit kommentaariumites esitleti. Samuti saab ülevaate sellest, milline on olnud kommenteerijate tonaalsus kirjutamisel ja kas see on vastavuses artiklis etteantud tooniga. Kommentaaris Otsalti nime kasutamine annab infot selle kohta, kas Aivar Otsalti isikut on kommentaaris rõhutatud. Kategooriad võimaldavad uurida täpsemini ka seda, milliseid hinnanguid annavad kommenteerijad Otsalti ütlustele ja tema isikule. Kokkuvõtlikult kirjutatakse välja ka kõik representatsioonid, mida kommenteerijad loonud on.

Uurimisküsimustest lähtuvalt annab kategooria B5 ülevaate käsitletavatest temaatikatest. Kategooriad B6 mõõdavad tonaalsust, B7-B9 rõhuasetust ning B10 vastab kolmandale uurimisküsimustele representatsioonide kohta.

Märkused kategooriate kohta

Kommentaari kodeerimise kohta kehtivad samad märkused, mis autor esitas artiklite kodeerimise kohta.

3.4 Valim

3.4.1 Meediakajastuste valim

Online-väljaannetes avaldatud tekstide kogumisel kasutas uurimistöö autor ETA meediamonitooringu süsteemi. ETA Monitooring (ETA... 1997) on meediamonitooringu täisteenust pakkuv ettevõtte, mis jälgib kõiki Eesti meediatüüpe ja -kanaleid. Lisaks Eesti meediale katab ETA Monitooring täies ulatuses BNS-i grupi tütarettevõtete abil ka Läti ja Leedu meedia ning olulisemad Skandinaavia meediakanalid. ETA Monitooringu valimisse kuuluvad üleriigilised ajalehed, regionaalsed ja kohalikud ajalehed, ajakirjad, kliendi- ja infolehed, uudisteagentuurid, portaalid, uudistegrupid ja tele- ning raadiokanalid.

Uurimistöö valimi moodustamist lihtsustas asjaolu, et ETA monitooringusüsteem võimaldab kõigi sealsete meediakajastuste hulgast leida püstitatud kriteeriumitele vastavad tekstid mitmete erinevate päringutüüpide põhjal.

Esmalt määras autor monitooringusüsteemi otsingus esimeseks parameetriks otsitava märksõna, milleks oli „Otsalt”. ETA monitooringusüsteem otsib määratud märksõnu nii teksti sisust kui ka pealkirjast. Autor eeldas, et meediakajastustes on kasutatud ainult politseiprefekti perekonnanime või siis ees- ja perekonnanime üheskoos. Uurimistöö autor oli juba bakalaureusetöö kirjutamise eel põhjalikult kursis Aivar Otsaltit käsitlevate meediakajastustega. Põhjalikule eeltööle tuginedes saab autor kinnitada, et meediakajastustes, milles räägiti tollasest Lõuna Politseiprefektuuri prefektist, oli igal juhul märgitud Aivar Otsalti perekonnanimi või ees- ja perekonnanimi üheskoos.

Teise parameetrina lisas autor ajavahemiku, mille algus oli fikseeritud Kalle Kolgi kaasuse esmakordse kajastamisega 23. veebruaril. Perioodi lõpuks valis autor 31. detsembri. Seda põhjusel, et Aivar Otsalti ümberasumine Ida Politseiprefektuuri prefekti ametikohale 2008. aasta lõpus andis meediakanalitele ilmselgelt põhjust taaskajastada varasemaid meedias kajastatud probleeme ja tähelepanekuid Otsalti kui politsei juhi kohta.

Märksõna ja ajavahemiku parameetrite määramisel ning sellesisulise päringu teostamisel andis ETA monitooringusüsteem vastuseks 296 meediakajastust. Nende meediakajastuste kodeerimisega tegeles autor põhjalikumalt bakalaureusetööle eelnenud seminaritöös, kus 296-st analüüsiühikust tuli veel välja jätta tele- ja raadiokajastused (nt TV3 ja Vikerraadio) ning need tekstiühikud, mis ei olnud kirjutatud eesti keeles (nt Postimees na russkom jazõke). ETA monitooringusüsteem nii detailseid päringuid teha ei võimalda, mistõttu tele- ja raadiokajastused ning venekeelsed kajastused sorteeris 296-st ühikust autor välja käsitsi. Valimisse jäi seejärel 205 Aivar Otsaltit kajastavat teksti, mis olid avaldatud 2008. aastal.

Kuid bakalaureusetöö eesmärgiks oli uurida Aivar Otsalti representatsiooni seoses Kalle Kolgi kaasusega, mistõttu ei oleks 205 päringuga kogutud teksti ilmselgelt aidanud vastata bakalaureusetöö uurimisküsimustele. Seetõttu tuli läbi viia täiendav tekstide kodeerimine nende sisu põhjal. Valimisse pidanuks kuuluma seega kõik tekstid, milles on politseiprefekti nimi ja sisuline osa Kalle Kolgi kaasusest. Valimist jäid siinkohal välja seega politseitööd puudutavate sündmuste kommenteerimine politseiprefekti poolt või mõni muu tekst, mille

sisus ei olnud viidatud Kolgi juhtumile ja selle juhtumi seosele prefektiga. Tekstide sisu läbitöötamisel jäi valimisse 85 teksti.

Kajastuste ajateljele kandmine, mis oli piiritletud 2008. aastaga, ilmnes, et meediakajastuste intensiivne avaldamise aeg oli 23. veebruar (2008. aasta 9. nädal) kuni 3. aprill (2008. aasta 14. nädal). Ka aasta lõpus, mil mitmed väljaanded taaskajastasid aasta jooksul toimunud olulisemaid sündmusi (sh Kalle Kolgi kaasus), ilmus kolm valimikriteeriumitele vastavat meediakajastust. Siiski leidis autor, et nende üksikute tekstide väljajätmine valimist ei muuda oluliselt uurimistöö tulemusi. Vaatlusalune periood algas seega 23. veebruaril, mil leidis aset teemapüstitus ning lõppes 3. aprillil, mil Kalle Kolgi kaasusega seonduv aktiivsem arutelu meedias lõppes. Meediakajastuste valimi moodustas 82 artiklit.

Kuna kõik 82 artiklit olid kättesaadavad *online*-väljaannetest ning antud uurimistöö käigus kasutati samuti *online*-väljaannetes olevaid tekste (aga mitte näiteks samu tekste lehes trükituna), on uurimistöös kasutatud läbivalt *online*-väljaande mõistet.

3.4.2 Kommentaaride valim

Kommentaari valimi moodustamisel tuli esmalt fikseerida, milliste valimisse kuuluvate meediakajastuste *online*-väljaannete juures on olemas kommenteerimisvõimalus ning kas seda on ka kasutatud. Lähemal uurimisel selgus, et viie *online*-väljaande juures puudus kommenteerimisvõimalus (nt Eesti Päevaleht *Online*) ning kaheksa väljaande puhul ei leidnud autor kommentaariumitest valimisse sobilikke kommentaare või ei oldud nende väljaannete juures kommenteerimise võimalust lihtsalt kasutatud. Tabelis 1 on kommenteerimise võimaluseta *online*-väljaanded märgitud tähisega „-“, ning väärtus „0” märgib, et selle *online*-väljaande kommentaariumi ei lisatud kommentaare, mida antud analüüsis kasutada saaks (ei räägitud Otsaltist Kalle Kolgi kaasusega seonduvalt).

On küsitav, millist mõju avaldab uurimistulemustele asjaolu, et teatud väljaannete puhul on kommenteerimise võimalus puudulik. Samas, vaadates tabelit 1, nähtub, et viiest kommenteerimisvõimalusi piiravast *online*-väljaandest neli on väiksemad kohalikud ajalehed. Tabelist 1 selgub ka, et teiste samalaadsete väiksemate kohalike ajalehtede kommentaariume ei ole lugejad kasutanud. Sellest lähtuvalt eeldab autor, et kommentaariumi puudumine Hiiu Lehes, Koidus, Tartu Linnalehes ja Tartu Ekspressis ei mõjuta uurimistöö tulemusi, kuna

ilmselt on väiksemate väljaannete juures kommenteerimisvõimaluse kasutamine üldiselt väga passiivne.

Omaette probleemkohana näeb autor aga kommentaariumi puudumist Eesti Päevalehe veebiväljaandes, kuna TNS Emori Eesti veebilehete külastusstatistika järgi oli 2008. aastal Eesti Päevaleht iganädalaselt kümne enam külastatud veebilehe seas (TNS Emor 2009). Uudisportaalide ja teiste *online*-väljaannete seas oli Eesti Päevaleht aga veelgi kõrgemal kohal, kusjuures teda edastasid vaid Delfi.ee uudiste portaal, Postimees *Online*, Õhtuleht *Online* ning meelelahutusuudiste portaal Elu24.ee. See on ohumärgiks uurimistulemuste valiidsusele ja usaldatavusele. Autor võib oma kogemusest lisada, et ajal, mil Eesti Päevaleht veel kommenteerimist toetas, kasutati sealset kommentaariumi üpris aktiivselt. Kuna kommenteerimisvõimaluse lisamine *online*-väljaandele on iga väljaande enda valik, siis antud uurimistöö puhul on tarvis võtta see lihtsalt teadmiseks, et ühe suure päevalehe veebileheküljel seda võimalust ei pakuta.

Autor usub, et tegelikult ei avalda Eesti Päevalehe kommentaariumi puudumine uurimistulemustele olulist mõju, kuna see, kes soovib oma mõtteid avaldada, leiab selleks vajaliku ruumi veebis, ja seda kasvõi mõne teise väljaande kommentaariumis. Kommentaariumi puudumisesse ei tohiks suhtuda oletusega – „aga mis oleks siis, kui ...?“. Fakt on, et kommentaarium puudub. Seega on oletuste tegemine selle kommentaariumi sisu võimaliku mõju üle uurimistulemustele puhtalt oletuslik, mitte aga fakt, millele antud uurimistöös tugineda.

Kõigile kommenteeritavatele väljaannetele ja valimisse kuuluvatele meediakajastustele oli lisatud ühtekokku enam kui 2 000 kommentaari. Ometigi tuli valimi moodustamisel arvesse võtta, et ilmselt ei ole kõik kommentaarid kirjutatud Otsaltist. Seega tuli kommentaaride sisu põhjal otsustada, milline kommentaar kuulub valimisse ja milline mitte. Kommentaaride valimi moodustasid need analüüsiühikud, kus kommenteeriti või viidati Otsalti isikule, ütlemistele ja tegemistele. Seda nii nimega viidates nagu näiteks „Otsalt, astu tagasi!“ (Abipolitseinikule... 2008). Või näiteks ka nimetu viide „Tartu Politseiülem peaks tagasi astuma... kui ta aumees on...“ (Abipolitseinikule... 2008). Kõik asjasse mittepuutuvad ehk Aivar Otsaltiga mitteseonduvad kommentaarid jäeti valimist kõrvale. Kommentaaride sisuanalüüsi tulemusena jäi valimisse 527 *online*-väljaannetele kirjutatud kommentaari.

Nii kvantitatiivse kui ka kvalitatiivse sisuanalüüsi puhul on kasutatud samade meediakajastuste ja kommentaaride valimit.

Analüüsitud meediakajastuste loetelu on lisatud uurimistöö lisadesse (Lisa 2 – Analüüsitud meediakajastuste loetelu). Samuti saab nimetatud tabelist ülevaate sellest, milliste konkreetsete meediakajastuste juures kõige enam Aivar Otsaltist räägiti (vastav kommentaaride arv viimases veerus).

Tabel 1: Uurimistöö valimi moodustavate artiklite ja kommentaaride arvuline jagunemine väljaannete lõikes (suhtarvudes).

Väljaanne	Artikleid	Kommentaare
Postimees	17	294
Õhtuleht	15	37
Eesti Päevaleht	8	-
Delfi	7	89
Tartu Postimees	7	49
ERR Uudised	4	41
Äripäev	4	0
Tartu Ekspress	3	-
Eesti Ekspress	3	17
Pärnu Postimees	2	0
Tartu Linnaleht	2	-
Koit	2	-
Sakala	2	0
Nädalaleht	1	0
Virumaa Teataja	1	0
Vooremaa	1	0
Meie Maa	1	0
Hiiu Leht	1	-
Lõunaleht	1	0
Kokku:	82	527

4. KONTENTANALÜÜSI TULEMUSED

4.1 *Kvantitatiivse kontentanalüüsi tulemused*

4.1.1 Artiklite ja kommentaaride avaldamise intensiivsus

Abipolitseinikule sõideti otsa 22. veebruaril 2008. aastal. Esimene artikkel vastavasisulise infoa avaldati juba järgmisel päeval kõigi suuremate päevalehtede *online*-väljaannetes ning uudisportaalides. Aivar Otsalti isik esines Kalle Kolgi kaasuses alles 26. veebruaril, kui teadaoleva süüdlase isik, politseiinspektor Kalle Kolk, tuvastatud oli.

9. nädal (26.02 - 2.03.2008): Algselt piirdusid Otsalti sõnavõttud ajakirjanike ees sündmuse kommenteerimisega, kuna mõlemad õnnetuses osalejad olid tööalaselt tihedalt seotud Lõuna Politseiprefektuuriga. Artiklites keskenduti valdavalt Kalle Kolgi isikule, kuna alkoholijoores sõiduki juhtimine politseiniku poolt on ühiskonnas äärmiselt taunitav tegu. Seda enam, et liiklusõnnetusega põhjustati abipolitseinikule raskeid kehalisi vigastusi. Kalle Kolgi põhjustatud liiklusvariiga seondult ilmus *online*-väljaannetes 20 artiklit, millele kirjutati 85 kommentaari, kus juba loodi Aivar Otsalti sõnavõttude alusel erinevaid representatsioone politseijuhist.

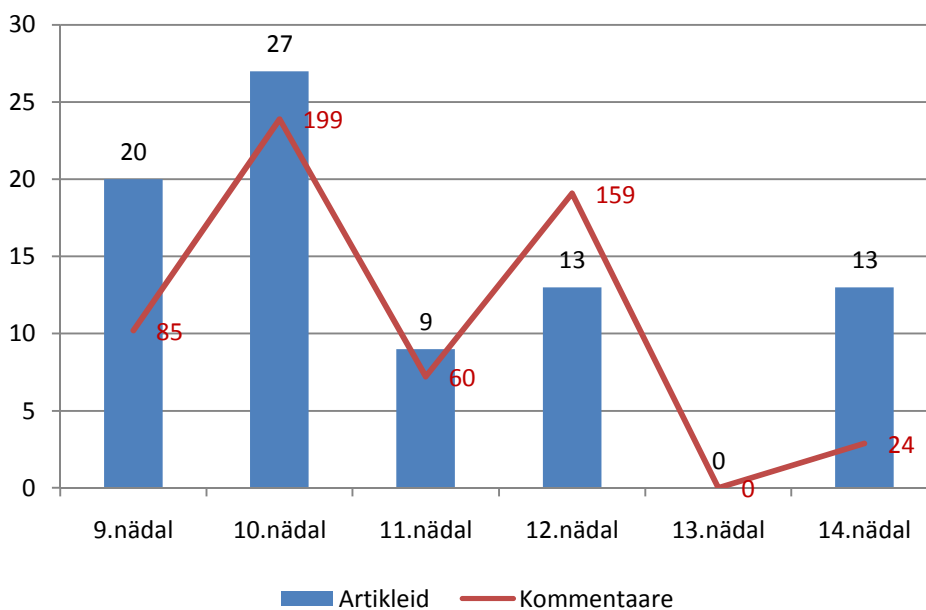
10. - 13. nädal (3.03 - 30.03.2008): Märtsikuu alguses võttis kogu kaasus aga teise suuna, kui tuli ilmsiks, et Kalle Kolk on joobeseisundis juba aastaid varem õnnetuse põhjustanud ning sellele vaatamata politseiametnikuna tööd jätkanud. Edasised artiklid keskendusid peaaesjalikult Aivar Otsaltile endale. Kalle Kolgi isik jäi uudislugudes teisejärguliseks. Samuti jäi tagaplaanile asjaolu, et tema oli õnnetuse toimepanija ja süüalune. Ajakirjandus oli keskendunud selleks hetkeks juba kõrgemal tasemel vastutaja süüdimõistmiseks. Märtsikuu jooksul avaldasid *online*-väljaanded Aivar Otsalti võimaliku tagasiastumise ja võimuvastutuse sisulisi artikleid ühtekokku juba 48 korral. Kommentaariumitesse lisatud kommentaaride arv küündis juba 418 kommentaarini.

14. nädal (31.03 - 3.04.2008): Distsiplinaarjuurduse ja teenistusliku järelevalve auditi valmimise järel leidis politseipeadirektor, et Kalle Kolgi juhtumi puhul ei rakendanud Lõuna Politseiprefektuur piisavas koguses tegevusi Kalle Kolgi käitumise mõjutamiseks. Vastutavaid isikuid, sealhulgas Aivar Otsaltit, karistati distsiplinaarkaristusega, vähendades

tema ametipalka kaheks kuuks 30% võrra. (Mets 2008). Politseiprefekti karistamisega seotud tekste avaldasid *online*-väljaanded 14 korral ning Aivar Otsaltile anti kommentaariumites hinnanguid 24 korral.

Jooniselt 1 nähtub, et *online*-väljaanded avaldasid enam artikleid Aivar Otsaltiga seonduvalt, kui selgus, et abipolitseinik sai liiklusõnnetuses kehavigastusi ja et õnnetuse põhjustajaks oli politseinik (9. nädal – 20 artiklit) ning samuti sellele järgneval nädalal, mil *online*-väljaanded arutlesid aktiivselt juhi vastutuse küsimuse ümber (10. nädal – 27 artiklit).

Joonis 1 kirjeldab, et Otsalti kommenteerimine oli samuti kõige aktiivsem siis, kui arutelu jõudis vastutuspiiride käsitlemiseni (10. nädal – 199 kommentaari), samuti suurenes kommenteerimise aktiivsus oluliselt 12. nädalal, mil puhkusele naasnud Otsalt meediakanalite vahendusel oma ametliku vastuse oma puhkusele mineku motiivide ja ametist tagasiastumise kohta andis (12. nädal – 159 kommentaari).

Joonis 1: Aivar Otsalti ja Kalle Kolgi kaasusega seonduvate artiklite avaldamise ja kommentaaride lisamise intensiivsus nädalate lõikes perioodil 23. veebruar (9. nädal) kuni 3. aprill (14. nädal) (suhtarvudes).

Tabelist 2 nähtub, et *online*-väljaannete lõikes edastab Postimees kõiki teisi *online*-väljaandeid avaldades Aivar Otsalti ja Kalle Kolgi kaasusega seonduvalt ühtekokku 17 artiklit. Postimehe kõrval kajastas Kalle Kolgi temaatikat teistest enam ka Õhtuleht 15

artikliga. Kõige enam kommentaare lisati Postimehe kommentaariumitesse (294) ning teiste seas jäi silma ka Delfi.ee uudiste portaali 89 kommentaariga.

Tabel 2: Aivar Otsalti ja Kalle Kolgi kaasusega seonduvate artiklite ja kommentaaride avaldamise intensiivsus väljaannete lõikes perioodil 23. veebruar kuni 3. aprill 2008 (suhtarvudes).

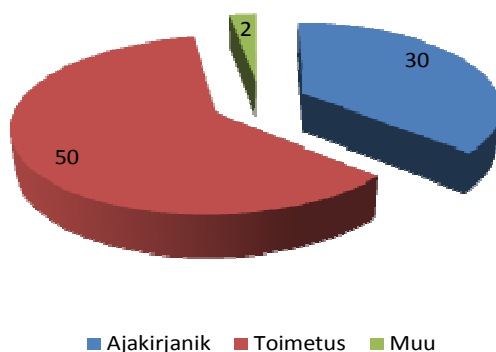
Väljaanne	Artikleid	Väljaanne	Kommentaare
Postimees	17	Postimees	294
Õhtuleht	15	Delfi	89
Eesti Päevaleht	8	Tartu Postimees	49
Delfi	7	ERR Uudised	41
Tartu Postimees	7	Õhtuleht	37
ERR Uudised	4	Eesti Ekspress	17
Tartu Ekspress	3	Eesti Päevaleht	-
Äripäev	4	Pärnu Postimees	0
Eesti Ekspress	3	Tartu Linnaleht	-
Pärnu Postimees	2	Tartu Ekspress	-
Tartu Linnaleht	2	Nädalaleht	0
Koit	2	Koit	-
Sakala	2	Virumaa Teataja	0
Nädalaleht	1	Vooremaa	0
Virumaa Teataja	1	Meie Maa	0
Vooremaa	1	Sakala	0
Meie Maa	1	Äripäev	0
Hiiu Leht	1	Hiiu Leht	-
LõunaLeht	1	LõunaLeht	0

Kokkuvõtlikult saab *online*-väljaannete lõikes artiklite ja kommentaaride avaldamise intensiivsuse uurimise tulemusena järeltada:

- 1) Enam artikleid ilmus Aivar Otsalti ja Kalle Kolgi kaasusega seonduvalt Postimehe ning Õhtulehe veebiversioonis. Enam kommentaare Aivar Otsalti kohta kirjutati Postimehe veebivõrgus. Tähelepanuväärselt palju kommentaare kirjutati ka Delfi.ee portaali kommentaariumis.
- 2) Ajaliselt oli nii artiklite avaldamise kui kommenteerimise intensiivsus suurem sündmuse algstaadiumis – 9. ja 10. nädalal - mil Otsalt jagas kommentaare toimunud õnnetuse kohta ning kui selgus, et õnnetuse põhjustajaks oli joobes autot juhtinud politseinik Kalle Kolk.

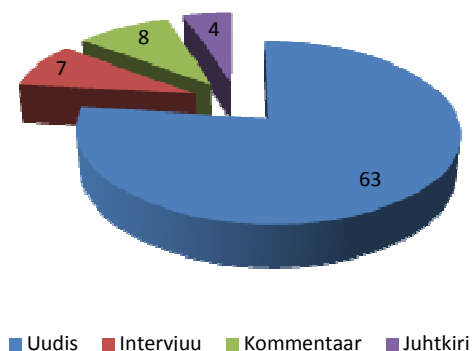
4.1.2 Artiklite ja kommentaaride rõhuasetus

Artikli autorite analüüsil ilmnis, et kõige enam on *online*-väljaannetes toimetatud artikleid (50). 30-l juhul oli artikli autoriks ajakirjanik ning muu autori poolt kirjutatud artikleid oli kaks, millest ühe kommentaari autor oli Aivar Otsalt ise, teise autor kommunikatsioonibüroo Powerhouse juhataja Janek Mäggi (Joonis 2).

Joonis 2: *Online*-väljaannetes avaldatud Aivar Otsalti ja Kalle Kolgi kaasusega seonduvate artiklite autorid (suhtarvudes).

Kõige enam kasutatavaks tekstitüübiks oli uudis – lihtne jutustav tekst, mis annab ülevaate sündmustest (63 uudist). Arvuliselt järgnesid kommentaarid ja intervjuud (vastavalt 8tk ja 7tk) ning neljal korral anti hinnanguid Aivar Otsaltile ka *online*-väljaannetes avaldatud juhtkirjades (Joonis 3).

Joonis 3: *Online*-väljaannetes avaldatud Aivar Otsalti ja Kalle Kolgi kaasusega seonduvate artiklite tekstitüübid (suhtarvudes).

Artiklite pealkirjades nimetati Aivar Otsalti nime 49-l korral. Näiteid Aivar Otsalti nime kasutamisest artiklite pealkirjades:

- 1) „Otsalt põhjendab juhtunud stressi ja läbipõlemisega”;
- 2) „Politseinikust roolijoodik tirib prefekt Otsaltit põhja”;
- 3) „IRLi juht nõuab Aivar Otsalti tagandamist”;
- 4) „Prefekt Otsalt eitab kinnimätsimist”.

Artikli juhtlõigus (kokku analüüsiti 78 juhtlõiku) oli Aivar Otsalti nimi täiendavalt äramärgitud 56-l korral. Kommentaarides, kus anti Aivar Otsaltile hinnanguid, kasutati tema ees- ja/või perekonnanime 371 korral.

Võrreldes protsentuaalselt osakaalusid, mis näitavad isiku rõhutamist nii artikli pealkirjas, juhtlõigus kui ka kommentaarides, ilmneb, et Aivar Otsalti isikule rõhutakse kõige enam internetikommentaarides. Järgmine olulisem isikule viitamine leiab aset artiklit sissejuhatavas juhtlõigus ning alles seejärel artikli pealkirjades.

Tabel 3: Aivar Otsalti rõhutamine *online*-väljaannetes avaldatud artiklite pealkirjades, juhtlõikudes ning nendele artiklitele kirjutatud kommentaarides (protsentuaalne jagunemine)

	Nimi analüüsiühikus	Kokku analüüsiühikuid	Osakaal
Nimi pealkirjas	49	82	60%
Nimi juhtlõigus	56	82	68%
Nimi kommentaaris	371	527	70%

Autor uuris, millise tonaalsusega on kirjutatud artiklite pealkirjad, milles Aivar Otsalti isiku nime kasutati. Uurimise põhjuseks on autori eeldus, et ajakirjaniku sõnakasutus võib paljuski ära määrata lugeja hoiaku juba enne artikli sisuga tutvumist. Artikleid, mille pealkirjas oli nimetatud Otsalti nimi, oli kokku 49. Neist 20 kandsid autori hinnangul (varjatud) negatiivset tooni ning 29 artikli pealkirjad olid neutraalsed. 33-s pealkirjas ei olnud Aivar Otsalti nime kasutatud, mistõttu need artiklid jäeti pealkirja analüüsimisel kõrvale.

Enam domineerisid teiste seas sellised negatiivsust väljendavad korduvad fraasid nagu „roolijoodik tirib Otsalti põhja”, „Otsalt eiras käsku”, „Otsalti tagandamise/tagasiastumise nõue”, „Otsalt varjab rikkumisi”, „Otsalt mätsib kinni”, „Otsalt hoiab kõrvale”, „Otsalt sai

karistada”. Taolisi süüdistavaid pealkirju kasutades võimendub oluliselt ka artikli sisuline pool, kuna kõlama jäävad pealkirjas suurelt esitatud väärtused ja hoiakud.

Kokkuvõtlikult saab artiklite ja kommentaaride rõhuasetuse võrdluse tulemusena öelda:

1) Läbi pealkirjade rõhuti Aivar Otsalti isikule kokku 49-l korral (82-st pealkirjast). Valdav osa pealkirjadest oli kirjutatud neutraalse tooniga (29), ent negatiivse tooniga pealkirjade hulk ei olnud oluliselt väiksem (20). Negatiivsuse rõhutamiseks kasutati näiteks selliseid sõnu nagu „kinni mätsima”, „eirama”, „varjama” ja „kõrvale hoidma”.

2) Läbi juhtlõikude rõhuti Aivar Otsalti isikule täiendavalt veel 56-l korral ning kommentaariumites kasutati Otsalti nime kommentaarisiselt 371-l korral (527-st).

4.1.3 Artiklite ja kommentaaride temaatika

Antud uurimistöös on vaatluse alla võetud *online*-väljaannetes avaldatud artiklid, mille sisu kajastab Kalle Kolgi kaasust. Ometigi ei piirdu artikkel alati vaid ühe teema käsitlemisega, mistõttu uuris autor seda, milliseid kõrvalteemasid artiklites lisaks Kalle Kolgi kaasusele kajastatakse. Võrdluses kommentaaridega tekib ülevaade sellest, milliseid teemasid edastab ajakirjandus avalikkusele diskussiooniks ning millised teemad avalikkus realselt arutluseks üle võtab (antud uurimistöös vaatluse all kommenteerijad). Samuti vajab uurimist see, millised teemad kommentaariumites on kommenteerijate endi initsiatiivil üles võetud – teemad, millele ajakirjanikud pole artiklisiselt viidanud.

Online-väljaannete temakäsitlusi uurides selgus, et peaaugjalikult keskenduvad ajakirjanikud tõepoolest vaid Kalle Kolgi kaasuse üksikasjade kajastamisele (Tabel 4). Arvestama peaks siinkohal ka asjaolu, et nii tagasiastumise temaatika, puhkusele põgenemise, vastutusküsimuse ja karistuse temaatika on alguse saanud just Kalle Kolgi põhjustatud liiklusõnnetusest. Seega saab öelda, et Kalle Kolgi kaasusega seonduvaid temaatikaid on *online*-väljaanded kajastanud kokku 151 korral.

Kõrvaliste teemade kajastatavus vaatlusalusel perioodil oli selle kõrval üsna tagasihoidlik piirdudes vaid 37 muu teema püstitamisega. Tabelis 4 on kõrvalteemad märgitud kursiivkirjas.

Tabel 4: Online-väljaannetes avaldatud artiklites kajastatud teematikad perioodil 23. veebruar - 3. aprill 2008 (teemade esinemissagedus suhtarvudes).

Ajakirjanduse teemapüstitus	Sagedus
Aivar Otsalt seotult Kalle Kolgi kaasusega	82
Aivar Otsalti ametist tagasiastumine / ametist vabastamine	28
Aivar Otsalt põgenes puhkusele	14
Aivar Otsalti vastutus juhtunu ees	14
Aivar Otsalt sai karistada	13
<i>Aivar Otsalt kiusas kolleegi</i>	7
<i>Aivar Otsalti seotus Ansipiga</i>	6
<i>Aivar Otsalti seotus Seliga</i>	6
<i>Aivar Otsalt piinas koera</i>	5
<i>Aivar Otsaltil juba varem kirjas palju skandaale</i>	3
<i>Aivar Otsalt kasutab oma võimu ära</i>	3
<i>Aivar Otsalt ei sobi KAPO juhi kohale</i>	3
<i>Aivar Otsalt on hea juht</i>	2
<i>Politseis on Aivar Otsaltil ringkaitse</i>	2

Online-väljaannete teemapüstituse põhjal saab ilmekalt võrrelda, millised teemad kommentaariumites samuti enam kõneainet pakkunud on (Tabel 5).

Tabel 5: Kommentaarides esinenud teemad perioodil 23. veebruar - 3. aprill 2008 (teemade esinemissagedus suhtarvudes).

Teemakäsitus kommentaariumites	Sagedus
Aivar Otsalt seotult Kalle Kolgi kaasusega	113
Aivar Otsalti tagasiastumine / ametist vabastamine	109
<i>Aivar Otsalti seotus Ansipiga / Reformierakonnaga</i>	55
Aivar Otsalt põgenes puhkusele / peidab end	53
<i>Aivar Otsalti seotus Seliga</i>	48
<i>Politseis on Aivar Otsaltil ringkaitse</i>	44
Aivar Otsalti vastutus juhtunu ees /vastutustundetud	41
<i>Aivar Otsaltil juba varem kirjas palju skandaale</i>	37
<i>Aivar Otsalt piinas koera</i>	32
<i>Aivar Otsalt on hea juht</i>	18
<i>Aivar Otsalt kiusas kolleege / kiusab teisigi kolleege</i>	15
<i>Aivar Otsalt kasutab oma võimu / ametiseisundit ära</i>	6
<i>Aivar Otsalt ei sobi KAPO juhi kohale</i>	6
Aivar Otsalt sai karistada	5

Lisaks *online*-väljaannetes püstitatud teemadele esines kommentaariumites ka mitmeid teisi teemasid seoses Aivar Otsaltiga. Uurimistöo representatsioonide osa annab parema ülevaate sellest, millele kommentaariumites peaausjalikult keskendutakse, kuid lisaks hinnangute andmisele räägiti kommentaariumites täiendavalt veel:

- 1) Politsei mainest ja usaldusväärsusest (19);
- 2) Aivar Otsalti väidetavast alkoholilembusest (6);
- 3) Ajakirjanduse ja ajakirjanike rollist isiku imago kujundamisel (21);
- 4) Aivar Otsalti jahilkäimise ja mõõdikute skandaalist (9/5);
- 5) Aivar Otsalti välimusest (19).

Kommentaariumites käsitleti Kalle Kolgi kaasust puudutavaid asjaolusid 321 korral. Märkimisväärne on, et kõrvalteemasid esines kommentaariumis aga 340 korral, mis on ligikaudu võrdväärne põhiteemade käsitlemise hulgaga. Kui *online*-väljaannetes oli Kalle Kolgi kaasusega seotud teemade kajastamine primaarne ning kõrvaliste teemade esinemine pigem vähene, siis kommentaariumites keskenduti ligikaudu võrdselt nii Kalle Kolgi kui ka muude teemade käsitlemisele. Ilmselt näitab see, et kommenteerijad laiendavad artiklites ette antud temaatikaid oma teadmistest ja kogemustest lähtuvalt.

Olenemata, et *online*-väljaanded avaldasid Aivar Otsalti distsiplinaarkaristuse kohta 13 artiklit, ei pööratud kommentaarides sellele märkimisväärset tähelepanu, et kas Otsaltile määratud karistus oli lõppkokkuvõttes õiglane või mitte (5). Sellest tulenevalt saab järeldada, et avalikkuse huvi oli Aivar Otsalti puhul kõrgendatud just siis, kui veel esines võimalus süüdistusi esitada ja oma arvamust avaldada, mida keegi otsustustasandil ehk kuulda võtta saaks. Samas, kui otsus oli karistuse osas tehtud, rauges ka avalikkuse huvi antud teema vastu.

Kokkuvõtlikult saab artiklite ja kommentaaride temaatika kohta öelda:

- 1) Kalle Kolgi kaasuse üksikasjade ja sellest tulenevate teemade kajastamine *online*-väljaannetes leidis ka kommentaariumites edasist arutlust. Märkimisväärne on, et kommentaariumites käsitletud kõrvalteemade hulk on võrreldav põhiteemade käsitlemise hulgaga.

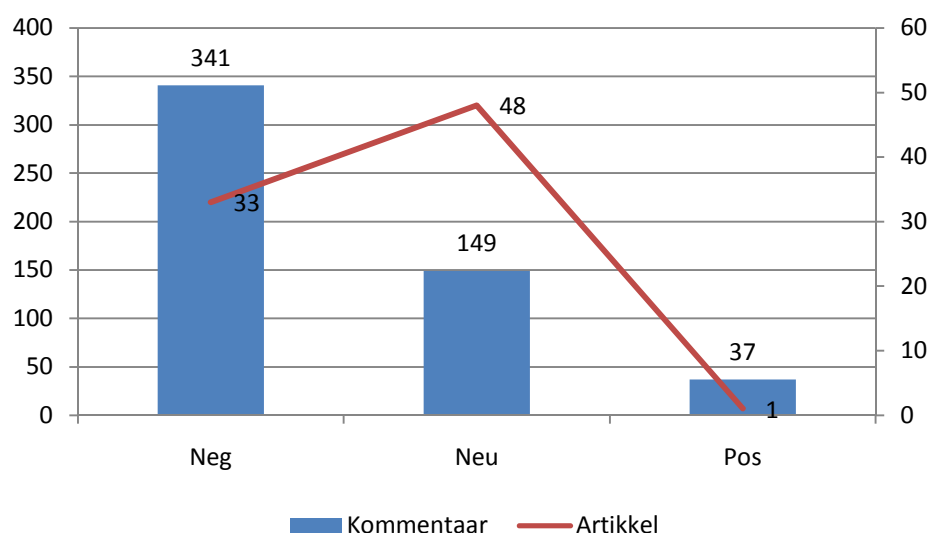
2) Kommenteerijad käsitlesid lisaks artiklites esitatud teemadele mitmeid teisigi teemasid nagu näiteks ajakirjanike roll imago kujundamisel, Aivar Otsalti välimus ning politsei maine ja usaldusväärsus.

4.1.4 Artiklite ja kommentaaride toonaalsus

Autor võrdles kvantitatiivse kontentanalüüsi kaudu nii artiklite kui ka kommentaaride sisu üldist toonaalsust selgitamaks välja, kas artiklites esinev üldine toonaalsus kandub üle ka internetikommentaariesse.

Jooniselt 4 nähtub, et valdav osa artiklitest oli kirjutatud neutraalse tooniga (48), arvuliselt järgmine oli negatiivse toonaalsusega artiklite hulk (33) ning vaid üks artikkel oli kirjutatud positiivses toonis – Janek Mäggi kommentaar „Aivar Otsalt, mis mees sa oled?“. Mitmed kommenteerijad reageerisid sellele artiklile üliaktiivselt tõstatades küsimuse, kas antud tekst pole mitte suhtekorralduslik tellimustöö. Seda enam, et artikli autoriks oli tõepoolest kommunikatsioonibüroo Powerhouse juhataja.

Enamus kommentaaridest oli kirjutatud negatiivse tooniga (341). Arvuliselt oli järgnevalt neutraalse tooniga kommentaare (149) ning kõige vähem oli positiivse tooniga kirjutatud kommentaare (37) (Joonis 4).

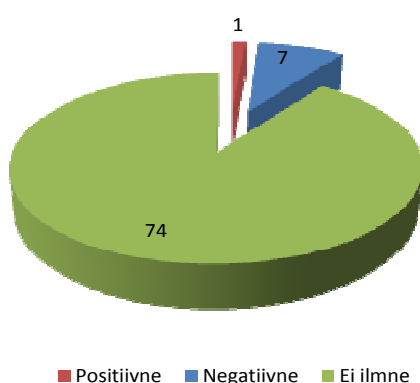
Joonis 2: Aivar Otsalti ja Kalle Kolgi kaasusega seonduvate artiklite ja kommentaaride toonaalsus (suhtarvudes).

Olenemata, et artiklite enamus oli kirjutatud neutraalses toonis, domineeris kommentaariumites siiski negatiivne toon. Sellest tulenevalt ei saa öelda, et artiklis etteantav toon oleks üle kandunud kommentaariumitesse. Sellist tendentsi mõjutab omakorda võib-olla ka kommentaariumites toimuv sügavam analüüsiprotsess, kus inimesed püüavad tõlgendada ajakirjanduse esitatud neutraalset sõnumit koodideks, vihjeteks ja varjatud sõnumiosadeks, mille taha võib olla peidetud mõni sügavam sõnum. Seega võib ajakirjandus pealtnäha avaldada täiesti neutraalse uudisloo, samal ajal, kui kommenteerijad näevad loos konflikti ja nn „varjatud tegelikkust”, mille lahtimõtestamisega laiemalt kommentaariumis tegeletaksegi.

Kokkuvõtvalt saab artiklite ja kommentaaride sisu tonaalsuse põhjal järeldada:

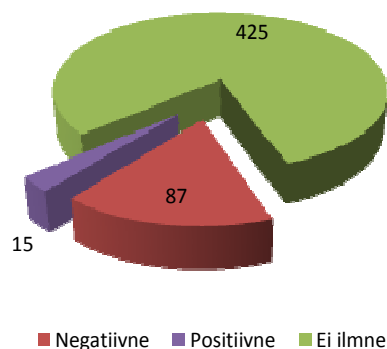
1) Valdav osa artiklitest on kirjutatud neutraalse tooniga, samal ajal, kui enamus kommentaaridest on sisult negatiivsed. Sellest lähtuvalt võib järeldada, et artiklis etteantav toon ei kandu edasi internetikommentaariesse.

Uurides *online*-väljaannete hinnanguid Aivar Otsalti ütlustele, nähtus uurimistulemustest, et hinnanguid anti 82-st vaid 8-l juhul (Joonis 5) ja seda tehti põhiliselt kas väljaande juhtkirjas või kommentaarilaadses loos. Üheks põhjuseks ongi siinkohal tõenäoliselt uudise formaadi kasutamine, mis ei võimalda ajakirjanikel oma vaateid, seisukohti ja hinnanguid artiklis esitada. Kommentaar, mis avaldati Postimees *Online* väljaandes ja mille autoriks oli Aivar Otsalt ise, liigitati antud kategooriate süsteemi alusel tunnusgruppi „ei ilmne”.

Joonis 3: Aivar Otsalti ja Kalle Kolgi kaasusega seonduvates artiklites esinenud hinnangud Otsalti ütlustele (suhtarvudes).

Kommentaaries jagunesid need proportsioonid mõnevõrra teisiti (Joonis 6). 87-l korral olid kommenteerijad Otsalti ütluste suhtes pessimistlikult häälestatud. Vaid väikese osa moodustas kõigist kommenteerijatest inimeste hulk, kes leidis, et Otsalti ütlused on asjakohased ja korrektsed (15). Suurem hulk kommenteerijatest oma seisukohta Otsalti ütluste osas ei avaldanud (425).

Joonis 4: Aivar Otsalti ja Kalle Kolgi kaasusega seonduvates kommentaarides esinenud hinnangud Otsalti ütlustele (suhtarvudes).

Fenomen, et suurem osa kommenteerijatest ei pööra tähelepanu Otsalti poolt öeldu analüüsimisele, on ühelt poolt tõenäoliselt tingitud kommentaariruumis esinevast müra, kus sageli ei keskenduta üleüldse probleemile või isegi isikule endale, vaid arutletakse kõikvõimalike muude detailide üle.

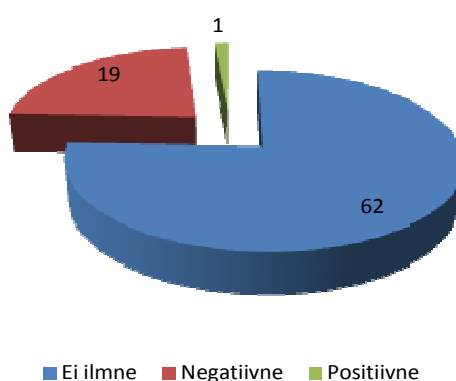
Nii näiteks selgus kajastuste temaatika uurimisel, et Aivar Otsalti puhul räägiti näiteks veel ka tema välimusest, politsei usaldusväärsusest ja kõikvõimalikest muudest detailidest, mis vähegi seotud Otsalti isikuga. Kuna teemadering on kommentaariumis väga lai ja piiritlemata, siis ei saagi eeldada, et kommenteerijad oma arutelus algmaterjalist – artiklist – või siis Otsalti poolt öeldust lähtuksid. Uurimistulemustest lähtuvalt saab öelda, et Otsalti ütlusi ja seisukohti analüüsis põhjalikumalt 1/5 nendest kommenteerijatest, kes antud uurimistöo valimisse kuulusid.

Kokkuvõtlikult saab *online*-väljaannetes ja kommentaariumites esinenud hinnangute põhjal Otsalti ütlustele järeldada:

1) *Online*-väljaanded, kasutades info edastamisel uudise formaati, ei anna sisulisi hinnanguid Aivar Otsalti ütlustele. Üksikud hinnangud ilmnevad väljaannete juhtkirjades ja kommentaarides kirjutatus, millest enamus on Otsalti ütluste suhtes negatiivsed.

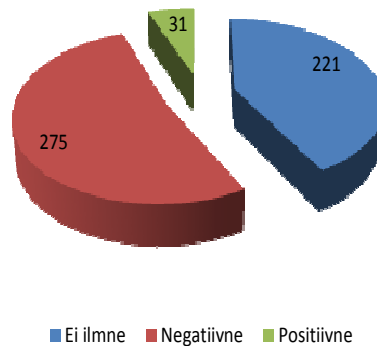
2) Kommenteerijad ei pööra ilmselt erilist tähelepanu Aivar Otsalti poolt öeldule. 1/5 kommenteerijatest, kes seda siiski teevad, on ütluste suhtes skeptiliselt ja negatiivselt meelestatud. Väga väike osa kommenteerijatest on andnud Otsalti ütlustele positiivse hinnangu.

Mõnevõrra teistsugused tulemused ilmnesisid, kui autor analüüsis *online*-väljaannetes esinenud hinnanguid Aivar Otsalti isikule (Joonis 7). Olgugi, et ka sel puhul tuli tõdeda, et enamus artiklitest hinnangute andmisele ei keskendu, selgus, et kui Aivar Otsalti ütlustele andis ajakirjandus 8-l korral hinnangu, siis tema isikule ja isikuomaduste hindamisele, keskendub ajakirjandus juba silmapaistvalt rohkem (20). Kui ajakirjandus rõhutab oma lugedes isikut, mitte probleemi, siis on ilmselt lihtsamini selgitatav ka kommentaariumites vahav isikukesksus probleemide lahendamisel (vastutavate isikute üle kohtu mõistmine mitte lahenduste leidmine jms).

Joonis 5: Aivar Otsalti ja Kalle Kolgi kaasusega seonduvates artiklites esinenud hinnangud Otsalti isikule (suhtarvudes).

Ka kommentaaride analüüsil selgus, et keskendutakse isikule, mitte näiteks tema ütlustele. Kui Otsalti ütluste osas võttis kindla seisukoha vaid 1/5 kommenteerijatest, siis Otsalti isiku(omaduste) hindamisel rääkis kaasa juba 3/5 auditooriumist (Joonis 8).

Joonis 6: Aivar Otsalti ja Kalle Kolgi kaasusega seonduvates kommentaarides esinenud hinnangud Otsalti isikule (suhtarvudes).

Tendents, et isiku hindamisel on suurenenud ka neutraalsete ja positiivsete arvamust hulk, võib viidata asjaolule, et inimestel on kergem analüüsida visuaali – seda, mida nad näevad fotolt, telerist või mida koguni ise vahetult kogenud (kokkupuude Otsaltiga). Lisades siia kõrvale artiklis esitatud Otsalti ütlused, võib olla mõistetav, et nende analüüsimine on juba pisut keerulisem, kuna nõuab tausta ja temaatika paremat tundmist. Isikule endale on aga tema käitumisest, välimusest või mõnest muust silmaga nähtavast aspektist lähtuvalt palju kergem mingisugune hinnang anda.

Artiklites ja kommentaarides antud hinnangute põhjal Aivar Otsalti isikule, saab kokkuvõtvalt järeldada:

- 1) Nii *online*-väljaanded kui ka kommenteerijad on aktiivsemad andmaks hinnanguid Otsalti isikule ja isikuomadustele, mitte tema esitatud väidetele või seisukohtadele.
- 2) Kommenteerijad on enam negatiivselt meelestatud Aivar Otsalti isiku suhtes (tema käitumine ja välimus) jättes tagaplaanile tema põhjenduste või väidete analüüsimise.

4.2 Kvalitatiivse kontentanalüüsi tulemused

4.2.1 Online-väljaannete representatsioonid

Online-väljaannete representatsioone kvantitatiivse analüüsi põhjal uurides selgus, et kõige enam rõhutakse Aivar Otsalti ametist tagandamisele või siis tema omal soovil tagasiastumisele (28) (Joonis 9). Arvuliselt järgnes vastutuspiiride küsimuse arutlemine (14)

ning puhkuse võimalik ajastamine ajale, mil probleem Kalle Kolgi põhjustatud avariiga päevavalgele tuli (14).

Joonis 7: Online-väljaannete representatsioonid Aivar Otsaltist perioodil 26. veebruar kuni 3. aprill 2008.

Et ülevaade *online*-väljaannete poolt loodud representatsioonidest Aivar Otsaltile oleks ilmekam, toob autor suurema korduvusega representatsioonide puhul ka vastavad näited artiklite sisust ning analüüsib neid kvalitatiivselt. Kohati on näidete juurde toodud ka representatsioonide kvantitatiivse analüüsi näitajad, et anda lugejale sisukam ülevaade mitte ainult representatsioonide sisust, vaid ka nende esinemise sagedustest.

Aivar Otsalt tuleks ametist tagandada, peaks tagasi astuma.

28. veebruaril päevalehes Postimees avaldatud intervjuus siseminister Jüri Pihliga küsis ajakirjanik Vahur Koorits, et kas Lõuna politseiprefekti Aivar Otsalti kui Kalle Kolgi ülemuse ametist vabastamine on päevakorras? (Koorits 2008b). See oli esimeseks tõukeks ajakirjanduse poolt ametist vabastamise või tagasiastumise temaatika käsitlemisel. Juba samal päeval ilmusid mitmed teisedki Otsalti võimaliku ametist tagandamise või tagasiastumise küsimused, kus uuriti kõrgetelt riigiametnikelt, kuidas Otsalti eksimuse puhul edasiselt õige toimida oleks.

Tagasiastumise temaatika käsitus kahanes alles aprillikuu alguses, mil politseipeadirektor Raivo Küüt oli Otsalti karistuse suhtes kindla seisukoha võtnud – jätta ta ametisse vähendades tema palka 30% võrra kahel järgneval kuul (Mets 2008).

Tagasiastumise temaatika leidis kajastamist mitmel korral artikli pealkirjas. Näiteks kirjutas Tartu Postimehe ajakirjanik Nils Niitra artikli, mille pealkirjaks oli „IRL nõuab Otsalti tagandamist” (Niitra 2008a). Otsalti vastus sellele läbi Eesti Päevalehes avaldatud artikli pealkirja oli, et tema tagasiastumisnõue on hüsteeriline ja alusetu (Otsalt: minu... 2008).

Aivar Otsalt on süüdimatu, ta peaks võtma vastutuse juhtunu ees.

Mitmed ajakirjanikud leidsid, et Otsalt peaks aumehena Kalle Kolgi kõrgeima ülemusena olema vastutav juhtunu ees. Prefekti väited nagu poleks tema võimuses oma ametist loobuda või et selleks lihtsalt põhjust pole, ärgitasid ajakirjanikke ilmselt seda enam antud teemaga tegelema.

Prefektist loodud representatsioon oli siinkohal kui süüdimatu ja vastutustundetu juht, kes lisaks enese mainele paneb ohtu ka kogu politseiasutuse maine. Näiteks kirjutas Sakala, et nende toimetuses töötav meeskond ei usu, et siseminister Jüri Pihl sõandaks Otsalti vallandamiseks survet avaldada, sest seejuures ei pääseks ta mööda mitmest poliitiliselt tundlikust küsimusest. Kuid seda enam võinuks prefekt leida endas mehisust vastutuse võtmiseks. Samuti olevat neid kordi, mil Otsalti sobivus prefekti kohale on kahtluse alla seatud, kogunenud rohkem kui üks või kaks. Nii ei olevat õige Sakala sõnul aga jätkata. (Nulltolerantsi... 2008).

Otsalt ise leidis, et temal antud kaasuse puhul vastutust ei lasu ja süüdi ta end samuti ei tunne. Seda seisukohta esitas ajakirjandus eriti ilmekalt Õhtulehe artiklis, kus prefekt ütles, et tema ei saa tunda vastutust selle eest, mida ta ei saanud nagunii ära hoida. Samuti viitab Otsalt sellele, et Kolgi aastatetagune ametisse jätmine on sedavõrd kauge juhtum, et väga raske on tunnetada enam nüüd selles õnnetuses vahetut osalust või süüd. (Soonvald & Viivik 2008).

Aivar Otsalt põgenes probleemide ilmsikstulekul puhkusele.

Olgugi, et Otsalti sõnul oli puhkus planeeritud ja korraline, tekkis ajakirjanduses arutelu selle üle, kas mitte puhkus pole ettekääne kommentaaride jagamisest ja teema lahendamisest

kõrvale hoidmisel. Seda enam, et Otsaltil pidavat väidetavalt varemgi analoogseid „puhkusele põgenemise” juhtumeid ajaloost ette näidata olema. Näiteks leidis Aarne Rannamäe Vikerraadio saates «Rahva teenrid», et Lõuna politseiprefekt Aivar Otsalt peaks puhkevate skandaalide puhul kommentaare andma, mitte välismaale sõitma. Rannamäe heitis prefekt Otsaltile ette, et ta skandaali puhkedes välismaale kadus ning ironiseeris, et mis riigis Otsalt siis viibib, et seal telefonilevi puudub. (Rannamäe... 2008).

Ka Õhtulehe ajakirjaniku poolt läbiviidud intervjuu Otsaltiga koosnes peaausjalikult varjatud süüdistustega küsimustest, kui jutuks tuli Otsalti eemalolek tööpostilt puhkuse tõttu. Esitatud küsimused nagu „*Tekkis teil mõte tühistada või lükata puhkus edasi, sest kodumaal läks teie tool päris tuliseks?*” ja „*Nüüd kaotas politsei maine, sest kaks nädalat on oodatud teie puhkuse lõppu ja vastuseid teatud küsimustele. USAs olles ei pidanud te vajalikuks koju naasta?*” (Soonvald 2008) on oma rõhuasetuselt just sellised, et väljendavad ajakirjaniku pahameelt Otsalti ebaprofessionaalse kommunikatsioonikorralduse üle. Otsalti vastas ajakirjanikule, et tema kommentaarid polnud puhkuse ajal enam määravad, kuna asi anti uurimises edasi nagunii Politseiametile.

Aivar Otsalt kiusab kolleege.

Kolleegide kiusamise temaatika kerkis päevakorda seoses Urmas Treieri avaldusega meedias, mille kohaselt oleks prefekt ta justkui erimeelsuste tõttu Lõuna Politseiprefektuuris ametist vabastanud ning edaspidiseltki tänu oma mitmetele kontaktidele piiranud Treieri võimalusi mujale tööle saamiseks (Roonemaa 2008a).

Antud teemakäsitus ei piirdunud aga ainuüksi Treieri tollase etteastega meedias, vaid leidis ka edaspidiselt Otsaltiga seonduvates uudislugudes korduvalt kajastust. Seega tekkis ajakirjanduses representatsioon Otsaltist kui kolleegide kiusajast.

Kalle Kolgi põhjustatud liiklusõnnetuse meediasse jõudmise järel anti taaskord kommentaariks sõna Treierile, kes kinnitas, et Kolgi juhtumi puhul on tegu Otsalti tüüpilise käitumisega – politseijuhil olevatki kombeks lemmikutest alluvate kuritegusid kinni mätsida ning mõnda tublit töötajat alusetult taga kiusata. (Viivik 2008).

Ajakirjanikud, viidates üldiselt Otsalti varasematele skandaalidele, ei jätnud probleemide loetelus märkimata ka kolleegi tagakiusamise kaasust. Postimees kirjutas oma juhtkirjas, et

kui keegi küsib, kas siis prefekt peab esimese asja peale tagasi astuma, tasuks vaid meenutada viimastest aegadest mõnda Otsalti nimega seotut: väidetav koerapiinamine; tema autojuht käis võõra autoga jahil; ning viimane lugu sellest, kuidas ta kiusab taga oma endist töötajat. (Juhi... 2008).

Aivar Otsalti seotus Andrus Ansipi ja Neinar Seliga.

Ajakirjandus, püüdes leida vastust küsimusele, miks ei soovita kõrgemal ametitasandil Otsalti ametist vabastamise asjus midagi ette võtta, hakkas üha enam keskenduma tagamaade uurimisele, millest üheks oli väidetavalt Otsalti laitmatu läbisaamine poliitik Andrus Ansipi ja ärimees Neinar Seliga. Esimene artikkel, mis kajastas Otsalti seotust tipp-poliitiku ja ärimehega, avaldati Õhtulehe artiklis „Tartu teflon” 1. märtsil 2008.

Janar Filippov arutles antud teemal põhjalikumalt Eesti Ekspressis avaldatud artiklis öeldes järgmist: „Oletame, et "Tartu troika" - peaminister Andrus Ansip, suurärimees Neinar Seli ja politseiprefekt Aivar Otsalt - polegi enam sõpruskond. Mehed on teinud üksteisele suuri teeneid. Mainitagu siin Tartu politseimaja rentimist Seli firmalt või nn mõõdikuteskandaali, kus Otsaltil oli suur osa ja mis viis valitsuse vahetuse ehk Ansipi peaministriks saamiseni. Kas teenetega kaasnenud vastuteene kohustused on meeste sõprust õnestanud? Kas Otsaltit võidakse kasutada mõjutusvahendina Seli ja Ansipi vahelises erimeelsuses?” (Filippov 2008).

Kolme mehe vahelistele headele suhetele viitas ka päevaleht Postimees kirjutades, et Otsalt kaob juba mitmendat korda välismaale lootusega, et sõprus Tartust sirgunud Reformierakonna tipp-poliitikutega talle taas kord kindla kaitse tagab. (Puutumatu... 2008). Sama päevalehe andmetel ei julgevad ka siseminister Otsaltit tema kõrges ametis puutuda ning seda väidetavalt, kuna Otsalti näol on tegu „reformierakonna lemmikuga” (Kaua... 2008).

Põhjalikum arutlus Otsalti, Ansipi ja Seli seotuse üle avaldati aga Õhtulehes, kus lahati kronoloogilises järjestuses Otsalti skandaale. Teiste seas märgiti ära ka tehingud ja teened Otsalt-Ansip-Seli vahel järgmiselt: „Ta on väga hästi läbi saanud Tartu suurärimees Neinar Seli ja peaminister Andrus Ansipiga. Toompeal liikus veel hiljuti jutt, et Seli sokutab Otsaltit KAPO juhiks. Asjaosalised ise naeravad selle üle. Tänu Otsalti Sakalale antud intervjuule sai Ansipist mõni aasta tagasi peaminister – Otsalt avalikustas justiitsminister Ken-Marti Vaheri

plaani asuda korruptante kvoodi alusel püüdma. Selle idee tulemusena Juhan Partsi valitsus lagunes ja Ansip vahetas Partsi välja.” (Soonvald 2008).

Aivar Otsalt kui koerapiinaja.

Olgugi, et kutsikaga seotud skandaal oli aktuaalne aastaid tagasi, ei olnud see sündmus ajakirjanikel ununenud. Tollase uurimise tulemusena ei selgunud, et Otsalt koera otsesõnu „piinanud” oleks, kuid *online*-väljaannetes kasutati siiski koeraloole viitamisel valdavalt märksõna „koerapiinaja”. Teiste seas kasutas taolist võtet näiteks Postimees, kus Otsalti skandaale käsitlevas juhtkirjas seostati Otsaltit näiteks just koera piinamisega. (Juhi... 2008).

Õhtuleht oli siinkohal ainukeseks *online*-väljaandeks, kus koera temaatikat käsitledes viidati sündmuse otsestele asjaoludele, ega loodud Otsaltist endast representatsiooni kui koerapiinajast kirjutades järgnevat: „2006. aastal sattus Otsalt labradori Lily skandaali. Otsalti ostetud ja tema nimel oleval koeral avastati raskeid vigastusi”. (Soonvald 2008).

Aivar Otsalt valetab ja mätsib kinni oma eksimusi.

Kõik varasemad päevavalgele tulnud skandaalid viisid *online*-väljaannetes avaldatud artiklite autorid ilmselt ühesele arusaamale, et Otsalti näol ongi tegu valeliku ja oma eksimusi peitva prefektiga. Postimehe ajakirjanik Nils Niitra nentis, et kui algul räägiti, et Tartu politseis on asjad isegi hästi, sest siin pole midagi kinni mätsitud, siis praeguseks on kurvastavana selgunud, et on esinenud ka juhtumite kinnimätsimisi (Niitra 2008b).

Täpsemini viitab varasematele valedetele ja kinnimätsimistele Õhtulehes Urmas Treier, kes teab öelda veel mitut korda, kus Lõuna Politseiprefektuuri politseinikud on rängalt seadust rikkunud – näiteks autoga purjuspäi sõitnud. Rikkujate seas olevat ülemkomissar, nõunikke ja teisigi kõrgeid politseiametnikke. Kõigi patud olevat aga kinni mätsitud. (Viivik 2008).

Aivar Otsalt on sobimatu politseijuht.

Otsalti sobivuse osas politseijuhi kohale võttis konkreetselt sõna vaid kolm ajakirjanikku. Siiski võib öelda, et ka tagasiastumise temaatika kajastamist *online*-väljaannetes võib käsitleda laiemaplaaniliselt esitatud küsimusena tema ametisse sobivuse kohta, kuna see viitab otseselt sellele, et Otsalt pole oma ametikohal edasi töötamiseks enam sobilik politseijuht.

Silmapaistvad olid siinkohal Postimehe juhtkirjas avaldatud tekstid, kus ühes neist kirjutati, et paraku on Otsaltil plekke mundrile ajapikku palju kogunenud kohe nii palju, et siin ei aita isegi uus ametivorm (Puutumatu... 2008) ning teises öeldi otse välja, et neid kordi, mil tema sobivus prefekti kohale on kahtluse alla seatud, on nüüdseks kogunenud rohkem kui üks või kaks, mistõttu ei ole õige enam selles ametis jätkata (Nulltolerantsi... 2008).

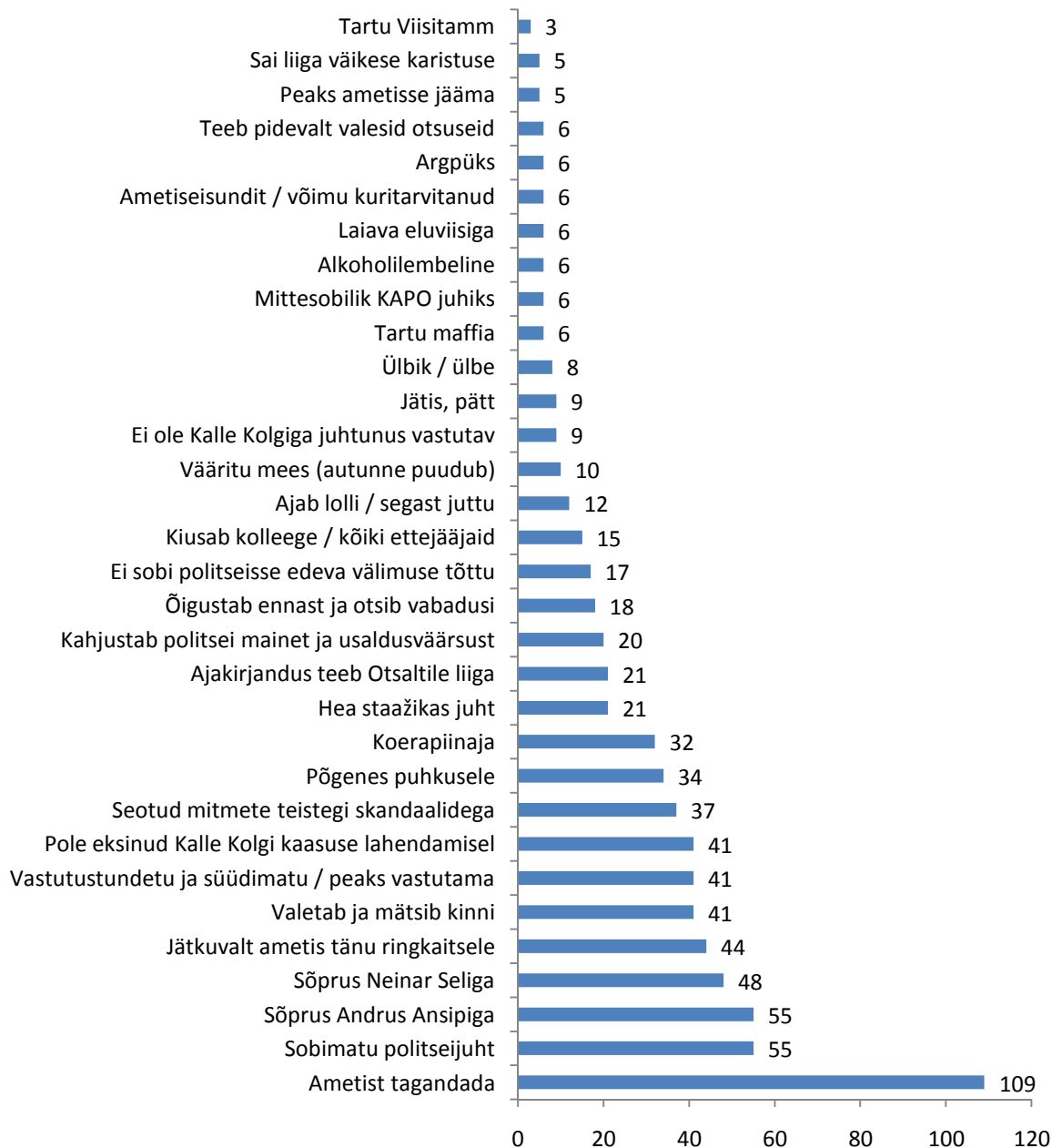
Kokkuvõtvalt saab *online*-väljaannetes avaldatud artiklite representatsioonide analüüsist lähtuvalt öelda, et:

- 1) *Online*-väljaannetes on keskendunud peaasjalikult Aivar Otsalti tagasiastumise temaatika esitlusele.
- 2) Teistest representatsioonidest enam esitletakse prefekti ka vastutustundetuna ning tõstatatakse küsimus selle kohta, kas mitte polnud puhkus ajastatud kriitilisele ajale, et seeläbi kommentaaride andmisest kõrvale hiilida ja järelemõtlemise aega võita.
- 3) Mõnevõrra vähem, võrreldes eelpool nimetatud representatsioonidega, on esitletud Otsalti salapäraseid suhteid Neinar Seli ja Andrus Ansipiga. Kolme mehe vahelistes suhetes nähti peamiselt tugevat ringkaitset, mistõttu ka Otsaltit keegi tema ametis tõenäoliselt puutuda ei julgenud.
- 4) Vähem esinenud *online*-väljaannete representatsioonidest oli teiste seas ka kuvand Otsaltist kui kaabakast. Leiti, et ta teeb pidevalt valesid otsuseid, õigustab ennast, otsib vabandusi ja kahjustab seeläbi politseinike mainet ja usaldusväärust.
- 5) Ühel korral esitleti Otsaltit ka kui ohvrit, kellele ajakirjandus on põhjendamatult liiga palju tähelepanu pööranud ja seeläbi survestanud Otsalti negatiivse maine kujunemist avalikkuses.

4.2.2 Kommenteerijate representatsioonid

Kommentaaries rõhuti kõige enam Otsalti tagasiastumise temaatika esitlusele (109) (Joonis 10). Oluliste representatsioonidena kerkisid teiste seas üles ka Otsalt kui mittesobilik politseijuht (55), Otsalti seotus Ansipi (55) ja Seliga (55) ning võimalik ringkaitse kõrgete ametnike vahel (44).

Kommentaariumites loodi mitmeid representatsioone Otsaltist läbi üksikute sõnade nimetades teda lihtsalt pätikks, maffiaks, argpüksiks või Tartu oma Viisitammeks.

Joonis 8: Kommenteerijate representatsioonid Aivar Otsaltist perioodil 26. veebruar kuni 3. aprill 2008.

Et saada sisukamat ülevaadet kommentaariumites loodud representatsioonidest Aivar Otsaltist, toob autor suurema esinemissagedusega representatsioonide puhul ka vastavad näited kommentaaride sisust.

Aivar Otsalt tuleks ametist tagandada, peaks tagasi astuma.

Kõige elavam diskussioon kommentaariumites käis Otsalti tagasiastumise ja ametist vabastamise teemal, kus paljud kommenteerijad leidsid, et kõige lihtsam ja loogilisem lahendus antud olukorra lõplikuks lahendamiseks oleks Otsaltilt tema töökoha äravõtmine. Kõigi tagandamist pooldavate kommenteerijate kõrval esines neid, kes arvasid, et Otsalt peaks ametis jätkama, vaid viiel juhul (Joonis 10).

- „Et politsei oma marki päris täis ei teeks tuleks lahti lasta prefekt ning vangi panna too ment.” (Juhi... 2008).
- „Kinga, ainult kinga. Nii palju janti ühe tropi ümber? Ei saa nüüd vennikesele kinga antud?” (Otsalt eiras... 2008).
- „Nõuan kategoorilises vormis, et Aivar otsalt vallandatakse, sest sellised inimesed ei tohi töötada miilitsas.” (Niitra 2008a).
- „Otsalt lahti lasta ja asi mutt.” (Mäggi 2008).

Aivar Otsalt on sobimatu politseijuht.

Olgugi, et *online*-väljaannetes jäid konkreetsed sõnavõttud Otsalti ametisse sobivuse osas tagasihoidlikuks, oli kommenteerijate poolt esitatud representatsioonide seas üks tugevamaid just tema mitesobiliku ja ebaprofessionaalse juhi kuvand.

- „Otsalt on mees miilitsa anekdoodist, politseisse on ta algusest peale olnud sobimatu.” (Berendson 2008c).
- „Nii kõrge politseiametnik nagu Otsalt peab olema nii raudsete närvidega mees, et üks kõik missuguses kriisiolukorras, igal juhul eesliinil püsida. Vastasel juhul ta lihtsalt ei sobi oma ametikohale. Mis kasu oleks politseist, kes kriisi tekkides lihtsalt ära kaob.” (Mäggi 2008).
- „Otsalt peab vastutama meie turvatunde eest. Ma ei oska öelda, kes on süüdi - ajakirjanikud või Otsalt, aga mina ei tunne end turvaliselt teades, et selline mees politseid juhib.” (Otsalt 2008).

Aivar Otsalti seotus Ansipi ja Seliga, viited võimalikule ringkaitsele.

Kõige mõjuvõimsam seos tekkis kommentaariumites „võimuliidu” Otsalt-Ansip-Seli üle. Erinevad kommenteerijad viitasid järjepidevalt nn Tartu linna „teflonile”, keda keegi pole võimeline võimult kukutama. Nimetatud kolmikut seostati sageli ka Tartu maffiaga ning läbiv argument Otsalti prefekti-staatuse säilitamisel (ka tehtud vigu arvestades) oli see, et tema seljatagune on kindel tänu Reformierakonnale ning Tartu suurärimeestele.

- „Arvan, et Otsaltil väga kõrgel tuttavad, et politsei peadirektor teda juba lahti ei lase. Uurige, uurige!” (Niitra 2008b).
- „Otsalt on puhtalt Ansipi mees. On hea kui linnavalitsuse ja politsei vahel toimub normaalne koostöö, kuid semusuhted on liiast.” (Berendson 2008c).
- „Otsaltit pole Aegil ega Pihlil võimalik vabastada, kuna komissar kuulub Reformierakonna tartu tuumikusse (Ansip, Seli jt.)” (Berendson 2008c).
- „Kuigi ajalehed ja avalikkus mõistab üheselt Otsalti vassimised ja valed hukka ei mõjuta see suurt midagi, sest reform seisab Aivari taga koos sõbra Seliga. Pealegi on Aeg Otsalti jahikaaslane nii et elame edasi selle jõmmlusega.” (Filippov 2008).

Aivar Otsalt valetab ja mätsib kinni oma eksimusi.

Kui Otsalt puhkuselt naasis, olid *online*-väljaanded aktiivsed avaldamaks prefekti viitajaga saabunud kommentaare Kalle Kolgi põhjustatud õnnetuse asjus. Ilmselt oli kommenteerijate suure negatiivsuse ja vastasseisu taga asjaolu, et ajakirjandusel polnud võimalust Otsalti kommentaare õigeaegselt avalikkusele esitada. Seega loodi uudiseid teiste allikate ütlustest (Nt Treier, Rannamäe, ajakirjanike arvamused ja kommentaarid) ning nende valdavalt negatiivne sisu oli avalikkuses ilmselt kujundanud välja juba selge negatiivse hoiaku Otsalti suhtes. Sellest lähtuvalt võib eeldada, et lõpuks, kui Otsalt võttis puhkuselt tulles ajakirjanduses sõna, ei uskunud kommenteerijad ilmselt enam tema põhjendusi ja selgitusi, sest esimese väljaütleva sõna on ajakirjanduses tugevam ja kinnistub avalikus arvamuses väga kergesti.

- „Inetu jutt, vastused on kaudset valet täis. Kas ajaleht andis võimaluse vastused üle vaadata enne artikli ilmutist. Kui jah, siis juba vastuste pärast peaks mees oma sobivuses prefekti ametisse kahtlema. Selline jutt ei sobi.” (Soonvald 2008).
- „Kõik, mis on seotud Otsaltiga, tundub olema mäda, vale, varjamine, jokk, kinnimätsimine, riik-riigis, hämamine, võimu kuritarvitamine, ringkaitse, jne..” (Otsalt: ma... 2008).
- „Ei usu, juba see, et läksid kahtlaselt puhkama ja kadusid orbiidilt...see juba näitab, et tegu ei ole ausa asjaga. Valevorst oled ja kao pukist!” (Otsalt: ma... 2008).
- „Ei kõla kuidagi usaldusväärseks, mida see inimene räägib, isegi sidesõnad on lausvale!” (Berendson 2008d).

Aivar Otsalt on vastutustundetu ja süüdimatu, ta peaks vastutama juhtunu eest.

Vastutusküsimuse üle arutlemisel lähtusid kommenteerijad põhiliselt Otsalti enda kommentaaridest. Prefekti kommentaarid kulmineerusid alati ühe ja sama seisukohaga, et tema ei näe enda vastutust Kalle Kolgiga juhtunu osas ei nüüd ega ka aastaid tagasi, kui Kolk joobeseisundis oma esimese avarii toime pani. Kommenteerijad reageerisid Otsalti ütlustele aktiivselt selgitades põhjalikult kommentaariumites neid vastutuspiire, mille osas prefekt ise vastutuse võtma oleks pidanud, kuid mille ta lõppkokkuvõttes kellelegi teisele asjaosalisele (Kalle Kolgile, Politseiametile, politseipeadirektorile) edasi lükkas.

- „Et süüdistusparagrahvi lennult, ilma ametliku ja ka ametkondliku juurdluseta muudeti, oli kellegi otsus. Kas Otsalti teadmata ja tahtmata? Mille eest mees üldse vastutab?” (Berendson 2008b).
- „See mees ja tagasiastumine? Nalja teete? Tagasi astuvad vastutustundega INIMESED.” (Lõuna-Eesti... 2008).
- „Otsaltilt vastutustundlikku käitumist oodata oleks vist sama kui ***. Tema meil alati puu otsas olnud, kui paugud käivad...kiire vend. Kuidas ei vastuta prefekt selle eest, milliseid kaadriavalikuid ta teeb. Mille eest ta siis üldse vastutab?” (Lõuna-Eesti... 2008).
- „Otsalti vastus on süüdimatu inimese oma.” (Berendson 2008d).

- „Kõige hullem Otsalti puhul on see, et ta ei taha ennast mitte milleski süüdi tunnistada! Kõik on õige, mis tehtud! Kui palju ta on varem sigadusi korda saatnud.” (Soonvald 2008).

Aivar Otsalt pole eksinud Kalle Kolgi kaasuse asjus.

Suur hulk kommenteerijatest leidis, et Otsalt on Kalle Kolgi õnnetuse põhjustamisel vastutav isik (41), kuid sama suur hulk kommentaare püüdis tõestada, et politseiprefektil ei saa olla vastutust teise inimese käitumise üle (41). Sellest lähtuvalt saab järeldada, et kommentaaride arvu poolest levisid võrdselt kaks kuvandit Otsaltist, kus ühes esitleti teda kui vastutustundetut juhti, kes peaks võtma vastutuse juhtunu ees ning teises esitleti teda kui juhti, kes asutuse juhina ei saa vastutada Kolgiga juhtunu üle.

Olgugi, et kommentaaride arv oli nende representatsioonide levitamise osas võrdne, ei saa aga väita, et antud representatsioonid kommenteerijate seas ka samaväärset mõju omasid, kuna oma roll on siinkohal näiteks kasvõi teksti pikkusel ja sõnakasutusel. Ilmselt võib teinekord mõne üksiku lause abil, kus on kasutatud väga tugevaid sõnu, luua sündmuste või isikute kohta representatioone, mis jäävad igaveseks selle sündmuse või isikuga kaasaskäivaks. Samuti ei saa kõik kommentaarid olla oma mõju osas võrreldavad ja võrdsed, kuna kommenteerijate teadmised on sündmusest ja antud juhul ka Otsaltist erinevad.

Näiteks võib võrrelda kahte kommenteerijat, kellest üks on põhjalikult kursis meediakajastustega Kalle Kolgi kaasuse kohta, kuid teine on lugenud vaid päevalehe juhtkirja, kus sündmust ennast ei kajastata ja räägitakse vaid Otsalti skandaalsusest. Mõlemad kommenteerijad leiavad, et õigem oleks oma seisukoht kommentaariumi kirja panna. Kvantitatiivselt on representatioone Otsaltist kui sobimatust politseijuhist esitatud sellisel juhul kokku kaks tükki. Ent ilmselgelt ei ole nende kahe kommenteerija representatsioonid võrdse kaaluga (ja võrdse mõjuga), kuna üks neist põhineb laialdastel teadmistel ja kogu kaasuse analüüsil, kuid teine on teinud järeldused ajakirjaniku poolt antud hinnangu põhjal. Kuna antud uurimistöo eesmärgiks pole mõju uurimine, siis on eelpool toodud näide seletamaks, et representatsioonide esinemissagedus ei pruugi viidata nende mõjukusele või ka kinnistumisele avalikkuses.

- „Ma pakun siukse asja välja ....kui leiate, et prefekt oleks saanud ära hoida selle kuriteo, siis laske lahti!!!! Aga kui leiate, et hr prefekt on ülemus ja ei suuda vastutada 800 töötaja isikliku otsuse eest (mis on arenenud riikides normaalne), siis andke aga minna!!! Mina leian, et hr Otsalt on suht-koht tugev juht ning ei pea vastutavaks kellegi alama käitumise eest!!!!!” (Koorits 2008b).
- „Otsalt ei saa ju vastutada kõikide asjade eest ja tema ei ole ka ainuke. Kallid eestlased olete alati kärmed teisi hukka mõistma, aga mis teie ise teete. Ma tean Otsaltit väga hästi ja tänu temale on Tartu linn ka saanud mingil määral jalad alla. Ja mis on sellel lool selle koeraga pistmist? Tema lihtsalt kinkis koera, aga näed jääb süüdlaseks.” (Niitra 2008b).
- „No mina ei saa aru, kus on Otsalti süü. Abipoliis Kolk tegi jama ja kogu aeg räägitakse Otsaltist ja nüüd karistatakse ka veel, aga see kes süüdlane - mitte kõppugi. No täitsa nagu riigikogus, kedagi põhiline ei huvita.” (Aeg... 2008).

Aivar Otsalt on seotud mitmete teistegi skandaalidega.

Need kommenteerijad, kes mõnele konkreetsele skandaalile Aivar Otsalti minevikust ei tuginenud, viitasid lihtsalt sellele, et prefekt on mitmete teistegi eksimustega varasemalt silma paistnud. Olgugi, et faktoloogia on puudulik, rõhutab taoline sõnakasutus nagu „mitmed teisedki eksimused” juhtumite paljususele. Kas neid juhtumeid on tõepoolest palju olnud ja millistes neis on konkreetset Otsalt vastutav või süüdi olnud, sellele aga taolised umbkaudse viitega kommentaarid selgust ei anna.

- „Minu arvates ei olegi küsimus konkreetset SELLES Otsalti eksimises, vaid inimestel (eriti Tartus elavatel ja kohalikku eluolu tundvatel inimestel) hakkab vaikselt neist "pisi" eksimustest villand saama. Kaua siis ikkagi võib???” (Mäggi 2008).
- „Otsalt ei ole siiani aru saanud, et see avarii lugu oli viimane piisk tema karikasse. Võttes arvesse tema käitumist prefektina oma kolleegidega, alluvatega, on ta piisavalt sigadusi toime pannud. Ja ei tasu Otsaltil hämada, et alluvad avaldavad temale toetust ja kaastunnet nende jamade pärast! Tee silmad lahti ja sa näed, kuidas tegelikult sinusse suhtutakse!” (Otsalt: ma... 2008).

- „See on ju ainult üks episood seltsimees Otsalti sigaduste karikas. Nüüd on aga Tartus asjad muutumas, sest seltsimees Otsalt saadetakse teiste omasuguste juurde Ida-Virumaale ja loodetavasti võtab ta oma kannupoiste kamba, kelle ta Valgast kaasa vedas, kaasa. Sügav kaastunne Teile Ida-Virumaa kodanikud.” (Berendson 2008a).

Aivar Otsalt põgenes puhkusele.

Puhkusele põgenemise esitlus oli üks vähestest, mille levikut oleks Otsalt reaalset mõjutada saanud puhkuse katkestamise ja Eestisse naasmise näol. Puhkusele minemist seostati sageli ka vastutuse mittevõtmisega, valetamise ja kinnimätsimisega, mis kõik viisid ilmselt lõppkokkuvõttes ka kommenteerijad üldisele seisukohale, et Otsalt on prefekti ametisse mittesobilik. Seega, kui kommenteerijate teised nimetatud representatsioonid olid loodud mingil määral juba varasemalt (seotus koera, Seli, Ansipi, Kolgiga), siis kuvand puhkusele põgenevast Otsaltist võimendas oluliselt kommenteerijate vastasseisu Otsalti suhtes. Seda enam, et internetis kommenteerijad teadsid öelda, et tegu pole esimese korraga, kui Otsalt kriisisituatsioonis ära põgeneb.

- „Otsalt ülbab aga täiega - naudib veisefileed ... Ja vana kombe kohaselt võttis puhkuse, et tagaselja lahti ei saaks lasta ;-) Ei imesta, kui veel haigusleht ka varuks, st teab küll ja saab aru, et on ***** kokku keeranud, aga ei kavatsegi inimlikult käituda, vabandada, vaid paneb telefoniõigusega vastu.” (Koorits 2008a).
- „Otsalt pages välismaale ootama meediatormi vaibumist.” (Filippov 2008).
- „See ei ole esimene kord kui otsalt jamade puhkedes jalga laseb.” (Rannamäe... 2008).
- „Peitu pugemine on Otsaltil juba lapsest peale veres. Mäletame, kuidas ta juba keskkooli ajal kontrolltöödest ära põgenes, läbi akna välja hüpatas :P.” (Rannamäe... 2008).

Aivar Otsalt on koerapiinaja / loomapiinaja.

Sarnaselt *online*-väljaannete representatsioonile Otsaltist kui koerapiinajast, levisid sellesisulised representatsioonid aktiivselt ka kommentaariumites. Aastaid tagasi aset leidnud sündmus hakkas uuesti elama, kui kommenteerijad meenutasid loo üksikasju – koera nimi,

tõug, kellele kingiti, vigastused ja lõplik lahend. Tollane skandaal kutsikaga oli justkui äsja aset leidnud ja olenemata, et Otsalti süüd koeraloo puhul ei tuvastatud, ei andnud kommenteerijad järele sellesisuliste representatsioonide järjepideval esitlemisel.

- „Niisugune põlastusväärne jätis nagu otsalt politseiametnikuna on ohtlik ühiskonnaliikmetele. Igäüks näeb kuidas see avalikkuses peegeldub. JOKK koerapiinajana omaenese pereringis, mille eest ta ei vastutanud. Nüüd nõuab seesama alatu mees õiget asja, et igäüks peab vastutama ise! Vähe sellest! Ta nõuab, et tema ei vastutaks!” (Lõuna-Eesti... 2008).
- „Loomapiinajad, roolijoodikud - ringikaitse toimib siin riigis hästi.” (Berendson 2008c).
- „2006. a. koguti ligi 7500 allkirja Otsalti vastu (Koerapiinamislugu jäigi selgusetuks)!” (Berendson 2008c).
- „Loomapiinamine teda ei kangutanud, ei kanguta ka see juhtum kahjuks!” (Juhi... 2008).

Aivar Otsalt on hea staažikas juht.

Olenemata, et suurem osa kommenteerijatest keskendus Otsalti vigade ja puuduste presenteerimisele, leidis ka neid, kes tema juhioskuste osas ei kahelnud.

- „Paljud politseinikud käivad minu juures treeningutel ning seoses viimasel ajal ajakirjanduses toimuva Otsalti materdamisega olen neilt uurinud Otsalti, kui juhi kohta. Eranditult kõik arvamused on olnud positiivsed. Eriti on kõlama on jäänud üks mõte - targad töönimesed hindavad teda kõrgelt, kuid neile kes veavad seanahka on ta ilmselgelt negatiivne juht.” (Mäggi 2008).
- „Mina jällegi tahaks endale sellist prefekti, kes kohe kaugelt juttudest ees ja tunda tema kindlakäelisust. Nii juhitaksegi ühte prefektuuri. Töötaks ise ka sellises asutuses, kus korraldused täidetud ja arusaadavad. Mind vastupidi tüütab igal pool mujal valitsev juhtimatus. Iga mees teeb seda mida tahab ja keegi ei julge teha midagi selleks, et nii ei oleks. Minu lugupidamine hr Otsalt Teile.” (Otsalt: ma... 2008).

- „Palun lõpetage juba ükskord ära! Otsaltil on ju täiesti õigus. Keegi kuskil hoiab ikka meelega teemat üleval ja keegi kuskil väga loodab, et ta tagasi astuks. Miks? Viimasel ajal kumab kõige selle tagant mulle just see, et Otsalti näol ongi tegu tugeva ja hea juhiga.” (Berendson 2008d).

Ajakirjandus teeb Aivar Otsaltile liiga.

Kommentaariumites levis ka representatsioon sellest, et Aivar Otsalti ümber kerkinud meediahuvi on põhjendamatu ja korduvalt tõstatati küsimus päevaleht Postimehe motiivi osas Otsalti temaatika pea igapäevases kajastamises.

- „Viimaste päevade materjalid, milles lehkab väga odava supiköögi järele, on kaugel sellest elementaarses kainusest, mida Postimehelt on oodatud. Olgu see Otsalt Postimehe lorilugude järgi kehtes, aga kas te tõesti arvate ja usute ka ise, et olete oma võimutäiuses need, kes vahetavad Eestis välja prefekte (neid on vist 4 tükki jäetud) ja (teie loodud mulje kohaselt) pätistunud Riigikogu. Kohati jääb mulje, et te laote oma lugusid pilveserval õlut või siidrit libistades ja jalgu kõlmutades. Võtke mõistus pähe, äkki taipab mõni ülesärritatud kiimakott ka teie käest küsida, kuidas teile selle mitte just eriti puhta tegevuse eest makstakse.” (Juhi... 2008).
- „Kurb on lugeda meie ärakasutatavast meediast kuidas Otsalt on see ja Otsalt on teine, ikka seda halvemat. See viib vägisi arvamusele, et Otsalt on üks tubli politseijuht, kes midagi ka teeb ja jääb sellega mõningatele tähtsatele tegeliskitele jalgu. Juba mitu aastat on tema kohta ajakirjandusele lekitatud erinevaid "süütegusid", mis mõne ajapärast osutuvad üldse mitte süütegudeks. Seltsimehed ajakirjanikud mõelge enne kui mingit uudist edasi levitama hakkate, äkki see polegi uudis, vaid kellegi kindlasuunaline taotlus kedagi mustata.” (Koorits 2008a).
- „Jääb tõepoolest mulje, et Lõuna politseiprefekt on ajakirjanikele kinnisideeks saanud. Kahjuks kipub aga nii olema, et võrdluses teiste ametivendadega on A. Otsalt ikka asutuse juhi moodi, kui Idas ja Läänes....” (Koorits 2008a).

Keeruline on hinnata, kas Otsaltiga seonduvate teemade aktiivne kajastamine ajakirjanduses oli avalikkuse huvist lähtuvalt piisavalt põhjendatud või mitte. Arvestades aga kommentaaride hulka, mis *online*-väljaannete artiklitele kirjutati (kusjuures kommenteerimisvõimalust ei

pakkunud ju kõik väljaanded), siis järeldab autor, et Otsaltiga seonduvate teemade kajastamine oli tõenäoliselt populaarne just kommentaariumites esinenud rohke tagasiside tõttu. Mainimata ei saa ka jätta, et politseiniku roll ühiskonnas – tema teod ja tegematajätmissed – on teema, mida ajakirjanikud aktiivselt käsitlevad, kuna politseiniku näol on tegu riigi ja rahva turvatunde eest vastutava ametnikuga.

Aivar Otsalt kahjustab politsei mainet ja usaldusväarsust.

Pikemas perspektiivis ettemõtledjad leidsid, et Aivar Otsalti skandaalsus ei mõju halvasti ainuüksi tema enese imagole avalikkuses, vaid tema käitumine politseiprefektina kahjustab kokkuvõttes ka kogu Eesti Politsei seni väga kõrget usaldusväarsust ja mainet. Seda tõestasid ka mitmed kommenteerijad, kes lisasid kommentaare, mis polnud seotud Aivar Otsaltiga, vaid mõne teise reapolitseiniku poolt tehtu või tegematajätmisega. Seega ilmnis juba ka kommentaariumites ilmekalt tendents, et Aivar Otsalti kuvandi loomisel lähtusid kommenteerijad sageli oma varasemast kokkupuutest politseiga. Ülekandmine võib aset leida seega ilmselt ka vastupidiselt – et politseijahi kohta avaldatud skandaalsed lood mõjutavad tõepoolest reapolitseinike ja Eesti Politsei kui asutuse mainet tervikuna.

- „Kas poleks ka Aegil aeg uut ametit vaatama hakata! Kuigi alles sai ta pronksünnuste puhul ühe vägevama auraha! Liiga palju on politseile viimaste nädalatega kõntsa korjatud.. Aga peadirektor pani ju kohe ka punuma nagu see Otsaltki...” (Koni 2008).
- „Aga mille eest seda Otsaltit armastada ? Ta on võib-olla ainult oma jahikaaslastele ja kõiksugu muudele headele sõpradele halastaja samaariamees, aga politsei mainet on ta ainult alla kiskunud. Ja sihukest tahtis teatud punkt KAPO uueks peadirektoriks määrata.” (Otsalt:ma... 2008).
- „Kui ühiskonna ja ajakirjanduse poolt on välja kujunenud nii negatiivne hoiak A. Otsalti, kui ametniku suhtes, siis on selge, et sellise pagasiga nii suurt asutust edasi juhtida ei ole võimalik. R. Aeg käituks õigesti, kui Otsalti ringi paigutaks. Kardan, et sellise mainega juht tõmbab alla ka ülejäänud politsei maine, milline on siiani olnud teenitult kõrge.” (Otsalt 2008).

Vähemkordunud representatsioonid.

Nimetatud 12 representatsiooni olid kommentaariumites enamlevinud, kuid nende kõrval esitati Otsaltist veel mitmeid teisigi huvitavaid representatsioone. Näiteks presenteerisid kommenteerijad Otsaltit alkoholilembelise mehena (6):

- „Kui juhtkond annab eeskuju alkoholi tarvitamisega, siis polegi midagi head oodata.” (Koorits 2008b).
- „...räägivad et seal samal tänaval on saun..kus politsei prefekti vaikival heakskiidul viinaga reede õhtuti stressi põletavad...” (Niitra 2008b).

Samuti seostati Otsaltit kuuel korral maffiaga:

- „Ei, Otsalt ise ei sõitnud. Aga kuriteo varjamine on ju ka kuritegu. Oleks kohe mehele kinga andnud, poleks teist avariit tulnudki. Ja seni, kuni politseis selline maffia istub, ei ole mul nendesse usku.” (Mets 2008).
- „otsalt = seaduslik maffia.” (Ekskomissar... 2008).
- „Ühes asjas olen prefekt Otsaltiga sada protsenti nõus — loodetavasti ei kanta ühe politseiniku eksimust üle tervele politseile. Ei tahaks küll selle väitega kuidagi nõustuda. Eesti ei ole mitte lihtsalt politseiriik, vaid pigem politseimaffia riik. Eriti veel Tartus eesotsas Otsaltiga...” (Koni 2008).

Samuti märkisid kommenteerijad ära, et Otsalt pole silmapaistev olnud viimasel ajal ainuüksi meedias, vaid seda ka Tartu linna ööklubides ja restoranides.

- „Sel ajal kui vaene abipolitseinik piineldes roolijoodik Kolgi poolt puruks sõidetud konte haiglas ravib, gurmaanitseb prefekt Otsalt reformerakonna eliidiga Atlantise restoranis.” (Koorits 2008a).
- „Otsalt ise on väga tihe ööklubide külaline (ja mitte kaines olekus), kas see on eetiline ja eeskujulik käitumine politsei prefektile?” (Niitra 2008c).
- „Paljud on oma silmaga näinud, mismoodi Otsalt restoranides ja ööklubides aega veedab. Ajakirjandusel on siin tõesti , mida avastada.” (Berendson 2008c).

Lisaks Otsalti tegudele ja ütlemistele ei jätnud kommenteerijad märkimata ka seda, et Otsalt on juba oma liiga edeva välimuse tõttu mitesobilik täitmaks nii tõsist ametikohta nagu seda on politseijuht.

- „Kõrge politseiametnik ei ärata usaldust, kui tal on väljakasvanud lokid ja laiad roosad siidlipsud. tuleb kanda mundrit ja lõigata endale korralik crew cut. Jalad laual istumine ja enda ristiisaks nimetamine on ka soovitatav igaveseks maha jätta.” (Berendson 2008d).
- „Otsalti vabandused stressist ja pingest on ülimalt küünilised. Otsalti puhul võib juba pildi järgi öelda, kas ja millise mehega tegu. No sellise mehega luurele küll ei läheks. Ülikõrge enesehinnanguga, piiratud vaimsete võimetega edvistis. Politseiprefekt peaks olema tark, aus, õiglane INIMENE.” (Mäggi 2008).

Kokkuvõtlikult saab kommentaarides esinenud representatsioonide analüüsi põhjal öelda:

- 1) Sarnaselt *online*-väljaannetega esines kommentaariumites kõige enam Otsalti tagasiastumise teema esitlust. Nii nagu ka *online*-väljaannetes esitleti Otsaltit sageli seotult Neinar Seli ja Andrus Ansipiga.
- 2) Kommentaariumites esines väga tugevalt ka representatsioon Otsaltist kui vastutustundetust ja valelikust politseijuhist. Erinevalt *online*-väljaannetest representeeriti Otsaltit konkreetsemalt just sobimatu politseijuhina oma ametisse ning viidati korduvalt asjaolule, et Kalle Kolgi kaasusega päevavalgele tulnud eksimused ei ole esimesed eksimused, mille politseijuht oma pika tööstaaži jooksul toime on pannud.
- 3) Vastupidiselt eelmisele kuvandile Otsaltist oli võrdlemisi tugev ka Otsalti süütuse esitlus ning nähti, et Kalle Kolgi kaasuse lahendamisel on Otsalt korrektselt talitanud. Mitmed kommenteerijad nägid Otsaltit ühtlasi sobiliku ja hea juhina oma ametis.
- 4) Oluliselt rohkem kui *online*-väljaannetes keskenduti kommentaarides Otsalti esitlusele koerapiinajana.
- 5) Kui *online*-väljaannetes esitleti ajakirjanduse põhjendamatut tähelepanu Otsaltile vaid ühel korral, siis kommentaariumites leidis see esitlus korduvat viitamist. Põhiliselt leiti, et just päevaleht Postimees on oma uudisteemade valikul rõhutanud Otsalti teema olulisust ning

igapäevaste Otsaltit kajastavate artiklite avaldamisega suunab avalikkuse tähelepanu Otsaltiga seonduvatele probleemidele.

6) Lisaks enamlevinud representatsioonidele esitleti Otsaltit kommentaariumites veel ka Tartu Viisitammena, argpüksina, laiavat elu elava politseinikuna, alkoholilembelisena, Tartu maffiana ja ülbikuna. Märkimisväärne on, et nimetatud representatsioone *online*-väljaannetes ei esitletud, mistõttu on need kommenteerijate omal (lugemis-)kogemusel tekkinud esitlused Otsaltist.

4.2.3 *Online*-väljaannete ja kommentaaride representatsioonide võrdlus

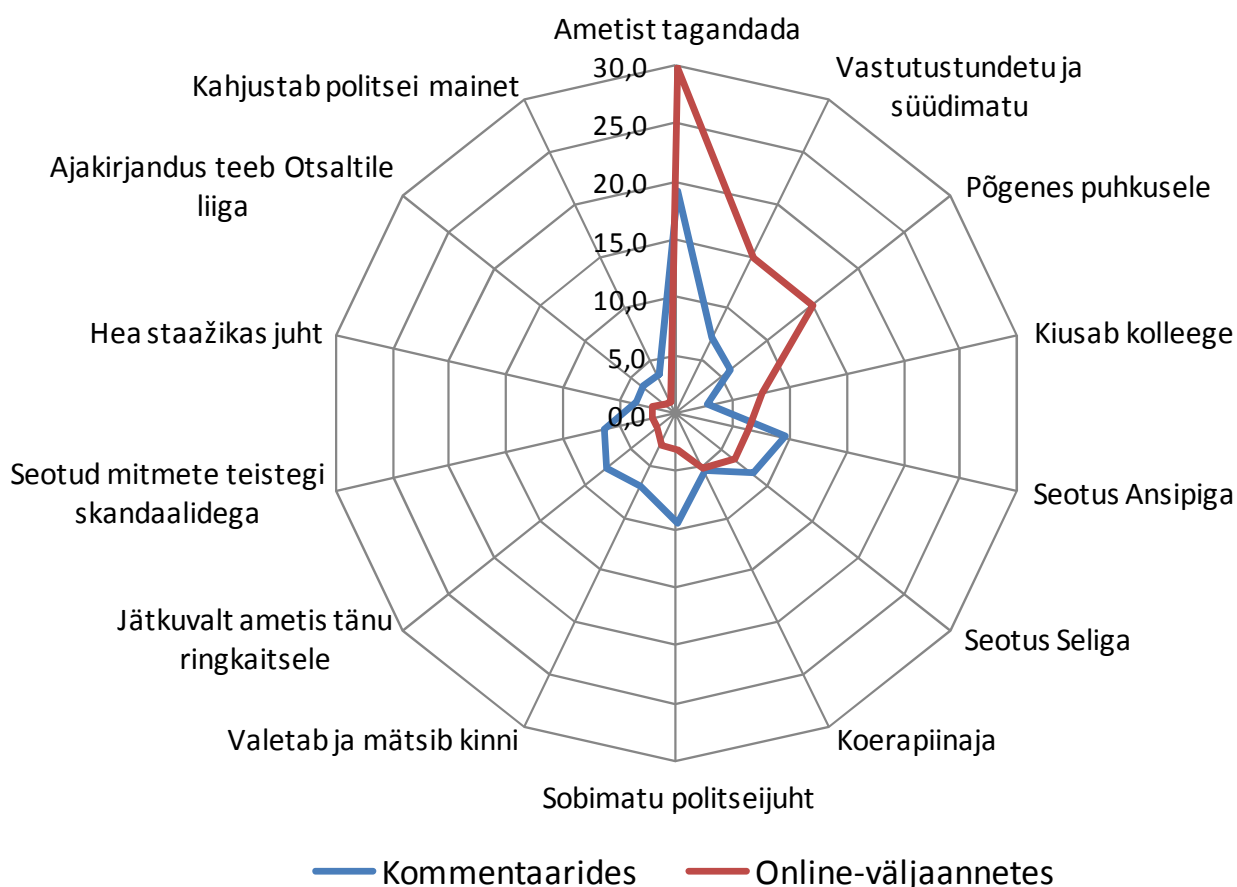
Hinnanguväljale (Joonis 9) on kantud enamlevinud representatsioonid, mille korduvust esines kokku enam kui 20 juhul (nt kui *online*-väljaandes esitleti Otsaltit kaabakana ühel korral ning kommentaariumis kuuel korral, on korduvuste summa seitse ning see representatsioon pole hinnangute väljale kantud, kuna ta on summeerituna < 20). Taolist süsteemi on uurimistöö autor kasutanud selekteerimaks välja *online*-väljaannetes ja kommentaariumites enamlevinud representatsioonid, et võrrelda nende kattuvusi. Kuna internetikommentaare representatsioonid pole suhtarvudes võrreldavad *online*-väljaannete representatsioonidega, on hinnanguväljale kantud andmed esitatud protsentides.

Online-väljaannete ja kommenteerijate representatsioonide võrdluse põhjal (Joonis 9) saab öelda, et mõlemas kujunes kõige olulisemaks Otsalti ametist tagasiastumise või ametist vabastamise esitlemine. Selle temaatika kajastamisele pühendasid kõige enam ressursi nii *online*-väljaanded kui ka kommenteerijad.

Olenemata, et *online*-väljaanded pöörasid märkimisväärset tähelepanu ka Otsalti esitlusele vastutustundetust juhust ja lõi temast kuvandi kui puhkusele põgenenud prefektist, koondus internetis kommenteerijate tähelepanu mõnevõrra enam Otsalti seotusele Ansipi ja Reformierakonnaga ning kinnistunud oli enam ka representatsioon Otsaltist kui politsei juhi ametikohale mittesobilikust isikust.

Oluliselt vähem presenteerisid *online*-väljaanded Otsalti varasemaid skandaale ning kõrgete riigiametnike ringkaitset Otsalti turvamisel ja prefektistaatuse säilitamisel, kuid sellest

hoolimata olid kommentaarides need kuvandid Otsaltist isealgatuslikult siiski üsna tugevasti loodud. Võrdselt *online*-väljaannete esitlusega esines kommentaariumites vaid Otsalti kuvand koerapiinajana.

Joonis 9: Enamlevinud *online*-väljaannete ja kommentaaride representatsioonide võrdlus hinnangute väljal.

5. JÄRELDUSED

5.1 Hüpoteeside kontroll

Uurimistöö tulemuste põhjal tehtud järeldused esitatud hüpoteesidest lähtuvalt:

Artikleid Aivar Otsalti kohta avaldatakse kõige intensiivsemalt seoses Kalle Kolgi kaasusega Tartu Postimehes.

Hüpotees ei pidanud paika. Kõige enam artikleid Aivar Otsalti kohta seoses Kolgi kaasusega avaldas päevaleht Postimees (17). Teiste väljaannetega võrreldes oli keskmisest arvuliselt suurem ka Õhtulehe kajastuste hulk (15). Tartu Postimees avaldas Otsalti ja Kolgi kohta vaid 7 artiklit.

Kommentaare lisatakse kõige intensiivsemalt Delfi.ee veebiraumis.

Hüpotees ei pidanud paika. Postimehe kommentaariumites lisasid inimesed Aivar Otsaltit representeerivaid kommentaare kokku 294 korral, samal ajal, kui Delfi.ee kommentaariumisse oli lisatud Otsalti tähendust avalikkuses suunavaid kommentaare 89 juhul. Sellest hoolimata oli Delfi.ee Postimehe järel järgmine enam kommenteeritum keskkond.

Artiklites rõhutatakse isikut läbi tema nime kasutamise artikli pealkirjas ja juhtlõigus, kusjuures peajasjalikult negatiivses kontekstis. Kommentaarides kasutatakse Otsalti nime harva.

Hüpotees pidas paika vaid selles osas, et tõepoolest oli enam kui poolte artiklite pealkirjades (60%) ja juhtlõikudes (68%) nimetatud Aivar Otsalti nimi. Artikli pealkirjade kodeerimise tulemusena selgus, et neist 20 olid esitatud (pigem) negatiivse ning 29 neutraalse tooniga. Seega ei pidanud paika hüpotees, et *online*-väljaannetes oleks Otsalti tähendust avalikkuses suunanud negatiivselt läbi negatiivsete artikli pealkirjade, kuna enamus pealkirjadest olid kirjutatud neutraalse tooniga.

Kõige enam kasutati Otsalti nime aga kommentaari siseselt (70%). Seega ei pidanud autoripoolne hüpotees Otsalti nime vähesest kasutamisest kommentaariumites paika.

Kalle Kolgi kaasuse kajastamise kõrval võtavad nii *online*-väljaanded kui ka kommenteerijad üles mitmeid teisigi Aivar Otsaltiga seotud teemasid. Kommentaarides käsitletav temaatika ei leia sageli seost artikli põhiteemaga.

Online-väljaannete põhirõhk oli vaatlusalusel perioodil suunatud Kalle Kolgi kaasuse kajastamisele. Seda kinnitas ilmekalt ka liiklusõnnetuse kajastamise järgselt tekkinud edasiste teemade aktiivne arutus *online*-väljaannetes. Näiteks nagu Otsalti ametist vabastamise või tagasiastumise temaatika. Samuti arutlesid mõned ajakirjanikud selle üle, kas Otsalt peaks antud loos Kolgi juhina vastutuse võtma ja kas puhkuse planeerimine kriisi ajaks polnud mitte ettekavatsuslik tegu sel moel kommentaaride andmisest kui ka vastutusest kõrvale hiilimisel. Kalle Kolgi kaasuse lõppfaasis kajastasid *online*-väljaanded teiste teemade kõrval enam ka Otsaltile määratud karistuse temaatikat.

Kalle Kolgi kaasusega mitteseonduvate teemade käsitus oli *online*-väljaannetes võrdlemisi passiivne. Kõigist käsitletavatest temaatikatest moodustas kõrvaliste teemade hulk vaid viiendiku. Räägiti Otsalti sobivusest/mittesobivusest politsei juhi ametkohale ning tõdeti, et Otsaltil on ka juba varasemalt palju skandaale kirjas.

Lisaks eelpool kirjeldatule viitasid *online*-väljaanded korduvalt Otsalti seotusele Ansipi ja Seliga. Ühtlasi kujundasid *online*-väljaanded Otsalti kuvandit kolleege tagakiusava prefektina, kui avaldati näiteks Urmas Treieri kommentaarid Kalle Kolgi kaasusele (Viivik 2008). Tähelepanuväärne siinkohal on see, et tol hetkel ei olnud Treier seotud enam kuidagi prefektuuriga ega Kalle Kolgi või toimunud liiklusõnnetusega, mistõttu on mõistetamatu, millistel motiividel pandi Treier antud kaasust kommenteerima. Seda enam, et ajakirjanduses oli eelnevalt avaldatud artiklid, mis ütlesid selgelt, et prefekti ja Treieri läbisaamine polevat just kiita. Ajakirjandus, pannes konfliktse osapoole, Urmas Treieri, kommenteerima Otsalti teguviisi 2003. aastal, mil ta Kolgi ametisse jättis, suunab ilmselt teadlikult seeläbi Otsalti negatiivset tähendust avalikkuses.

Olenemata passiivsest käsitlusest olid kõrvalteemad artiklites siiski olemas. Seetõttu hüpotees, et Kolgi kaasuse kajastamisel võtavad *online*-väljaanded üles teisigi temaatikaid, pidas paika.

Kommentaariumites ei erinenud Kalle Kolgi kaasusega seonduvate teemade ring erilisel määral *online*-väljaannete poolt esile tõstetud teemadest. Ka kommentaariumites arutati aktiivselt näiteks tagasiastumise, puhkusele põgenemise ja vastutuse küsimusi. Seega võib järeldada, et *online*-väljaanded omasid olulist osa kõneaine kujundamisel kommentaariumites. Silmapaistvalt passiivsem oli kommentaariumites aga Otsalti karistuse temaatika käsitus.

Uurimistulemustest selgus, et kuigi kommentaariumites käsitleti väga palju Kalle Kolgi kaasuse temaatikat, esines seal samaväärsel hulgal ka mitmeid kõrvalteemasid. Lisaks *online*-väljaannetes arutletud teemadele räägiti kommentaariumites näiteks veel ka Otsalti alkoholilembusest, tema laiavast eluviisist, välimusest ja üleüldiselt Otsaltiga seonduvate skandaalide mõjust politsei usaldusväarsusele ja mainele. Hüpootees, et kommentaariumites võetakse üles põhiteema kõrval teisi teemasid, pidas paika.

Põhiteemade ja kõrvalteemade käsitus jagunes kommentaariumis arvuliselt ligikaudu võrdselt. Seega ei saa väita, et kommentaariumites käsitletav temaatika ei leia seost artikli sisuga, kuna ligikaudu pooltel juhtudest oli kommentaariumites arutlusel siiski Kolgi kaasuse temaatika Aivar Otsaltiga seonduvalt.

Artiklid on kirjutatud valdavalt negatiivse tooniga, seda nii Aivar Otsalti isiku kui ka tema sõnavõttude suhtes.

Enamus artiklitest oli kirjutatud neutraalse tooniga, kuid nende kõrval esines suur hulk ka negatiivse tooniga artikleid. Positiivse tooniga oli kirjutatud vaid üks artikkel. Sellest tulenevalt ei pea paika hüpootees, et enamus artiklitest on kirjutatud negatiivse tooniga.

Valdav osa artiklitest oli kirjutatud uudise formaadis, mistõttu ei ilmnenud neist, milliseid hinnanguid Otsalti ütlustele või isikule antakse. Sellest lähtuvalt võib üldistades öelda, et uudise formaadi kasutamise surve oli *online*-väljaannete hinnang Otsalti ütlustele ja isikutele neutraalne. Seda põhjusel, et kajastus oli samuti neutraalne. Märkimisväärne seejuures on, et kui vaadelda hinnanguid Otsalti ütlustele ja isikule, siis selgub, et *online*-väljaanded on mõnevõrra enam negatiivselt meelestatud Otsalti isiku kui ütluste suhtes. Hüpootees, et artiklites on Otsalti isikut ja ütlusi negatiivse tooniga kajastatud, ei pidanud siiski paika, kuna valdavas osas artiklites jäi hinnang neutraalseks (uudisformaadi tõttu).

Kommenteerijate hoiakud on samuti valdavalt negatiivsed. Kommentaaride üldine tonaalsus on enam negatiivne kui artiklite tonaalsus.

Kommentaari üldine tonaalsus oli valdavalt negatiivne (342). Otsalti enda suhtes oli negatiivsus pisut madalam - hinnang tema isikule oli negatiivne 277 juhul kommentaaridest. Ütlustele anti negatiivne hinnang juba vaid 87 juhul.

Kui võrrelda kommenteerijate antud hinnanguid Otsalti isikule ja ütlustele, võib järeldada, et Otsalti tsitaadid pole olnud piisavalt atraktiivsed, et kommenteerijad nende suhtes tugevat vastumeelsust või poolehoidu üles oleks näidanud. Lugemata Otsalti poolt öeldut, võib aga isikule juba väga erinevaid hinnanguid anda – artikli pealkirja, foto või koguni isikliku kokkupuute põhjal.

Kuna artiklid selgusid olevat enamjaolt neutraalse ning kommentaarid valdavalt negatiivse tonaalsusega, siis on autoripoolne hüpotees kommentaaride ja artiklite tonaalsuse võrdluse kohta õige.

***Online*-väljaannete representatsioonid tekivad aktuaalse uudise teemast lähtuvalt. Kommenteerijate representatsioonid tulenevad nii aktuaalsetest kui ka varasematest (Kalle Kolgi kaasusega mitteseonduvatest) teemadest.**

Aivar Otsalti representatsioon oli nii *online*-väljaannetes kui ka kommentaariumites segu nii uutest kui varasematest representatsioonidest. Enam representeeriti Otsaltit *online*-väljaannetes siiski aktuaalsetest Kalle Kolgiga seonduvatest teemadest lähtuvalt. Nagu näiteks tema tagasiastumise temaatika, ametisse sobimatus ja puhkusele põgenemine. Kommentaariumites olid representatsioonid Otsaltist seostatud samuti aktuaalsete teemadega, kuid nende kõrval esines hulgaliselt mitmeid teisigi nn „teemaväliseid” ehk uudisteedega mittehaakuvaid representatsioone – olgu siinkohal äramärgitud haruldasemad aga eredamad näited. Nimelt representeeris internetiavalikkus teiste seas Otsaltit ka kui alkoholilembelist meest, koerapiinajat, paralleele tõmmati Otsalti ja Viisitamme vahel ning esitleti teda korduvalt välimuse tõttu mittesobilikuks juhiks politseisse. Neid representatsioone ajakirjandus ei esitlenud, kuid kommentaariumites olid nad täiesti esindatud. Hüpotees pidas eelpool kirjeldatust lähtuvalt seega paika.

5.2 Diskussioon

Üldiselt oli nii *online*-väljaannetes kui ka internetikommentaaries esitletud Otsaltit võrdlemisi sarnaselt. Kui küsida, et kas see ongi siis reaalsus, mida on kirjutanud ajakirjanik ja mille omaks võtnud lugeja, siis seda väita oleks ülekohtune. Absoluutset tõde ega väga selgelt ühest representatsiooni pole võimalik edasi anda mitte kellestki. Ja isegi seda tehes ei sõltu representatsioon ainuüksi selle esitajast, vaid suuremal määral ikkagi vastuvõtjast endast.

Ka Stuart Hall kinnitab, et kontseptsioonid inimeste peades on väga erinevad ja me ei saagi mõista kõiki sõnu üheselt ja ühtmoodi. Seega saab representatsioon olla vaid subjektiivne peegeldus ühiskonnast. Kommenteerijate representatsiooni puhul saaks näiteks reaalsusest rääkida vaid juhul, kui kommentaariumites sõna võtnud isikud oleksid ise kokku puutunud Aivar Otsaltiga, sest sellisel juhul ei oleks nad mõjutatud ajakirjaniku subjektiivsusest uudisloo kirjutamisel ning kogemus oleks sellisel juhul vahetu. Meedia tarbimise järel tekkinud representatsioonid Aivar Otsaltist on aga tegelikkusest kaugemal, kuna need on antud juhul ajakirjanike poolt vahendatud.

Ka McQuaili (McQuail 2000) järgi on olemas tegelik persoon ja tema avalik kuvand eraldiseisvatena. Uurimistöös leidis kinnitust McQuaili poolt öeldu, et avalikkusel on palju kergem vastu võtta meedia poolt pakutav persooni kuvand ja selle järgi enda arvamus kujundada, kui õppida tundma inimest ennast ja tema tegelikku vahetut pilti. Ometigi ei saa väita, et *online*-väljaannetes esitatud representatsioonid üks-ühele kommentaarides edasi kandunud oleks, kuna lisaks ajakirjanduslikele esitustele esinesid kommentaarides ka mitmed teised representatsioonid Aivar Otsaltist. Enam kinnitunud ehk sagedamini käsitletud ja arutletud Otsalti kuvandid põhinesid siiski aga *online*-väljaannetes kujundatud kõneaine põhjal.

Nii selgus ka teemakäsitluse ja representatsioonide uurimisel, et *online*-väljaannetel on kõneaine kujundamisel oluline mõju selle üle, mida lugejad oluliseks peaks pidama, mida võtma arutlusteemaks ning milliseid hoiakuid võtma teema subjekti suhtes. Seega ei pea antud uurimistööl puhul paika Vaariku poolt öeldu justkui oleks majanduslikel põhjustel meedia loovutanud oma kontrolli avaliku diskussiooni üle auditooriumile (Vaarik 2004).

Kalle Kolgi ja Aivar Otsalti teema kajastamisel oli *online*-väljaannetel oluline roll põhiteema kajastamisel selliselt, et need teemad ka kommenteerijate seas üsnagi oluliseks kujunesid. Oma osa oli siin tõenäoliselt ka artiklite avaldamise intensiivsuses, mis Aivar Otsalti tagasiastumise temaatika ja vastutusküsimuse arutlemisel silmnähtavalt tõusis, kuna just selle põhjal teadvustab avalikkus püstitatud probleemi tähtsust ja pöörab järelkult ka olulisele teemale enam oma isiklikku tähelepanu.

Loog kirjutab, et inimesed eelistavad vahetult kogetavale reaalsusele aina enam seda reaalsust, mida ammutatakse meediakanalitest (Loog 2007). Autori hinnangul leidis see väide kinnitust ka antud uurimistöö tulemusena, kuna representatsioonide ja teemakäsitluste analüüsil selgus, et põhiline kõneaine ja kujutus Otsaltist on tekkinud *online*-väljaannete kajastuste põhjal.

Ühtlasi leidis uurimistöö tulemusena kinnitust McQuaili poolt väidetut, et inimene on kui sündmus, mis tähendab, et meedia ei kajasta isikut, vaid seda lugu mida ta endas kannab. Antud juhul kujunes olulisim kuvand Otsaltist kui sobimatust politsei juhist. Meedia tekitas erinevaid sümboleid ja metafoore ning nende koosmängu tulemusena tekkis kommenteerijatel ka pilt Otsaltist.

Omamoodi küsitav on, et kuivõrd usaldusväärne ja reaalne oli see kommentaaride põhjal tekkinud pilt Aivar Otsaltist, kuna näiteks trükiajakirjanduse usaldusväärsus käesoleva aasta märtsikuus oli vaid 50%. Ajakirjanduse objektiivsuse üle arutati kommentaariumis väga vähe, kui arvestada kogu valimisse kuulunud kommentaaride hulka. Sellest lähtuvalt järeldab autor, et enamus kommenteerijatest pidasid ajakirjanduslikku algmaterjali küllaltki tõsiseltvõetavaks ja objektiivseks ning tegid sellest lähtuvalt ka järeldusi Otsalti poolt öeldu ja tema isiku suhtes.

Ilmselt ei oleks Aivar Otsalti isikut Kalle Kolgi juhtumi valguses sedavõrd esile tõstetud, kui ajakirjanikud oleksid temalt endalt (mitte prefektuuri kommunikatsioonibüroolt) aja- ja asjakohased vastused saanud. Antud juhul vähenes meediasündmustes Kalle Kolgi isiklik vastutus juhtunu ees ning selle võrra suurenes juhi oma. Sarnaselt vastutusele vähenes ka meedia tähelepanu Kalle Kolgile ning selle võrra suurenes meedia huvi Aivar Otsalti vastu.

Sõnadel, tegudel ja ka tegemata jätmistel on märkimisväärne mõjuvõim inimese tähendusele avalikkuses. Igal väiksemalgi liigutusel võivad olla tagajärjed, mis ei pruugi sugugi

healoomulisteks kujuneda. Tänapäeval on igasugusel informatsioonil, mida erinevad kanaleid pidi vahendatakse, väga suur mõju. Ka kommentaaride mitteandmine on ajakirjanikele oluline info – meedia vältimise, millegi varjamise kohta või ehk räägib see hoopiski madala profiili hoidmisest ja meedia tähelepanu suhtes tagasihoidlik olevast politseijuhist? Tõlgendusi on mitmeid, kuid milline neist avalikkuses enam kinnistub, sõltub politseijahi edukast või ebaedukast koostööst meediaga ja ka suhetest konkreetsete ajakirjanikega.

Käesolevas uurimistöös selgus, et Aivar Otsalti representatsioon *online*-väljaannetes ja kommentaarides põhineb nii Otsalti vahetutel kui ka varasematel tegudel ja tegemata jätmistel. Uurides kommentaare, nähtus, et kommenteerimisruum ei ole üldjuhul see koht, kus käiakse austust avaldamas ja kiidusõnu jagamas. Vastupidiselt artikli toonile, mis võib sageli olla taotluslikult neutraalne ega kannu endas mingisugust sügavamat (negatiivset varjatud) sõnumit, leiavad kommenteerijad ikka põhjust oma pahameele väljendamiseks ja laimuks.

Tulevikus oleks huvitav jälgida, kuidas on kajastatud Eesti meedias üldlisi politseitööga seonduvaid konflikte. Kas politseinike ja nende tööga seonduva osas on märgata meedia ja selle auditooriumi ülddist negatiivset ja kriitilist hoiakut või avaldus see tendents ilmekamalt vaid nn „Eesti skandaalseima politseiniku” puhul?

5.3 Järelsõna

2009. aasta kevad on endaga kaasa toonud palju väga intrigeerivaid ja ootamatuid sündmusi politseisüsteemis. Tänapäevaks on Aivar Otsalt oma ametist kõrvaldatud, kuna tal nähakse süüd mitme erineva kuriteo toimepanemises või neile kaasa aitamises.

Online-väljaannetes esitatakse jätkuvalt representatsioone Otsaltist kui koerapiinajast, kolleegide kiusajast, sobimatust politseijuhist. See näitab ilmekalt, et isiku representatsioon on erinevatest sündmustest kumuleeruv. Ühtlasi kinnitab Otsaltist loodud representatsioonide staatilisus seda, et isikule juba omistatud tähendusest on väga keeruline või koguni võimatu kunagi vabaneda.

Praeguste meediakajastuste põhjal on Otsalti kuvand avalikkuses tegemas ilmselt olulist kannapööret, kuna juba pelgalt kahtlustamine kuritegude toimepanekus on ühe politseijahi mainele sedavõrd halvav, et jätkata ses süsteemis on ilmselgelt võimatu. *Online*-väljaannete kommenteerijad on võtnud juba praegu, sündmuste algfaasis, kindla seisukoha, et kui on

esitatud kahtlustus, siis järelikult on ka süüdi. Seda arvamust võimendab ilmselt ka asjaolu, et Otsalti vabadust piiratakse tema kinnipidamisega arestimajas, mis tekitab inimestes arusaamise, et nii toimitakse vaid reaalseste kurjategijatega. Olgu siinkohal öeldud, et Otsalt on hetkel siiski kahtlusalune, aga mitte kurjategija.

KOKKUVÕTE

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärk oli võrrelda politseiprefekt Aivar Otsalti representatsioone *online*-väljaannetes ja kommentaariumites Kalle Kolgi kaasuse lahendamise ajal.

Läbiviidud kontentanalüüsis oli esindatud kõik eestikeelses *online*-väljaannetes avaldatud artiklid perioodil 26. veebruar kuni 3. aprill 2008. aastal, milles oli nimetatud Otsalti nimi ning teemana käsitletud abipolitseinikule otsa sõitnud Kalle Kolgi kaasust (valimis 82 artiklit). Kommentaaride valimi moodustasid artiklitele kirjutatud 527 kommentaari, milles oli representeeritud Aivar Otsaltit. Osade *online*-väljaannete juures kommenteerimise võimalus puudus.

Analüüsitulemustest selgus, et kõige intensiivsemalt avaldas artikleid Otsaltist Postimees ning ka kommenteerijate enamus tegutses Postimees *Online* kommentaariumis. Sündmuste kulgemise perioodide lõikes oli nii artiklite kui ka kommentaaride avaldamise intensiivsuse haripunkt kaasuse lahendamise keskfaasis (10. -13. nädal, 3. - 30. märts) ning perioodi lõpuks, mil karistusotsus oli Otsaltile tehtud, oli mõlema huvi antud teema vastu aegamööda raugenud (14. nädal, 31. märts - 3. aprill). Otsalti isikule rõhuti enam kui pooltel juhtudel nii artikli pealkirjas, juhtlõigus kui ka kommentaaride sisus.

Kalle Kolgi kaasuse käsitus oli artiklites ja kommentaariumites üsna sarnane. Siiski käsitleti kommentaariumites väga palju teemasid, mis ei olnud Kalle Kolgi juhtumiga kuidagi seotud. Põhiliselt räägiti võimalikust tagasiastumisest, puhkusele põgenemisest ning juhi vastutusest. Täiendavalt räägiti kommentaariumites veel ka väga aktiivselt Otsalti seotusest Ansipi ja Seliga. Artiklid olid kirjutatud valdavalt neutraalse ning kommentaarid negatiivse tooniga. Võrreldes hinnanguid Otsalti ütlustele ja tema isikule, selgus, et *online*-ajakirjandus hinnanguid pigem ei anna. Kommenteerijad Otsalti ütluste osas samuti enamasti hinnanguid ei jaganud, aga isiku kui sellise osas oli suur osa kommentaaridest kirjutatud valdavalt negatiivse tooniga.

Online-väljaanded ja kommenteerijad esitlesid Otsaltit kõige enam seoses tagasiastumise temaatikaga. Mõlemad nägid Otsaltit vastutustundetut ja ametisse sobimatu politseijuhina.

SUMMARY

The goal of this Bachelor's Degree Thesis was to analyse the representation of Aivar Otsalt in relation to the case of Kalle Kolk.

The conducted analysis covered articles that were published in Estonian journalism and were related to the Aivar Otsalt's name and spoke about Kalle Kolk's case (altogether 82 articles).

The selection of comments was formed by all comments that were written to the 82 articles and which represented Aivar Otsalt (altogether 527 comments). Some of the *online-*publications didn't have the opportunity to comment articles.

The outcome of the analysis showed that the most intensive publisher was Postimees and majority of the commentators operated also in the Postimees website.

The intensity was temporally highest in the middle of the case (10. – 13. week, 3.-30. March) and by the end of the period, when Otsalt's punishment decision was published, the interest vanished (14. week, 31. March – 3. April). Otsalt's name was mentioned in more than half of the comments, introductions and in the headings of the articles.

The topics in the articles and comments that spoke about Kalle Kolk's case were very similar. Albeit, commentators spoke about many other topics as well that were not related to the Kalle Kolk's case. Mostly it was spoken about Otsalt's resignation, his vacation escape and about his legal liability. In the commentaries people also talked lot about Otsalt's relations with Ansip and Seli.

Articles were mostly written in neutral and comments in negative tonality. The journalism didn't give almost any assessments. Commentators also didn't have a clear assessment about Otsalt's views yet they were very negative toward Otsalt as a person.

The journalism represented Otsalt mostly with the resignation theme, as did the commentators. Otsalt was by them both seen as an irresponsible leader.

KASUTATUD KIRJANDUS

Berelson, B. (1954). *Content Analysis, in Communication Research*. Addison-Wesley.

Gall, M. & Borg, W. & Gall, J. (1996). *Educational Research: An Introduction*. Addison-Wesley.

Glasser, T. & Salmon, C. (1995). *Public Opinion and the Communication of Consent*. New York: Guilford Press.

Habermas, J. (1985). *The Theory of Communicative Action*. Beacon Press.

Hall, S. (1997). *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*. London: Sage.

Hall, S. (1999). *Representation : Cultural Representations And Signifying Practices*. London: Sage.

Holsti, O. (1969). *Content Analysis for the Social Sciences and Humanities*. Addison-Wesley.

Levyatan, Y. (2009). Harold D. Lasswell's analysis of Hitler's speeches. *Media History* Volume 15 Issue 1. Routledge, 55-69.

McQuail, D. (2000). *McQuaili massikommunikatsiooni teooria*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Org, H. (2007). *Ester Tuiksoo representatsioon ajalehes Postimees*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut.

Peitel, K. (2009). *Politseiprefekt Aivar Otsalti kuvand ajakirjanduses aastal 2008*. Seminaritöö. Tartu Ülikool, Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut.

Palmaru, R. (2001). *Meedia ja demokraatia*. Riigikogu Toimetised, nr 4.

Pullerits, P. (2009). *Uudise sotsioloogia*. Käsikirjaline loengukonspekt. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut.

Vanamölder, L. (2004). *Korraldaja representatsioon Edasis/Postimehes 1983 ja 2003*.
Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut.

Wilcox, D. & Nolte, L. (1994). *Public Relations Writing and Media Techniques*.
Harpercollins College Div.

KASUTATUD ALLIKAD:

Abipolitseinikule otsa sõitnud autot juhtis vaneminspektor (2008). *Tartu Postimees*, 26.
veebruari, URL (kasutatud aprill 2009)

http://tartu.postimees.ee/260208/tartu_postimees/314102.php.

Aeg vähendas ajutiselt Aivar Otsalti töötasu (2008). *Õhtuleht*, 31. märts, URL (kasutatud
aprill 2009) <http://www.oh tuleht.ee/index.aspx?id=273400>.

Berendson, R (2008). Abipolitseiniku rammija antakse kohtu alla. *Postimees*, 20. november,
URL (kasutatud aprill 2009) <http://www.postimees.ee/?id=50378>.

Berendson, R (2008). Otsalt põhjendab juhtunut stressi ja läbipõlemisega. *Postimees*, 28.
veebruari, URL (kasutatud aprill 2009)

<http://www.postimees.ee/280208/esileht/siseuudised/314525.php>.

Berendson, R. (2008). Politseijuht Aeg ootab Otsalti personaalküsimusega. *Postimees*, 4.
märts, URL (kasutatud aprill 2009)

<http://www.postimees.ee/040308/esileht/siseuudised/315465.php>.

Berendson, R (2008). Politseiprefekt Otsalt: mulle osutatakse liigset tähelepanu. *Postimees*,
19. märts, URL (kasutatud aprill 2009)

<http://www.postimees.ee/190308/esileht/siseuudised/318559.php>.

Ekskomissar: prefekt varjab alluvate rikkumisi (2008). *Delfi.ee*, 12. märts, URL (kasutatud
aprill 2009)

<http://www.delfi.ee/archive/article.php?id=18415347&categoryID=120&ndate=1205293568>.

English-Estonian Dictionary (2004). URL (kasutatud aprill 2009) <http://dict.ibs.ee/index.html>.

ETA Monitooring (1997). *ETA Meediamonitooring*. URL (kasutatud aprill 2009) <http://www.monitooring.ee>.

Filippov, J. (2008). Miks Otsalt sõelapõhjaks tulistati. *Eesti Ekspress*, 6. märts, URL (kasutatud aprill 2009) <http://www.ekspress.ee/2008/03/06/eesti-uudised/1495-miks-otsalt-soelapohjaks-tulistati>.

Gontšarov, P. & Eerik, M. (2006). *Kohtunike ja ajakirjanike koostööseminar 2006*. URL (kasutatud mai 2009) <http://www.nc.ee/?id=591>.

Juhi vastutus (2008). *Postimees*, 4. märts, URL (kasutatud aprill 2009) <http://www.postimees.ee/040308/esileht/arvamus/315454.php>.

Kaua võib vassida? (2008). *Postimees*, 5. märts, URL (kasutatud aprill 2009) <http://www.postimees.ee/050308/esileht/arvamus/315603.php>.

Koni, L. (2008). Laur Koni: kahepalgeline politsei. *Delfi.ee*, 17. märts, URL (kasutatud aprill 2009) <http://www.delfi.ee/archive/article.php?id=18449003&categoryID=9738762&ndate=1205716625>.

Koorits, V. (2008). Otsalt eiras käsku roolijoodikud lahti lasta. *Postimees*, 5. märts, URL (kasutatud aprill 2009) <http://www.postimees.ee/050308/esileht/siseuudised/315679.php>.

Koorits, V. (2008). Siseminister Jüri Pihl hoidub politsei liigsest kritiseerimisest. *Postimees*, 28. veebruar, URL (kasutatud aprill 2009) <http://www.postimees.ee/280208/esileht/siseuudised/314524.php>.

Loog, A. (2007). „Vaata, mis vahepeal juhtus”. *Eesti Ekspress*, 12. jaanuar, URL (kasutatud jaanuar 2009) <http://paber.ekspress.ee/viewdoc/775E78807434B5B7C2257310003A4FAA>.

Loomakaitsepäeval valiti 2006. aasta kõige loomavaenulikum ja loomasõbralikum avalik tegu (2006). *ELS kodulehekülg*, URL (kasutatud mai 2009) <http://www.loomakaitse.ee/?q=node/101>.

- Lõuna-Eesti politseijuht tagasiastumisele ei mõtle (2008). *Delfi.ee*, 28. veebruar, URL (kasutatud aprill 2009) <http://www.delfi.ee/archive/article.php?id=18311964&categoryID=120&ndate=1204183844>.
- Mets, R. (2008). Politsei peadirektor kärpis Otsalti töötasu. *Tartu Postimees*, 31. märts, URL (kasutatud aprill 2009) http://tartu.postimees.ee/310308/tartu_postimees/320854.php.
- Mäggi, J. (2008). Janek Mäggi: Aivar Otsalt, mis mees sa oled? *Postimees*, 13. märts, URL (kasutatud aprill 2009) <http://www.postimees.ee/130308/esileht/arvamus/317272.php>.
- Niitra, N. (2008). IRLi juht nõuab Aivar Otsalti tagandamist. *Tartu Postimees*, 6. märts, URL (kasutatud aprill 2009) http://tartu.postimees.ee/060308/tartu_postimees/uudised/316075.php.
- Niitra, N. (2008). Kalle Kolk tegi purjus peaga avarii juba 2003.aastal. *Postimees*, 3. märts, URL (kasutatud aprill 2009) http://tartu.postimees.ee/030308/tartu_postimees/uudised/315362.php.
- Niitra, N. (2008). Politseiameti peadirektor jätkab Otsalti turvamist. *Postimees*, 6. märts, URL (kasutatud aprill 2009) http://tartu.postimees.ee/060308/tartu_postimees/uudised/316073.php.
- Nulltolerantsi paluks (2008). *Sakala*, 7. märts, URL (kasutatud aprill 2009) <http://www.sakala.ajaleht.ee/070308/esileht/arvamus/5032317.php>.
- Otsalt, A. (2008). Kolgi juhtumist ilma emotsioonideta. *Postimees*, 19. märts, URL (kasutatud aprill 2009) http://tartu.postimees.ee/190308/tartu_postimees/uudised/318465.php?aivar-otsalt-kolgi-juhtumist-ilma-emotsioonideta.
- Otsalt eiras käsku roolijoodikud lahti lasta (2008). *Õhtuleht*, 5. märts, URL (kasutatud mai 2009) <http://www.oh tuleht.ee/index.aspx?id=269666>.
- Otsalt: ma ei tunne vahetut süüd (2008). *Delfi.ee*, 20. märts, URL (kasutatud aprill 2009) <http://www.delfi.ee/archive/article.php?id=18478331&categoryID=120&ndate=1205983933>.
- Otsalt: minu tagasiastumisnõue on hüsteeriline ja alusetu (2008). *Eesti Päevaleht*, 20. märts, URL (kasutatud aprill 2009) <http://www.epl.ee/artikkel/422935>.

Politseiameti sisekontroll ei leidnud Aivar Otsaltil süüd (2006). *Õhtuleht*, 26. juuni, URL (kasutatud mai 2009) <http://www.ohtuleht.ee/index.aspx?id=200419>.

Puutumatu Otsalt (2008). *Postimees*, 8. märts, URL (kasutatud aprill 2009) <http://www.postimees.ee/080308/esileht/arvamus/316385.php?puutumatu-otsalt>.

Rannamäe: Otsalt peaks kommentaare andma (2008). *Postimees*, 8. märts, URL (kasutatud aprill 2009) <http://www.postimees.ee/080308/esileht/siseuudised/316427.php>.

Riigikogu usaldusreiting langes märtsis viimaste aastate madalaimale tasemele (2009). *Turu-Uuringute AS kodulehekülg*, URL (kasutatud aprill 2009) http://www.turu-uuringute.ee/index.php?mact=News,cntnt01,detail,0&cntnt01articleid=24&cntnt01dateformat=%25e%2F%25m%2F%25Y&cntnt01lang=et_EE&cntnt01returnid=51.

Roonemaa, H. (2008). Prefekt Otsalt on kogu mu elu ära rikkunud. *Eesti Päevaleht*, 18. veebruar, URL (kasutatud mai 2009) <http://www.epl.ee/uudised/419009>.

Roonemaa, H. (2008). Prefekti poolt taga kiusatud ekspolitseinik võitis kohtus. *Eesti Päevaleht*, 3. november, URL (kasutatud mai 2009) <http://www.epl.ee/artikkel/447053>.

Soonvald, U. (2008). Kui mu otsus oleks Kalle Kolgi teise avarii ära hoidnud, siis poleks teda loomulikult tööle jätnud. *Õhtuleht*, 20. märts, URL (kasutatud aprill 2009) <http://www.ohtuleht.ee/index.aspx?id=271911>.

Soonvald, U. & Viivik, A. (2008). Prefekt Otsalt eitab kinnimätsimist. *Õhtuleht*, 19. märts, URL (kasutatud aprill 2009) <http://www.ohtuleht.ee/index.aspx?id=271713>.

TNS Emor (1990). *TNS Metrixi igapäevane veebilehtede külastatavuse statistika*. URL (kasutatud aprill 2009) <http://tnsmetrix.emor.ee/>.

Vaarik, D. (2004). Tõde, manipulatsioon ja osalusmeedia. *Sirp*, 16. aprill, URL (kasutatud jaanuar 2009) http://www.sirp.ee/index.php?option=com_content&view=article&id=6212:t-de-manipulatsioon-ja-osalusmeedia&catid=8:meedia&Itemid=11&issue=3014.

Viivik, A. (2008). Ekskomissar: prefekt varjab alluvate rikkumisi. *Õhtuleht*, 12. märts, URL (kasutatud aprill 2009) <http://www.ohtuleht.ee/index.aspx?id=270660>.

LISAD

Lisa 1 – Kategooriate süsteem

A ARTIKLI TUNNUSED

A1 Järjekorranumber

A2 Online-väljaanne

- 1 Delfi.ee
- 2 Eesti Ekspress
- 3 Eesti Päevaleht
- 4 ERR Uudised
- 5 Hiiu Leht
- 6 Koit
- 7 Lõunaleht
- 8 Meie Maa
- 9 Nädalaleht
- 10 Postimees
- 11 Pärnu Postimees
- 12 Sakala
- 13 Tartu Ekspress
- 14 Tartu Linnaleht
- 15 Tartu Postimees
- 16 Virumaa Teataja
- 17 Vooremaa
- 18 Õhtuleht
- 19 Äripäev

A3 Ilmumise kuupäev (kujul: pp/kk/aaaa)

A4 Artikli pealkiri

A5 Artikli žanr

- 1 Uudis
- 2 Juhtkiri
- 3 Kommentaar
- 4 Intervjuu

A6 Artikli autor

- 1 Ajakirjanik
- 2 Toimetus
- 3 Muu (valdkonna spetsialist, lugeja, ...)

A7 Artiklis käsitletavad teemad

- 1 Aivar Otsalt seotult Kalle Kolgi kaasusega
- 2 Aivar Otsalti ametist tagasiastumine / ametist vabastamine
- 3 Aivar Otsalt põgenes puhkusele
- 4 Aivar Otsalti vastutus juhtunu ees
- 5 Aivar Otsalt sai karistada
- 6 Aivar Otsalt kiusas kolleegi
- 7 Aivar Otsalti seotus Ansipiga

- 8 Aivar Otsalti seotus Seliga
- 9 Aivar Otsalt piinas koera
- 10 Aivar Otsaltil juba varem kirjas palju skandaale
- 11 Aivar Otsalt kasutab oma võimu ära
- 12 Aivar Otsalt ei sobi KAPO juhi kohale
- 13 Aivar Otsalt on hea juht
- 14 Politseis on Aivar Otsaltil ringkaitse

A8 Artikli pealkirja iseloom (märgitakse juhul, kui pealkirjas esineb Aivar Otsalti nimi)

- 1 (Pigem) positiivne
- 2 Neutraalne, tasakaalustatud
- 3 (Pigem) negatiivne, kriitiline

A9 Artikli sisu iseloom, tonaalsus

- 1 (Pigem) positiivne
- 2 Neutraalne, tasakaalustatud
- 3 (Pigem) negatiivne, kriitiline

A10 Hinnang Otsalti ütlustele ja seisukohtadele

- 1 Ei ilmne
- 2 (Pigem) negatiivne
- 3 (Pigem) positiivne

A11 Hinnang Otsalti isikule

- 1 Ei ilmne
- 2 (Pigem) negatiivne
- 3 (Pigem) positiivne

A12 Otsalti nime kasutamine artikli pealkirjas

- 1 Nime ei kasutata pealkirjas
- 2 Nime kasutatakse pealkirjas

A13 Otsalti nime kasutamine artikli juhtlõigus

- 1 Nime ei kasutata juhtlõigus
- 2 Nime kasutatakse juhtlõigus

A14 Representatsioonid Aivar Otsaltist

- 1 Ametist tagandada
- 2 Vastutustundetu ja süüdimatu / peaks vastutama
- 3 Põgenes puhkusele
- 4 Kiusab kolleege
- 5 Sõprus Neinar Seliga
- 6 Sõprus Andrus Ansipiga
- 7 Koerapiinaja
- 8 Valetab ja mätsib kinni
- 9 Sobimatu politseijuht
- 10 Hea staažikas juht
- 11 Seotud mitmete teistegi skandaalidega
- 12 Jätkuvalt ametis tänu ringkaitsele
- 13 Õigustab ennast ja otsib vabadusi
- 14 Kahjustab politsei mainet ja usaldusväärset
- 15 Ajakirjandus teeb Otsaltile liiga
- 16 Teeb pidevalt valesid otsuseid
- 17 Kaabakas

B KOMMENTAARIDE TUNNUSED

B1 Järjekorranumber

B2 Väljaanne, mille veebivormis kommentaar loodi

- 1 Delfi.ee
- 2 Eesti Ekspress
- 3 ERR Uudised
- 4 Postimees
- 5 Tartu Postimees
- 6 Õhtuleht

B3 Lisamise kuupäev (kujul: pp/kk/aaaa)

B4 Artikli pealkiri

B5 Kommentaaris käsitletavat teemat

- 1 Aivar Otsalt seotult Kalle Kolgi kaasusega
- 2 Aivar Otsalti tagasiastumine / ametist vabastamine
- 3 Aivar Otsalti seotus Ansipiga / Reformierakonnaga
- 4 Aivar Otsalt põgenes puhkusele / peidab end
- 5 Aivar Otsalti seotus Seliga
- 6 Politseis on Aivar Otsaltil ringkaitse
- 7 Aivar Otsalti vastutus juhtunu ees /vastutustundetud
- 8 Aivar Otsaltil juba varem kirjas palju skandaale
- 9 Aivar Otsalt piinas koera
- 10 Aivar Otsalt on hea juht
- 11 Aivar Otsalt kiusas kolleege / kiusab teisigi kolleege
- 12 Aivar Otsalt kasutab oma võimu / ametiseisundit ära
- 13 Aivar Otsalt ei sobi KAPO juhi kohale
- 14 Aivar Otsalt sai karistada

B6 Kommentaari sisu üldine iseloom, tonaalsus

- 1 (Pigem) positiivne
- 2 Neutraalne, tasakaalustatud
- 3 (Pigem) negatiivne, kriitiline

B7 Hinnang Otsalti ütlustele ja seisukohtadele

- 1 Ei ilmne
- 2 (Pigem) negatiivne
- 3 (Pigem) positiivne

B8 Hinnang Otsalti isikule

- 1 Ei ilmne
- 2 (Pigem) negatiivne
- 3 (Pigem) positiivne

B9 Otsalti nime kasutamine kommentaaris

- 1 Nime ei kasutata kommentaari sisus
- 2 Nime kasutatakse kommentaari sisus

B10 Representatsioonid Aivar Otsaltist

- 1 Ametist tagandada
- 2 Sobimatu politseijuht
- 3 Sõprus Andrus Ansipiga
- 4 Sõprus Neinar Seliga
- 5 Jätkuvalt ametis tänu ringkaitsele
- 6 Valetab ja mätsib kinni

- 7 Vastutustundetu ja süüdimatu / peaks vastutama
- 8 Pole eksinud Kalle Kolgi kaasuse lahendamisel
- 9 Seotud mitmete teistegi skandaalidega
- 10 Põgenes puhkusele
- 11 Koerapiinaja
- 12 Hea staažikas juht
- 13 Ajakirjandus teeb Otsaltile liiga
- 14 Kahjustab politsei mainet ja usaldusväärset
- 15 Õigustab ennast ja otsib vabadusi
- 16 Ei sobi politseisse edeva välimuse tõttu
- 17 Kiusab kolleege / kõiki ettejääjaid
- 18 Ajab lolli / segast juttu
- 19 Vääritu mees (autunne puudub)
- 20 Ei ole Kalle Kolgiga juhtunud vastutav
- 21 Jätis, pätt
- 22 Ülbik / ülbe
- 23 Tartu maffia
- 24 Mittesobilik KAPO juhiks
- 25 Alkoholilembeline
- 26 Laiava eluviisiga
- 27 Ametiseisundit / võimu kuritarvitanud
- 28 Argpüks
- 29 Teeb pidevalt valesid otsuseid
- 30 Peaks ametisse jääma
- 31 Sai liiga väikese karistuse
- 32 Tartu Viisitamm

Lisa 2 - Analüüsitud meediakajastuste loetelu

Jrk	Avaldatud	Väljaanne	Pealkiri	Kommentaare
1	26.02.2008	Tartu Postimees	Abipolitseinikule otsa sõitnud autot juhtis vaneminspektor	4
2	26.02.2008	Õhtuleht	Abipolitseinikule sõitis otsa... politseinik!	1
3	26.02.2008	Eesti Päevaleht	Tartu abipolitseiniku sõitis vigaseks kolleeg kriminaalpolitseist	0
4	27.02.2008	Tartu Postimees	Mõrvakatse muutus liiklusrikkumiseks	10
5	27.02.2008	Õhtuleht	Abipolitseinikule sõitis otsa kriminaalpolitseinik	0
6	27.02.2008	Pärnu Postimees	Mõrvakatse muutus liiklusnõuete rikkumiseks	0
7	27.02.2008	Virumaa Teataja	Mundrikandja osutus politseinikurammijaks	0
8	27.02.2008	Eesti Päevaleht	Abipolitseiniku vigaseks sõitnud ja põgenenud mees töötas ise politseis	0
9	27.02.2008	Tartu Linnaleht	Abipolitseiniku ajas alla kriminaalpolitseinik	0
10	28.02.2008	Postimees	Otsalt põhjendab juhtunut stressi ja läbipõlemisega	32
11	28.02.2008	Delfi.ee	Lõuna-Eesti politseijuht tagasiastumisele ei mõtle	28
12	28.02.2008	Postimees	Siseminister Jüri Pihl hoidub politsei liigsest kritiseerimisest	8
13	28.02.2008	Õhtuleht	Aivar Otsalt: Kalle Kolk oli võimekas kriminaalpolitseinik	2
14	28.02.2008	Eesti Päevaleht	Otsalt: ma ei palkaks enam iialgi Kolki tööle	0
15	28.02.2008	Tartu Ekspress	Kas tegijal võib ikka juhtuda?	0
16	28.02.2008	Tartu Ekspress	Aivar Otsalt: mina ei võta Kolki enam kunagi tööle	0
17	28.02.2008	Tartu Ekspress	Abipolitseinikule otsa sõitnud juht osutus kriminaalpolitseinikuks	0
18	29.02.2008	Nädalaleht	Abipolitseiniku rammijaks osutus kriminaalpolitseinik	0
19	1.03.2008	Koit	Tasakaalu peame ise leidma	0
20	1.03.2008	Õhtuleht	Tartu teflon	0
21	3.03.2008	Postimees	Kalle Kolk tegi purjus peaga avarii juba 2003. aastal	33
22	3.03.2008	Õhtuleht	Abipolitseinikku ramminud Kolk on purjuspäi teinud avarii varemgi	0
23	4.03.2008	Postimees	Politseijuht Aeg ootab Otsalti personaalküsimusega	19
24	4.03.2008	Postimees	Juhi vastutus	9
25	4.03.2008	Õhtuleht	Mundrimehe alla ajanud politseiniku varem joobunult tehtud avarii vaikiti maha	2
26	4.03.2008	Postimees	Politsei kavatab uurida politseiametnike karistuspraktikat	5
27	4.03.2008	Eesti Päevaleht	Politsei algatab prefektuuride juhtide suhtes teenistusliku järelevalve	0
28	4.03.2008	ERR Uudised	Politseijuht Aeg ootab Otsalti personaalküsimusega	0
29	4.03.2008	ERR Uudised	Politsei kavatab uurida politseiametnike karistuspraktikat	0
30	4.03.2008	Postimees	Politseinikust roolijoodik tirib prefekt Otsaltit põhja	0
31	5.03.2008	Postimees	Otsalt eiras käsku roolijoodikud lahti lasta	44
32	5.03.2008	Postimees	Kaua võib vassida?	14
33	5.03.2008	Õhtuleht	Otsalt eiras käsku roolijoodikud lahti lasta	4
34	5.03.2008	Äripäev	Otsalt eiras käsku roolijoodikud lahti lasta	0
35	5.03.2008	Meie Maa	Teised lehed / Juhi vastutus	0
36	5.03.2008	Tartu Linnaleht	Aeg otsustab Otsalti järkamise pärast menetluse lõppu	0
37	5.03.2008	Õhtuleht	Raivo Aeg uurib alluvate alkoprobleeme	0
38	6.03.2008	Postimees	Politseiameti peadirektor jätkab Otsalti turvamist	19
39	6.03.2008	Tartu Postimees	IRLi juht nõuab Aivar Otsalti tagandamist	18
40	6.03.2008	Eesti Ekspress	Miks Otsalt sõelapõhjaks tulistati?	8

41	7.03.2008	Postimees	Politsei peadirektor jätkab Otsalti kaitsmist	0
42	7.03.2008	Sakala	Nulltolerantsi paluks	0
43	7.03.2008	Tartu Postimees	Politsei peadirektor jätkab Otsalti turvamist	0
44	7.03.2008	Õhtuleht	Aeg jätkab Otsalti turvamist	0
45	8.03.2008	Postimees	Rannamäe: Otsalt peaks kommentaare andma	18
46	8.03.2008	Postimees	Puutumatu Otsalt	6
47	8.03.2008	Koit	IRL nõuab Otsalti tagandamist	0
48	11.03.2008	Hiiu Leht	Skandaal Eesti politseis	0
49	12.03.2008	Delfi.ee	Ekskomissar: Otsalt varjab alluvate rikkumisi	12
50	12.03.2008	Tartu Postimees	Otsalt naaseb tööle teisipäeval	4
51	12.03.2008	Õhtuleht	Ekskomissar: prefekt varjab alluvate rikkumisi	1
52	13.03.2008	Postimees	Aivar Otsalt, mis mees sa oled?	29
53	13.03.2008	Eesti Ekspress	Sahinad	0
54	13.03.2008	Tartu Postimees	Aivar Otsalt naaseb tööle teisipäeval	0
55	14.03.2008	Delfi.ee	Kelle ristiisa on Aivar Otsalt?	13
56	14.03.2008	Õhtuleht	Kelle ristiisa on Aivar Otsalt?	1
57	17.03.2008	Delfi.ee	Laur Koni: Kahepalgeline politsei	11
58	18.03.2008	Delfi.ee	Otsalt: ma ei püüdnud Kolgi juhtumit kinni mätsida	0
59	18.03.2008	Eesti Päevaleht	Otsalt: ma ei ole püüdnud Kolgi juhtumit kinni mätsida	0
60	18.03.2008	ERR Uudised	Otsalt: Kolgi ametisse jätmine oli kooskõlastatud	41
61	19.03.2008	Postimees	Politseiprefekt Otsalt: mulle osutatakse liigset tähelepanu	33
62	19.03.2008	Postimees	Kolgi juhtumist ilma emotsioonideta	25
63	19.03.2008	Õhtuleht	Prefekt Otsalt eitab kinnimätsimist	6
64	19.03.2008	Äripäev	Otsalt: ma ei hoidnud puhkusele minnes millegi eest kõrvale	0
65	20.03.2008	Delfi.ee	Otsalt: "Ma ei tunne vahetut süüd"	18
66	20.03.2008	Eesti Ekspress	Prefekt Otsalti raske tund	9
67	20.03.2008	Eesti Päevaleht	Otsalt: minu tagasiastumisinõue on hüsteeriline ja alusetu	0
68	20.03.2008	Sakala	Tsitaadid	0
69	20.03.2008	Õhtuleht	Kui mu otsus oleks Kalle Kolgi teise avariid hoidnud, siis poleks teda loomulikult tööle jätnud	16
70	31.03.2008	Delfi.ee	Otsaltil võeti karistuseks palka maha	7
71	31.03.2008	Eesti Päevaleht	Politseipeadirektor vähendas karistuseks Otsalti palka	0
72	31.03.2008	ERR Uudised	Politseipeadirektor vähendas ajutiselt Otsalti töötasu	0
73	31.03.2008	Tartu Postimees	Politseipeadirektor kärpis Otsalti töötasu	13
74	31.03.2008	Õhtuleht	Aeg vähendas ajutiselt Aivar Otsalti töötasu	3
75	31.03.2008	Äripäev	Politsei peadirektor kärpis Otsalti töötasu	0
76	1.04.2008	Eesti Päevaleht	Politseipeadirektor vähendas Otsalti palka	0
77	1.04.2008	Postimees	Peadirektor kärpis Otsalti töötasu	0
78	1.04.2008	Pärnu Postimees	Lõuna prefekt Aivar Otsalt sai karistada	0
79	1.04.2008	Vooremaa	Politseipeadirektor vähendas ajutiselt Otsalti töötasu	0
80	1.04.2008	Õhtuleht	Politseiprefekt Otsalti karistus: kaheks kuuks palk napimaks	1
81	1.04.2008	Äripäev	Raivo Aeg kärpis Otsalti töötasu	0
82	3.04.2008	Lõunaleht	Otsalt väiksemale palgale	0